

Tudnivalók az országos mezőgazdasági kiállításról és vásárról.

A rendezőbizottság a kiállításon és vásáron résztvevő tenyésztőknek elküldötte már a szállításhoz szükséges nyomtatványokat, valamint a további teendőkre vonatkozó tájékoztatást. Aki ezeket nem kapta meg, rögtön hozza ezt a rendezőbizottság tudomására. Ha a bejelentők közül valaki állatait állatorvosi-igazolandó megbetegedés következtében fel nem szállíthatja, vagy akár néhány állattal kevesebbet hoz csak fel, kérjük azt azonnal közölni, hogy az ennek folytán szükséges intézkedéseket idejében megtehesse. Március 10-től kezdve erről távirati értesítést kérünk.

Az országos mezőgazdasági kiállítás és vásár március hó 21-25. napjain tekinthető meg, egész napon át. A *tejtérképírálat* március 20-án délelőtt, az *állatbírálat* március hó 21-én délelőtt, az *ünnepélyes megnyitás* március hó 22-én délelőtt 10 órakor lesz. A díjazott lovakat és szarvasmarhákat március 22-25. napjain mindennap délelőtt 10 órakor elővezetik az e célból ujonnan létesített tribünnel is ellátott pályán; ugyanott ugyanezeneken a napokon lesznek délután 3 órától a fogatelőhajtások és lovas mutatványok. Katalógust március hó 20-tól lehet kapni a helyszínen és a „Patria” könyvkereskedésében. Március 26-án az állatok elszállítása kezdetét veszi és előreláthatóan 29-én befejezést nyer.

A kiállítási napokon a Rókus-kórháztól induló és a Népszínház-utcán menő 29. számú kocsifog közlekedni a telep kapujáig.

A kiállítási iroda épületében interurbán beszélgetésre és táviratforgalomra berendezett postakirendeltség fog működni; ezenkívül a telepen még több telefonállomás lesz. Ugyanott lesz a külügyminisztérium utlevélügyi kirendeltsége is.

A kedvezményes utazáshoz szükséges igazolványok megszerzésére vonatkozó tudnivalókat a „Köztelek” lap előző számaiban ismételten közöltük. A kedvezményes utazásra jogosító igazolványokat továbbra is kiállít még a rendezőbizottság az előírt illetékek beküldése ellenében, amely a MÁV-on 1 P, a Déli Vasut igénybevételénél 2 P személyenként.

Az országos
mezőgazdasági kiállítás és vásár
rendezőbizottsága.

Az irodalmi és tanügyi szakosztály gyűlése.

(1929 február hó 26-án.)

Jelen voltak: *Bernát István* szakosztályi elnök elnökléte alatt: *Somssich László* gróf, az OMGE elnöke, *Béliczey Géza* az OMGE alelnöke, *Tóth Jenő* földművelésügyi államtitkár, *Bánardth Sándor*, *Czelnikovits Ferenc*, *enesi Dorner Béla*, *Döry Frigyes*, *Ferenczy Károly*, *Geiger Jenő*, *Hertelendy Miklós*, *Horváth Jenő*, *Kégl János* dr., *Kornfeld Mór* báró, ifj. *Leopold Lajos*, *Magyar Kázmér*, *Mesko Pál*, *Nagy Károly*, ifj. *Nagy Károly*, *Nyárády János*, *Papp-Szász Tamás* dr., *Rosenberg Miklós* dr., *Rösler András*, *Ruffly-Vargha Kálmán* dr., *Schandl Károly* dr., *Suhayda Tibor*, *Széchenyi Aladár* gróf, *Szigeti Pál* dr., *Szigeti-Vargha László*, *Szankovits János*, *Tölgyes István* dr., *Vajna Ede*, *Winkler János*, *Zsivanovits Béla*, továbbá az egyesületi tisztikar részéről *Buday Barna* főszervező-igazgató, *Mutschenbacher Emil* dr. ügyvezető-igazgató, *Fabricsius Endre* főtitkár, *Rothmeyer Imre*, *Rege Károly* dr. és *Rédly Gyula* titkárok, *Mike János* főpénztáros, *Herodek Sándor* dr., *Dörschug Tibor*, *Toldy Miklós* fogalmazók és *Kertész Ferenc* gyakornok. Távmaradását kimentette: *Góth László*, *Hatvany Endre* báró, és *Szontagh Jenő*.

Napirend előtt Magyar Kázmér felszólalásában emlékeztetbe idézi, hogy harminc évvel ezelőtt az OMGE emlékfűzetben örökítette meg agrár kiválóságainak életrajzi adatait. A nevesebb agrárferfiak érdemeinek méltatását az OMGE későbbi évkönyveiben is megtaláljuk, a világháború óta azonban ez

a különösen agrártörténelmi szempontból nagyjelentőségű munkálkodás szünetel. Bár a „Köztelek” és az újabb évkönyvek is beszámolnak a jelentősebb eseményekről és méltatják az elhunytak érdemeit, felő, hogy rendszeres adatgyűjtés híján e kiváló férfiak érdemeinek és munkásságának emléket megőrzítő adatok elvesznek. A Kozma Ferenc centenárium alkalmából Mezőhegyesen rendezett emlékünnepekről például a sajtóban egyáltalában nem történt említés. Több kiváló gazdát említi még fel, akikről semmiféle életrajzi adat nem maradt hátra. Azt hiszi, hogy a szakosztály illetékes arra, hogy egy ilyen akciót megindítson.

Előnk megállapítván, hogy a szakosztály hivatott a nagyjelentőségű kérdések felkarolására, a szakosztály úgy határoz, hogy örömmel fogadhatja a felvetett eszmét és a felszólalás érdemeinek megfelelő javaslatot fog az igazgatóválasztmány elé terjeszteni.

Következik a gyűlés fő tárgya:

A tankötelezettség meghosszabbításáról és népiskoláinknak ezzel kapcsolatos továbbfejlesztéséről szóló törvényjavaslat.

Buday Barna előadó: A kultuszminiszter ur törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé „A tankötelezettség meghosszabbításáról és népiskoláinknak ezzel kapcsolatos továbbfejlesztéséről”. Ez a törvényjavaslat két nagyszűlyű kérdést rendez, amelyeket külön kívánok tárgyalni és amelyeket szerény véleményem szerint, legegyszerűbb lett volna külön törvényvel szabályozni, mert a két kérdés sem a szükséglet sorrendjét, sem pedig a megvalósítás lehetőségeit tekintve, nem egy vonalon helyezkedik el. A törvényjavaslat egyik célja a népiskola nyolcosztályúvá való fejlesztése, másik célja pedig a gazdasági népoktatás törvényes rendezése. Foglalkozunk előbb a nyolcosztályú népiskolák kérdésével.

I. A nyolcosztályú népiskola.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-c. szerint a mindennapi népiskolai tankötelezettség a betöltött 6 éves életkortól kezdve 12 éves korig, tehát hat esztendőig tart, ezt pedig három évfolyamra terjedő ismétlő iskola követi. Ez az immár hatvan esztendő népiskolai törvény természetesen nem volt azonnal és minden vonalon végrehajtható; sok helyen az V. és VI. osztály nem épült ki, viszont több helyen, ahol ezek a felsőbb osztályok létesültek, gyér volt az iskolák látogatottsága. 1921-ben a törvényhozás szükségét látta annak, hogy az iskoláztatási kötelezettség teljesítésének biztosítására külön törvényt alkosson. Ez volt az 1921. évi XXXI. t.-c. Az 1928-1929. évi költségvetésben pedig a kultuszminiszter ur jelentős összegekre nyert felhatalmazást új iskolák építése és a meglévő épületek kibővítése céljaira. Am e buzgó gondoskodások ellenére, a kultuszminiszter ur törvényjavaslatának megalkotása kénytelen megállapítani, hogy népiskoláink egytized részében, tehát 700 népiskolában az V. és VI. osztály valószínűleg még nem létesült. Hogy a meglévő hatosztályú népiskolák benépesítése hogyan sikerült, erre vonatkozóan a javaslat megalkotása nem tájékoztat bennünket.

Ilyen körülmények között a kultuszminiszter ur elérkezettnek látja az időt arra, hogy a népiskoláink nyolc osztályú való fejlesztéséről törvényhozási uton gondoskodik és az iskolafenntartókat bizonyos időn belül a VII. és VIII. osztály kiépítésére kötelezze. Az erre vonatkozó törvényjavaslat szerint a mindennapi népiskolai tankötelezettség 6-14 éves korig, a továbbképző (ismétlő) tankötelezettség pedig 14-16 éves korig terjed. Ennek megfelelően a népiskola nyolcosztályú és ezt a két éves továbbképző iskola követi. A nyolcosztályú népiskolának általában az a feladata, hogy a vallásérkölési és nemzeti érzést kifejlessze és közvetítse az általános műveltség és honismeret alapelemeit. Célja emellett az iskolának az is, hogy felső tagozatában, tehát az V.-VIII. osztályban bizonyos, a gyakorlati életfoglalkozásokhoz szükséges gazdasági ismereteket is nyújtson. A két éves továbbképző iskola feladata pedig az, hogy a tanulás eredményét megszilárdítsa és kibővítse és emellett a gyakorlati életpályákon gazdasági irányban értékesíthető ismeretekkel is kiegészítse.

Az a tanuló, aki nyolcosztályú népiskola felső tagozatának valamely osztályát jeles eredménnyel végzi, sikeres különbözeti vizsgálat alapján a középiskolának megfelelő osztályába felvehető.

A népiskolák VII. és VIII. osztálya fokozatosan élethelép 1930 szeptember 1-ig miniszteri engedéllyel; ettől kezdve 1935 szeptember 1-ig miniszteri jóváhagyással. 1935-1940. évi szeptember 1-ig a kultuszminiszter egyes községeknek a nyolcosztályú népiskola felállítását illetőleg még felmentést adhat, 1940 szeptember 1-től jogva azonban a nyolcosztályú népiskola felállítását és látogatását egyetemesen kötelező.

E rendelkezések megalkotásaként a törvényjavaslat megalkotása a következő főbb szempontokra hivatkozik:

1. A gazdasági népoktatást ugyyszólván az egész világ művelt államai kiterjesztették úgy, hogy ma már 7-8 osztályos népiskolai intézményekkel találkozunk Franciaországban, Olaszországban, Angliában, Hollandiában, Dániában, Svájcban, Ausztriában, sőt az utódállamokban Csehszlovákia, Jugoszlávia törvényhozása előtt is törvényjavaslat felszólalás 8 osztályra való kifejlesztéséről. Mindenütt az a törekvés, hogy a népiskolai tankötelezettséget a 15-16 éves korig kiterjesszék. Hogy azonban ezt az iskoláztatási kötelezettséget a különböző államokban a valóságban hogyan sikerült végrehajtani, erről a javaslat kapcsán kiadott tájékoztató nem tájékoztat.

2. Korunk egyetemes demokratikus szelleméből következő, hogy a szellemi és erkölcsi javakból a szélesebb rétegeknek, társadalmunk tomegeinek az eddiginél többet kell juttatnunk.

3. A nemzeti öntudat hatékonyabb kifejlesztésére a világon határokoz közre szorult Magyarország minden fiának az eddiginél fokozottabb mértékben van szüksége.

4. A népiskolai tanterv folyvást bővült úgy, hogy a tantervbe felvett többletet a 6 éves szorgalmi időn át már nem sikerülhet kellő eredménnyel elsajátítani.

5. Rendkívül fontos, hogy a jövő nemzedék világfelelősséget vállalóerkölcsi és nemzeti szempontból az iskolák alakítsák ki, ne pedig felelősség nélküli és ellenőrizhetetlen elemek.

6. A gyermekeknek a 12. életév befejeztével van leginkább szükségük rendszeres gondozásra, amíg a testi és lelki fejlődés nem jutott még aránylag nyugvópontjához, mert a serdülésnek ez az átmeneti kora mindenképpen kritikus.

7. A 6 osztályú népiskolában a gyakorlati foglalkozásokhoz szükséges ismeretek nem nyújthatók kellő mértékben.

8. Mindinkább az a törekvés, hogy tanoncol 14 évesnél fiatalabb gyermek ne legyen alkalmazható, minthogy azonban a mai helyzet az, hogy a gyermekek 12 éves korukban túlesnek a mindennapos iskolákon, ennél fogva a mindennapi iskola és az idősebbeknek szóló szakképzés, tanoncoltatás, levanteoktatás stb. között hézag jelentkezik.

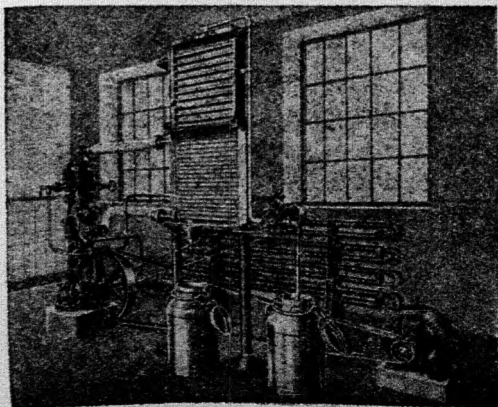
Mind ezek olyan nyomós szempontok, amelyek ugyancsak megzavarkendők.

A törvényjavaslat azonban e komoly megközelítés ellenére is széles körökben aggodalommal találkozott. Két olyan országos társadalmi szervezet foglalkozott már a törvényjavaslatról, amelyekről megállapítható, hogy azok nem a munkaadó társadalmat képviselik. Az egyik az Országos Faluszövetség, a másik pedig a Közbiztonsági Országos Egyesület. Mindkét testület aggasztónak tartaná a nyolcosztályú népiskola kötelezővé tételét, először azért, mert ez a kötelezettség a földművelő nép kereseti viszonyait rontaná, azoknak a családoknak, amelyek keresésképes gyermekeiket a mindennapi iskolába volna kénytelenek járattatni, megelhetését megnehezítette tenni; másodsor pedig az iskolafenntartó községek általában úgy el vannak adósodva és olyan nagy pótlót viselnek, hogy a tervezett iskolafejlesztéssel járó költségeket meg nem bírják. Ezért ezek a testületek a népiskolák tervezett fejlesztését távolabbi időre kívánják halasztani, egyelőre pedig a hatosztályú iskolák benépesítését és különösen a gazdasági oktatás mélyítését tartják szükségesnek.

A kultuszminiszter ur ezekre az aggodalmakra azaz válaszolt, hogy a törvényjavaslatba pótlólag olyan rendelkezést vett fel, amely szerint „az olyan család gyermeke, amely család megelhetését 13 és 14 éves gyermekeknek mindennapi iskolába járatása lényegesen megnehezítene, a VII. és VIII. osztály látogatása alól felmenthető”. Az iskolafenntartók aggodalmait pedig azaz nyugtatta meg, hogy a törvény értelmében szükségesé váló népiskolai építkezéseknek, nemkülönben az első felszerelés, továbbá a szükséges tanszemélyzet költségeit az állam vállalja. Az iskolafenntartók csak az építkezésre szükséges telket, a kéz- és igazányszámot szolgáltatják és a felmerülő delogi kiadásokat viselik, amelynek a takarítás, fűtés, világítás, tatarozás stb.

Ugy látszik, mintha a törvényjavaslat lojális intézkedései a felmerült kifogásokat és aggodalmakat tökéletesen megszüntették volna. Ez azonban, sajnos, nem így van. Szemügyre véve a 13 és a 14 éves iskolakötelezettséget, azt látjuk, hogy ezeknek tulajdonképpen többesre vagyontalan munkások, zsellérek és törpebírtokosok gyermekeiből áll, akik az az a címen, hogy a gyermek mindennapi iskolai látogatása való kötelezése a család megelhetését lényegesen megnehezíti, felmentésüket méltán és joggal kérhetik. De ha ezeket az iskolakötelezettséget felmenti a kultuszminiszter ur, akkor kik számára létesül a nyolcosztályú iskola? És kívánatos-e a falvak bekéje érdekében az az egyenlőtlen elbánás, hogy egyik család gyermekei felmentést élvezzenek, a másik család pedig az iskolai tankötelezettség egész súlyát viselje? Nem vezethet-e ennek a felmentésnek alkalmazása olyan protekciós rendszerre, amely újabb elégedetlenséget szül? A kivételesen adott fel-

TEJJIET veszünk **KORONA TEJCSARNOK R.-T.**
FŐTELEP ÉS KÖZPONTI IRODÁK:
BUDAPEST, IX., DRÉGELY-UTCA 15. SZÁM
Sürgőnyclm: Koronatej Budapest. Telefon: J. 331-54 és J. 390-04

Jéghideg tej, jég nélkül!

Legmodernebb rendszerű
HŰTŐTELEPEK

motorikus meghajtásra, vagy szén- és fatüzelésre, egész- és félautomatikus hűtőautomaták stb., stb., továbbá mindenfajta tejgazdasági gép és eszköz állandó raktárról azonnal kapható.

Kérjen az Ön viszonyainak megfelelő hűtőtelepről kötelezettség nélküli ajánlatot, vagy költségmentes mérnöki kiküldetést.

ALFA SEPARATOR R.-T., BUDAPEST Gyár és iroda: I., Csurgói-ut 15/a
Városi Üzlet: IX., Ráday-utca 12.

mentés általában még nehezebbé tenné az iskoláztatási kötelesség teljesítésének végrehajtását is. Véleményem szerint a VII. és VIII. osztály benépesítését nem is lehetne a mai körülmények között biztosítani.

Nem nyugtathat meg bennünket a törvényjavaslatnak az az intézkedése sem, hogy a felmerülő költségeket az állam viseli, mert ez lényegében csak annyit jelent, hogy nem a bal zsebünkől, hanem a jobb zsebünkől fizetünk. Hogy pedig mi lesz az iskolafejlesztés számlája, ezt a kérdést a törvényjavaslat attanulmányozása után sem látjuk tisztán.

A törvényjavaslat indokoló részének megállapítása szerint a hatosztályú népiskolák nyolc osztályúvá fejlesztése összesen 2300 új tanterem megnyitását teszi szükségessé. Ennek költségét (tulnyomórészt kikerülnek abból a visszatérülő 23 millió pengéből, amelyet az állam az iskolafenntartóknak kölcsönképen adott. A kultuszminiszter ur ugyanis népiskolai hálózatunk kiépítésére mintegy 85 millió pengőt költött és fog költeni s az igénybevett összegnek 20 százalékát az iskolafenntartók tartoznak visszafizetni. Ez volna tehát az egyik penztörvény, amelyre a végrehajtás támaszkodik. A továbbiakban azt mondja a megokolás, hogy a tanítóképzésnek szükséges szaporítása nem olyan nagymértékű, hogy ez az államnak különösebb gondokat okozna.

Ezzel a meglehetősen optimizmussal összeállított adatokkal szemben egy számbavevőden komoly forrásból merített kritikai észrevételre hivatkozom. Az idéni kívánt kritika szó szerint a következő: „Ujabbán sok szó esik a nyolcosztályú népiskola bevezetéséről. Kétségtelen, hogy népünk egyes helyeken nem áll a műveltség alacsonyabb fokán, mint némely nyolcosztályos népiskolával bíró országok népe. Ilyen községek azonban nálunk, elemi népoktatásügyünknek sajnálatos elmaradottsága miatt az ország kevés vidékén tudtak kifejteni. Népiskoláinknak nyolcosztályúvá való kifejlesztése általában korai volna s a felső osztályok a legtöbb helyen nem valának benépesíthetők. Népünk települési viszonyai, a törpe községek és a tanteremtés, amelyek miatt iskoláink mintegy felére egyenlőtlen, osztályon iskolák, szintén mondhatni leközűbbé akadályt emelnek két további osztály beiktatása elé, mert az esetek nagy részében két tanító nem volna alkalmazható, egy tanító pedig nyolc osztály anyagának együttes elvégzésére már igazán nem vállalkozhatik. Olyan helyeken, ahol a népoktatásügy fejlett fokán van és népes iskolák működnek, elhivatás tekintetében is elegendő lakosság mellett igen hasznosnak látszik a VII. és VIII. elemi osztály bevezetése, mert így megoldható lesz az anyagi termeléssel foglalkozó népnyelvi gyermekek magasabb színvonalú művelése nélkül, hogy ez a gyermekeket szüleik társadalmi köréből kiragadná.”

Megjegyzem, hogy ezt a szó szerinti idézetet a Magyar Népoktatás című pedagógiai lap 1928. évfolyamából vettem, ezt a lapot pedig a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszterium adja ki. A Magyar Népoktatás álláspontját mi is készséggel magunkévá tesszük.

A népoktatás fejlesztésének útjába állani nem kívánunk. Nagyon alacsony gondolkodás az, amely a magyar gazdatan és népkultúra fejlesztésének ellenségeként állítja oda, azért, hogy a kulturális terpen oltó munkáról bírjon. Hogy a munkapiac jó-e vagy rossz, azt nem a jelentkező munkások értelmi képessége dönti el, hanem eldöntik a gazdasági viszonyok. A gazda szempontjából mindenesetre az a kívánatos, ha a falusi nép értelmileg és erkölcsileg magasabb fokán áll, mert az ilyen nép között élni, vele érintkezni sokkal kellemesebb, vele dolgoztatni kedvezőbb és boldogulására korreható sikeresebb. Messze van tehát a gazdától az a szándék, hogy a magyar népek a kulturában való meg erősödését megakadályozzák. Ez éppen olyan illetlen, mint eszelen imputáció.

Mellegelni kell azonban, vajjon minden néposztálynak is szolgálatot teszünk-e, ha a családokban a kenyérkeresők száma apaszitjuk azzal, hogy az élettel küzdő nép gyermekeit hosszabb időre kiragadjuk a családi körből. A nyolc évig iskolában tartott gyermekek kétségtelenül eltávolodnak a tűzhely gondjaitól, iskolázás után pedig nehezebben alkalmazkodnak a szűk lehetőségekhez, kevésbé türelmes segítőtársai a szülőknek, elégedetlenebbek az élet mezeis mértékével s a viszonyokhoz képest túlméretezett igényük, környezetük és önmaguk számára egyaránt gyötrelmesebbé teszi az életet. A szereshető ismeretlőblet a nemzet szempontjából haszonnal jár ugyan, mert remélhetően értelmesebb, jobban nevelt fiatalokat kapunk, csak hogy ezt a fiatalokat azután kézben kell tartani és gazdasági elhelyezkedéséről is jobban kell gondoskodnunk, nehogy kiéleződött kritikai kétsége a felső társadalom vagy éppen a nemzet ellen belpo fordítható. De vajjon gazdasági és szociális politikánk a mai válságos viszonyok között elvégezheti-e a szállás-ellátás feladatait, ki tudja-e szolgáltatni a jobb megélhetés lehetőségeit s ha nem, kézben tudja-e tartani a falusi nép

lelki életének irányítását? Ha ezekre a kérdésekre nem találunk megnyugtató feleletet, amint hogy a mai rendkívül súlyos viszonyok között aligha találhatunk, akkor ugyancsak megfontolandó, okos dolog-e súlyos iskoláztatási kötelességeket hárítani a népre, olyan rövid határidőn belül, amelyek lejártakor a gazdasági viszonyok talán éppen ilyen válságosak lesznek, vagy még súlyosabbak a mainál? Joggal merül föl az a gondolat, vajjon nem volna-e egyelőre helyesebb a nép fiatal időbeli túlterhelés nélkül olyan ismeretekbe elmélyíteni, amelyeknek gyakorlati foglalkozásuk terén közvetlen hasznát vehetik. És nem az volna-e a helyes törekvés, ha a termelő munka megjavított eredményeiben keresnénk a kultúra továbbépítésének feltételeit?

Ezekre a kérdésekre kívánunk lelkiismeretünknek megfelelő választ adni, amikor egyfelől a nyolcosztályú népiskola kötelezővé tételének elhalasztását kívánjuk, másfelől pedig a gazdasági népoktatás intenzív felkarolását sürgetjük. Tessék kifejezteni a nyolcosztályú népiskolát mindenütt ott, ahol a kulturális előfeltételek adva vannak és ha ilyen esetekben az iskolafenntartók a nyolcosztályú iskolákra térnek át, élvezzék mindazokat a kedvezéseket, amelyeket az előttnk fekvő törvényjavaslat biztosít. Ha azonban az előfeltételek és a gazdasági életviszonyok vizsgálata nélkül a nyolcosztályú népiskolát az egész országra néve egyetemesen kötelezővé tesszük, olyan törvényt fogunk alkotni, amely a magyar népkultúrának papirosformáját kedvezőbbnek tünteti fel, amely azonban a gazdasági életviszonyokat megzavarja, emiatt nem lesz végrehajtható s a várt tömeghatásokat sem biztosíthatja.

Különösen akkor találjuk már pénzügyi szempontból is alig megvalósíthatónak a nyolcosztályú népiskolának 11 éven belül való kiépítését, ha meggondoljuk, hogy ezzel a korszakos reformmal egyidőben a kultuszminiszter ur a gazdasági népoktatást is kötelező erővel törvényesen szervezni kívánja, tehát egy másik olyan országos problémát is megoldani igyekszik, amely magában véve is a magyar állam rendkívüli erőfeszítést veszi igénybe.

Mielőtt azonban a törvényjavaslatnak a gazdasági népoktatásra vonatkozó intézkedéseit szemügyre vennénk, szükségesnek tartom, hogy ebben a tekintetben az ezideig történt mozgalmakat és ezek eredményét rövid körvonalakban ismertessem.

II. A gazdasági népokiskolák.

A népiskola, mint a tömegoktatás szerve, a gazdasági ismeretek terjesztésére is kétségtelenül legalkalmasabb intézmény. Alkalmas erre a célra és pótolhatatlan már csak azért is, mert az általános tankötelezettségre támaszkodik.

Már az 1868. évi XXXVIII. t.-c. tervbe vette, hogy a hatosztályú mindennapi iskola fölé emelt ismétlőiskolák tanulói bizonyos gazdasági irányzatú oktatást is nyerjenek. Az ismétlőiskolák tanzterve eredetileg a mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi irányra egyaránt kiterjeszkedett, megfelelő képzéssel azonban egyik irányzatot sem szolgálhatta. Nem is állottak olyan szakképzett tanítók rendelkezésre, akik a tantervet sikeresen végrehajthatták volna. A gyakorlati élet szükségletei tehát külön medret mostak maguknak. Mindenekelőtt az iparosság vált ki az ismétlőiskolából, létesítvén az iparostanonciskolákat, amelyek az idők folyamán szépen felvirágoztak. A kereskedelmi pályákon elhelyezkedni szándékozók számára pedig alsófokú kereskedelmi iskolákat, majd kereskedelmi tanonciskolákat létesítettek. Ezek után az ismétlőiskolákra utalt tanulók túlnyomó része a mezőgazdasági nép fiaiból került ki. Önként kínálkozott tehát az a feladat, hogy az ismétlőiskolákat a mezőgazdasági ismeretek terjesztésére kell alkalmazni.

Az ismétlőiskoláknak gazdasági ismétlőiskolákká való átszervezését Wlassics Gyula kultuszminiszternek 1896-ban kiadott rendelete rendelte el. E rendelet szerint gazdasági ismétlőiskolát köteles volt felállítani minden olyan község amelyben a lakosság túlnyomó része gazdálkodással foglalkozik és amely községekben osztott (több tanítóval bíró) elemi iskola van. Szabályozta egyúttal a rendelet a gazdasági tárgyak tanítására hivatott tanítók kiképzésének módját is. A rendelet alapján kétféle gazdasági ismétlőiskola alakult ki. Kisebb községekben a gazdasági ismétlőiskolát olyan néptanító vezette, aki végezte a földművelésügyi miniszter által erre a célra szervezett négyhetes tanfolyamot. A nagyobb népességű községek gazdasági ismétlőiskoláihoz olyan külön gazdasági szaktanítót alkalmaztak, aki a földművelésiskolákon rendezett kétféle tanfolyamot sikeresen végezte.

1902-ben a kultuszminiszterium újra rendeletet bocsátott ki, amellyel kötelezővé tette az iskolafenntartó községeknek, hogy az általános ismétlőiskolát egy éven belül gazdasági ismétlőiskolává szervezzék át mindenütt ott, ahol az ismétlőiskolákban a gazdasági ismeretek terjesztésére a mezőgazdasági ismeretek terjesztésére kell alkalmazni.

iskolát, a külön szaktanítós önálló gazdasági népokiskolát megkülönböztette. Ez utóbbi, tehát az önálló gazdasági népokiskola számára a községek 5-20 kataszteri hold területű földet voltak kötelesek biztosítani. Az 1902. évi rendelet alapján tehát a gazdasági népokiskoláknak kétféle típusa fejlődött ki. Egyik az általános ismétlőiskolából átszervezett kisebb fokozatu gazdasági iskola, amelyet most továbbképzőnek neveznek. A másik pedig a külön szaktanítós és gyakorlati tere is felszerelt önálló gazdasági népokiskola.

Mint hogy a miniszteri rendeleteket az iskolafenntartók nagyobb részben nem teljesítették, a kultuszminiszter szűkösét látta annak, hogy a gazdasági népoktatás ügyét külön törvényvel rendezze. Az 1908. évben dolgoztatta ki Apponyi Albert gróf, akkori kultuszminiszter a gazdasági népoktatásról szóló törvényjavaslatot, amely úgy rendelkezik, hogy mind az a község, ahol a lakosság túlnyomó része gazdálkodással foglalkozik és ahol legalább 50 ismétlőiskolára utalt tankötele van, gazdasági népokiskolát köteles felállítani. Ahol 120-nál kevesebb a tankötele, ott az elemi népokiskola minden napi tanfolyama fölé szervezendő a gazdasági ismétlőiskola, amelyet a törvényjavaslat kisebbfokú gazdasági népokiskolának nevez. Ahol pedig 120-nál több a tankötele, ott külön szaktanítós önálló gazdasági népokiskola létesítendő. Ez a törvényjavaslat tehát voltaképpen a gyakorlati életben már kifejlesztett iskolatípusoknak kívánt törvényes kötelezettségen alapuló szilárd támasztékot biztosítani.

Az Apponyi-fele javaslatból — sajnos — nem lett törvény, noha ezt a javaslatot a gazdaközönség is lelkesedéssel tette magáévá. Mind e mellett az ismertetett rendeletek hatása alatt tagadhatatlan fejlődés indult meg. Az általános ismétlőiskolák jelentékeny része gazdasági továbbképzővé alakult át és önálló gazdasági népokiskolák is szép számban létesültek. A világháború kitörése előtt Magyarországon több mint 2000 gazdasági ismétlőiskola (gazdasági továbbképző) és 80 önálló gazdasági népokiskola működött. Most, a megcsönkítés után Magyarországnak mintegy 1200 gazdasági továbbképző iskolája és 50 önálló gazdasági népokiskolája van. Az iskolák többségében tehát az általános ismétlőiskoláknak mezőgazdasági átszervezése még nem történt meg.

A forradalmi összeomlást követő ujjáledés után a nemzetgyűlés a gazdasági népoktatás ügyével ismétellen foglalkozott, különösen Széchenyi Viktor gróf felszólalásai révén, aki javaslatot is terjesztett a törvényhozás elé a gazdasági népoktatás törvényes szervezésére. Javaslatát a nemzetgyűlés el is fogadta és határozatiilag kötelezte a kormányt a szükséges lépések megtételére. Kénytelenek vagyunk azonban megállapítani, hogy a kormány az országgyűlés határozatának — bizonyára a viszonyokban rejlő akadályoztatások miatt — nem tett eleget.

1928-ban a gazdasági népoktatás ügyének egyik avatott, lelkes és áldozatkész barátja: palóci Horváth István vitte a kérdést az országgyűlés felsőháza elé. Javaslatára a felsőház elfogadta azt a határozati javaslatot, amely szerint 1. minden községben legalább egy olyan tanító alkalmazandó, aki gazdasági szakiskolát végzett; 2. a tanítóképzők egy részében a tanítójelöltek rendszeres gazdasági szakoktatásban részesítendők; 3. az önálló gazdasági iskolákat úgy kell fejleszteni, hogy minden községben, ahol az ismétlőiskolák száma megközelíti az 500-at, egy ilyen iskola létesüljön és ezzel kapcsolatban a gyakorlatilag működő fiatal gazdák képzésére lehetőleg téli gazdasági iskola is berendezessék. Palóci Horváth István elfogadott határozati javaslatához a miniszterelnök, továbbá a kultuszminiszter és a földművelésügyi miniszter is hozzájárult, minél fogva a kormánynak a határozati javaslatban foglalt kívánások teljesítése kétségtelen kötelességévé vált.

Ilyen előzmények után a gazdaközönség örömmel üdvözli a kultuszminiszter urnak azt a tervét, hogy a mezőgazdasági oktatásra alkalmas iskolákat törvényes kötelezettségi alapján igyekezik életbeléptetni. Az új népiskolai törvényjavaslat erre vonatkozó rendelkezései a következők:

A javaslat 4. szakasza elrendeli, hogy a mezőgazdasági népességű községekben (városokban) önálló gazdasági népokiskolát kell felállítani. Ahol ilyen népokiskola áll fenn, a mindennapi népokiskola felső tagozatának tanulói a mezőgazdasági ismereteket és gyakorlatokat ezekben a gazdasági népokiskolákban tanulják. A javaslat 8. szakasza szerint az ilyen gazdasági népokiskolák fokozatosan állítandók fel, még pedig 1935 szeptember 1-ig abban a mezőgazdasági népességű községben (városban), ahol 6 km sugarú körön belül 250-nál több továbbképző népokiskolai tankötelezett van; 1940 szeptember 1-ig ott, ahol az említett körön belül a tankötelesek száma legalább 180, végül 1945 szeptember 1-ig ott, ahol legalább 6. szakaszának rendelkezése szerint a gazdasági népokiskolák építéséhez szükséges belteltet a községek, illetve iskolafenntartók tartoznak rendelkezésre bocsátani, valamint a szükséges gyakorló terület is.

Szent Gellért Szálló, Budapest

A tenyészállatvásár tartama alatt díjtalan autójáratok a szálló vendégei részére a vásártérre és vissza. A szállóban a legnagyobb kényelem, Gundel nagyhírű konyhája és öreg Berkes Béla zenekara várja az igen tisztelt vásárlátogató közönséget.

Egyágyas szobák 7-12 P-ig, kétágyas 14-24 P-ig

5883

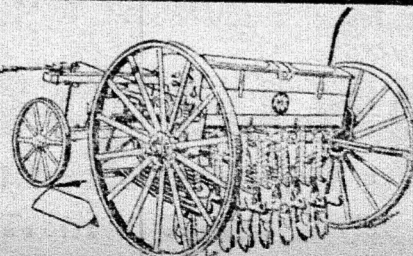
Sürgőnycim: Gellért Hotel—Budapest

WEISS MANFRED ACÉL- ÉS FÉMMŰVEI R.-T.

Csepeli gyárában készült páncélacél kormánylemezes egyetemes acélekéket, boronákat, sima- és rögtörőhengereket. Agrár-Drill vetőgépeket, kapáló és töltőgéteket, szecskák- és répvágókat, morzsolókat, továbbá

magasnyomású „Universal” háti permetezőket

szőlők, gyümölcsfák és cukorrépa permetezésére

a legjobb kivitelben ajánl a Weiss Manfred Acél- és Fémművei R.-T. mezőgazdasági gépek eladási központja:

„AGRARGLOBUS”

MEZŐGAZDASÁGI GÉPKERESKEDELMI R.-T.

Budapest, V., Lipót-körút 12. sz.

Távírási cím: AGRARGLOBUS BUDAPEST

Telefon: Aut. 288-49

Elsőrendű minőség! Olcsó árak!

Kérjen ajánlatot!

A javaslat itt ismertetett rendelkezései az önálló gazdasági népiskolát kívánják szaporítani, kétségtelen tehát, hogy a kultuszminister ur ezt az iskolatípust tartja alkalmasnak a gazdasági tanítás céljaira. A kultuszminister urnak ezt a felfogást és célkitűzést helyeselni kell; több olyan kérdésre szeretnénk azonban feleletet kapni, amelyekre nézve a meglehetősen szűkszavú törvényjavaslat nem tájékoztat.

a) *Gazdasági továbbképző iskolák.*

Foglalkozunk előbb azzal a kérdéssel, amelynek rendezése a javaslat nem nyúl bele, tehát a mai gazdasági továbbképző (ismétlő) iskolák kérdésével. Minthogy ezekről törvényjavaslat nem intézkedik, arra a következtetésre kell jutnunk, hogy ezeket az iskolákat a rendezés lényegükben érintetlenül hagyja és a mai alapokon fejleszteni. Ez azonban nagy hiba volna.

A gazdasági továbbképzőiskolák mai állapotukban a mezőgazdasági ismereteket általában nem kellő sikerrel tanítják. Nem pedig azért, mert gazdaságilag kellően avatott tanítóik nincsenek. Ezeknek az iskoláknak a gazdasági oktatói olyan néptanítók, akik a földművelésiskoláknál, vagy egyéb önálló gazdasági népiskoláknál szervezett négyhetes gazdasági tanfolyamot végeztek. Talán szükségtelen huzamosabbban időzöm annál a tételnél, hogy négy héten át nem lehet kiképezni olyan gazdasági oktatókat, akik aztán kellő elméleti és gyakorlati készséggel taníthatnának, sikeresen vezessék az iskola kis mintatetejét s e mellett a falu kisgazdáinak is tanácsadói lehessenek. Már pedig mindent elvárjuk a gazdasági tanítóktól, ha hivatásukat jól be akarják tölteni. A felülelesen képzett és a mindennapi tanítással is leggyakrabban túlterhelt néptanítók azonban képtelenek ilyen teljesítésre. Sokan a buzgalomnak tüzetremelő példáját adják és akadnak helyenkint valóban rátermett férfiak is, ez azonban mind nem elég. A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a szakképzés mai rendszere tökéletesen és tarthatatlan, mert emellett a gazdasági tanítás valódi célja nem valósítható meg.

Ezért mi azt szeretnénk, ha minden nagyobb község legalább egy gazdasági szaktanítót kapna. De számolva a helyzet nehézségeivel, meg kell elégednünk azzal, ami viszont a cél érdekében elodázhatatlan kívánság, hogy a tanítóképzők jobban asszók bele a néptanítók a gazdasági ismeretekbe. A néptanítóképzés öt éve alatt erre idő és mód is kínálkozik. Evégből két intézkedésre van szükség. 1. A falusi irányzatot már a néptanítóképzésnél ki kell domborítani. A tanítóképzőkben a mezőgazdasági tárgyakat rendszeresen tanítsák és gazdasági szaktanárokat adják elő. 2. Több tanítóképző mellett gazdasági népiskolát kell szervezni, hogy itt a tanítójelöltek a gazdasági tanítás gyakorlati módszerét is elsajátíthassák.

Az így képzett néptanítók azután avatott vezetői lehetnek a gazdasági továbbképzőknek, de már a mindennapi iskolában is kellő eredménnyel taníthatnák a gazdasági tárgyakat.

Míg ezen a módon kellő számú néptanítót nevelhetünk, átmenetileg igen jól hasznosíthatók volna a gazdasági továbbképzőkben olyan okleveles gazdasági tanítók, akik megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretekkel bírnak s akik sikeresen végeznek az atképzés céljára szervezendő, legalább féléves tanfolyamot. Bizonyára sok nagy tapasztalatu, de most állástalan gazdasági vállalkozó erre a hivatásra s ezeknek személyében nemcsak az iskolák, hanem a falvak kisgazdái is igen hasznos tanácsadó tényezőket nyernének.

A gazdasági továbbképző (ismétlő) iskolákat annál inkább tökéletesíteni kell, mert a költségesebb önálló gazdasági népiskolák kiépítésére előreláthatóan csak a távolabbi időkben kerülhet sor olyan községekben is, ahol a közszükséglethez és a kultuskormány szándékához képest az önálló gazdasági iskolát már 25 évvel ezelőtt létesíteni kellett volna.

b) *Önálló gazdasági népiskolák.*

Az előbb tárgyalt iskolatípust sokkal jobb s tökéletesebb az önálló gazdasági népiskola. Ezt az iskolatípust a magyar géniusz teremtoereje alkotta meg. A magunk talajából nőtt ki, külföldi példák buzdító hatása nélkül. A gyakorlat fejlesztette ki, az élet szükséglete hívta elő. De bár elgondolása igen jó, működésének fogyatékosságai is szembeötlők s ezek több okra vezethetők vissza.

Az önálló gazdasági népiskolákat a fenntartók nem gondolják kellő érdeklődéssel és áldozatkészséggel. Több helyen már az iskolák gyakorlati területeit is a községi földek legsilányabb részéből adták ki. Nem esoda, ha ezeknek kezelése inkább visszariadó, semmint buzdító példát nyújtott, kivált olyan esetekben, amikor a néptanító az önálló gyakorlati működéshez nem hozott magával elegendő készletet. Érvényesülést annál nehezebb volt, mert felszerelésben is hiány szenvedett, munkásságában szakszerű irányításra nem támaszkodhatott s elhagyatottságában ki volt szolgáltatva a falusi nép kritikájának. Sok nemes buzgalom hajtóerést szenvedett a mostoha viszonyok között.

1910-től tíz éven át a komáromi gazdasági tanítóképzőben történt a szaktanítók kiképzése. Ez az iskola jó munkát végzett, de a gazdaság önálló vezetéséhez szükséges gyakorlati avatottságot nem biztosíthatta. A hallgatóság végére is nem csupán hivatásukra rátermettekből áll. A tanítók nagyobb részét gyakorlati működésen kellett volna még átvezetni, hogy azután a gazdasági iskola és egyúttal a falu élén rá váró szerepkört sikeresen betölthessék.

Komárom elkapcsolása óta szaktanítóképző intézményünk megszűnt és megállt a szaktanítóképzés is. A szükséges pótlásról nem gondoskottunk. Ujabbban a debreceni gazdasági akadémián rendeztek szaktanítóképző két éves tanfolyamot. Most öt hallgatója van a tanfolyamnak; még a rendelkezésre állott tíz helyet sem merítették ki. Nem esoda. A gazdasági szaktanító megszerzi a néptanítói oklevelet, azután két éves gazdasági tanfolyamot végez, tehát kvázi főiskolai képzést szerez és mindezek után ott kezd, ahol a néptanító. Fizetési és előléptetési viszonyai nincsenek arányban a pályára való előkészítés fáradságaival. Pedig feladata is súlyos, mert egy szaktanítóra átlag 130-140 tanuló esik. Meg lehet érteni, ha a szaktanítói hivatás nem csábít.

Összefüggésben van az önálló gazdasági iskolák működésének fogyatékosságaival az a körülmény is, hogy nem támogatja őket megfelelő szakfelügyelet és ellenőrzés. A felügyelet nem avatott gazdák végzik, hanem érdemes pedagógusok; egyre-egyre annyi iskola esik, amennyit a felügyelet és irányítás szempontjából kézen tartani kiváló szakemberek is alig volnának képesek.

Legtermészetesebb az volna, ha ezeket a gazdasági iskolákat a földművelésügyi kormány alsófokú szakoktatásának szervezetébe kapcsolnák. Különösen a földművelésiskolák volna alkalmasak a körzetükbe eső gazdasági népiskolák állandó ellenőrzésére; a földművelésügyi kormány mindenesetre rendelkezik azokkal a szükséges szakérővel, amelyekkel a kultuskormány csak hiányosan van ellátva.

Míg azonban a gazdasági népiskolák ügyét a népiskolai törvény rendezi, addig a földművelésügyi kormány kompetenciája e téren nem érvényesíthető, mert a népiskolai törvény végrehajtása kétségtelenül kultuszminiszeri feladat. Ezért most a földművelésügyi kormány külön (téli) gazdasági iskolákat szervez, hogy a falusi népnek a népiskolák által ki nem elégített igényeit szolgálja. Mindenesetre az volna a kívánatos, hogy a gazdasági népoktatás terén a két minisztérium működése között összhang jöjjön létre s egyetértő tervszerűséggel haladjanak.

Együttessen kellene megfontolnia a két minisztériumnak mindazokat a kérdéseket, amelyek a gazdasági népiskolák működése ellen vehető kifogásokkal és sikeresebb helytállással kapcsolatosak. És ha szakemberek bevonásával a felmerülő és itt is körvonalazott kérdéseket megnyugtatóan tisztázzák, akkor legelőszérűbb volna a gazdasági népoktatás ügyét külön törvényre rendezni, amint ezt Apponyi gróf is akarta. Ennek a törvénynek azonban a gazdasági népoktatás ügyének minden részletét alaposan tisztázni kell, amint ezt az Apponyi-féle javaslat is tette.

Részemről tehát a gazdasági népoktatásnak olyan külön törvény útján való rendezését tartom szükségesnek, amely a két minisztérium céljait kiegyenlíti s együttes tereszerű működésüket biztosítja.

A kultuszminister ur javaslatára meglehetősen szűkszavú. Nem tudjuk meg belőle, hogy tervel alapján hány önálló gazdasági népiskolának kell létrejönnie s még kevésbé van módunkban kiszámítani a felmerülő költségeket. Bizonyos azonban, hogy egy ilyen iskola alapítási költsége 80.000-100.000 pengő között mozog és évi fenntartási költségei is mintegy 50.000 pengőt tesznek ki. Általános kötelezettségről lévén szó, az ilyen iskolák alapítási és fenntartási költsége önmagukban is nagy összegre rughatnak. Ugyancsak kétséges, hogy emellett egyidőben azokat a költségeket is vállalhatja-e az állam, amelyek a népiskolák nyolcosztályúvá való fejlesztésével járnak. Nem hiszem, hogy rövid évtizeden belül két ilyen nagyszabású befektetésre képesek volnánk.

Ismét csak az a kérdés tolatodik tehát előtérbe, hogy időrend szerint melyik a fontosabb és szükségesebb: a nyolcosztályú iskola-e, vagy a gazdasági népoktatás megszervezése.

Ebben a perdöntő kérdésben egy nagytekintélyű kulturpolitikusnak nyilatkozatát idézem, aki ugyszólván megfellebbezhetetlen és akinek a Budapesti Hírlap 1929 február 24-i számában a többek között következő kijelentését közli: „Alapmeggyőződésem, hogy a magyar nemzet mai művelődési telítettségével jótölte áll ugyan a körülötte élő népeknek, de gazdaságilag nem versengőképessé a nyugati és közép-európai államok tanultabb munkástömegeivel szemben.”

Ebből a megállapításból logikusan csak az következhetik, hogy tehát, ha népünk gazdaságilag van elmaradva, akkor legelső és legfontosabb feladatunk olyan gazdasági iskolák létesítése, amelyek népünk versenyképességét és boldogulását különösen a mezőgazdasági termelő munka terén elősegítik.

Merészség volna vitatkozni ezzel a pompásan találó tétellel, már csak azért is, mert az a tekintély, akinek kijelentését idézem, nem más, mint Klebelsberg Kuno gróf, a mi szentülis kultuszministerünk.

Ezek után a következő javaslatot terjesztem elő:

Határozati javaslat.

A népiskolai oktatás fejlesztése a kulturális haladás szempontjából kívánatos és szükséges lévén, helyes, ha mindazok az iskolafenntartók, amelyek a nyolcosztályú népiskolára térnek át, a törvényjavaslat által tervezett állami támogatásban részesülnek.

Addig is, míg a gazdasági viszonyok és az állam pénzügyeinek mérlegelésével a nyolcosztályú mindennapi iskola a megvalósítás kellő biztosítékai mellett kötelezővé válik, az államnak elsősorban és minden erejével oda kell hatnia, hogy a földművelő nép fiai, akik a népiskolák tanulóiak túlnyomó részét teszik, a gazdasági boldoguláshoz szükséges ismereteket megszerezhessék s ilyen módon a szellemi kultúra a földművelő nép megerősödésében szilárd gazdasági alapot nyerjen.

Mindenekelőtt meg kell előzni a következőket: 1. gazdasági népiskolák szervezése; 2. a gazdasági szaktanítóképzés megfelelő rendezése.

Mikor a népiskolákat a 13-15 éves iskolaköteleseknek — a gazdasági életviszonyokban rejlő akadályoztatások miatt — csak kis töredéke látogatja, akkor a tankötelezettség kiterjesztésétől jelentős gyakorlati sikereket nem remélhetünk. És míg a népiskolák gazdaságilag szakképzett tanerőkkel nem rendelkeznek, addig hiába rendel el a törvény a népiskolákban a mezőgazdasági tárgyak tanítását, sőt hiába hajtja végre az iskoláztatási kötelezettséget is, mert alaposan képzett szaktanító nélkül a gazdasági oktatás nem lehet eredményes.

Sorrend szerint is első és elodázhatatlanul fontos feladat arról gondoskodni, hogy a földművelő nép fiai a tankötelezettség ideje alatt a gazdasági ismereteket avatott tanítóktól, gyakorlati igényeknek megfelelően tanulhassák.

A gazdasági tanítás sikeres megoldása érdekében külön szaktanítós s kellően felszerelt gazdasági népiskolák átadandók a mindennapi iskola hatodik osztálya felé.

Erre a célra a jelenleg is működő önálló gazdasági népiskolák alkalmasak, ha azoknak vezetésében és ellenőrzésében kellő szakszerűség érvényesül.

A szakszerű ellenőrzés szempontjából kívánjuk az Apponyi-féle 1908-ban benyújtott, a gazdasági népoktatásról szóló törvényjavaslat ama rendelkezésének törvénybe iktatását, amely szerint „az önálló gazdasági népiskolák szakfelügyeletét a földművelésügyi miniszter által ezzel megbízott szaktanároknak látják el, akik kötelesek a felügyelőkre bízott önálló gazdasági népiskolákban — jellegkülönbség nélkül — a földművelésügyi miniszter által kiadott rendeleteket és utasításokat fogantatottan és erről, valamint az önálló gazdasági népiskolák körébe tartozó összes gazdasági ügyekről a földművelésügyi miniszternek jelentést tenni.”

Abban a községben, ahol a kultuszminister önálló gazdasági iskolát nem létesít, de ahol a földművelésügyi miniszter által felállított téli gazdasági iskola működik, ez utóbbi vegye át a továbbképző (ismétlő) iskolakötelesek gazdasági tanítását.

A gazdasági szaktanítók képzése a földművelésügyi kormány feladata. Kívánjuk, hogy erre a célra a földművelésügyi miniszter gazdasági szaktanítóképzőt létesítsen s a szaktanítóképzőt végzett néptanítók valamelyik földművelésiskolánál legalább még egy évig foglalkozzanak, hogy kellő gyakorlati önállósággal kerüljenek ki a népiskolába.

Az így képzett gazdasági szaktanítók fizetési és előléptetési viszonyait úgy kell rendezni, hogy a megnevezett és fáradságos szaktanítói hivatáshoz jeles és becsavagyó férfiak is kedvet kapjanak.

Szükséges, hogy azok a tanítók, akik falusi népiskolákban kívánják működni, már a tanítóképzőben javendőbeli hivatásuknak megfelelő gazdasági irányú képzést nyerjenek. Erre a célra 1. a gazdasági tanárok (tanárnók) létszáma olyan mértékben szaporítandó, hogy a tanító- (tanítónő)-képző intézetekben a gazdasági (buzartási) szaktárgyakat arra képesített tanerők adhassák elő. 2. A tanítóképzőkkel szerves kapcsolatban gazdasági népiskola létesítendő, ahol a tanítójelöltek, mint gazdasági tanítók, a helyes oktatási módszert elsajátíthatják.

Átmeneti intézkedésként valamelyik földművelésiskolával, pedagógusok közreműködésével rendezendő féléves tanfolyamon kellő gyakorlati bíró okleveles gazdasági tanítók kiképzése a gazdasági népiskolák vezetésére.

Öbajtandó, hogy a gazdasági népoktatással kapcsolatos kérdésekben a kultuszministernek és a földművelésügyi

Az állati trágya **össznitrogénjének**

80%-a a **hugylében**

vann, ez a **nitrogén legelőnyösebben és legolcsóbban**

tőzegkorpával

menthető meg az **elillanástól!**

Szükséglet számosságátokint és naponként — — — — — 1 kilogramm! Különleges berendezés nem szükséges, minden istállóban alkalmazható!

Jelenlegi áraink vagon-tételben helyt Fekete bérsény állomás vagonba rakva 100 kg.-kint

Téptelen tőzeg, kookákban — — — — — P 1-80

Téptett tőzeg, ömlesztve — — — — — P 2-—

Tőzegkorpa, ömlesztve — — — — — P 2-20

Téptett tőzeg, bülákban — — — — — P 3-04

+ 2% forgalmi adó!

gróf ZICHY BÉLA

fonyód-feketebérsényi tőzegtelepeinek bérlete

Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 14.

Telefon: Aut. 129-76 (9-2-ig)

miniszternek közös véleményező és tanácsadó szaktestület álljon rendelkezésére, amely szaktanácsba a két miniszter egyenlő számú szakembert küldene. Ez a szaktestület tárgyalásainak eredményéről mindkét minisztériumnak jelentést tenne s ezzel közreműködne abban, hogy a két minisztérium tevékenysége a gazdasági népoktatás terén összhangba jusson.

Somssich László gróf: A kultuszminiszter a törvényjavaslat megalkotásához egy tanulmányt csatolt, amely az európai államok és az Amerikai Egyesült Államok tankötelezettségi rendszerét és népiszkolai szervezetét ismerteti. Tudjuk nagyon jól, hogy a külföldi államok nagyrésztben sincsen végrehajtva a törvényben lefektetett nyolcosztályú népiszkola és félé, hogy e törvény csak a külföldi galéria számára készült, nekünk pedig sem csinálnak, sem tehetségünk nincsen ilyen mutató intézmények létesítéséhez, mert nekünk házagpótló intézményre van szükségünk. Furcsa helyzet az, hogy itt magas műveltségű egyének kénytelnek a kultúra látszólagos kiterjesztése ellen küzdeni, de teszik ezt abban a tudatban, hogy a tervezett nyolcosztályú népiszkola kötelezővé tétele nagy költségeket okozna, gazdasági kulturánk azonban annak nem sok hasznát látja. A gazdák éppen a gazdasági ismeretek közkincsé válásáért küzdenek. Ha a javaslat törvényvé válna, a földműves nép kereseti viszonyai megromlanának és a súlyos iskolázatlansági kötelezettség újabb oka lehetne az egyre tovább elterjedésének. A helyes megoldás egyszerű a tanítók jobb javadalmazása és helyesebb irányban való művelése, másrészt a jelenlegi tanterv revíziója, az elméleti tárgyak csökkentésével. A gazdasági szakoktatás a földművelésügyi miniszter kizárólagos hatáskörébe tartozik.

Ferenczy Károly: Az okos agrárpolitikák azon fázisok, hogy a földműveléssel foglalkozó népet oktassa, tanítsa és így megvalósítsa, de kétségtelenül lehelyesebb irány az, ha mindennekeelőtt megtanítjuk a kisközségek két kalaszt természetét, ahol eddig csak egy termelt. Az államhatalom teli népies gazdasági előadások tartásával, háziipari és mezőgazdasági tanfolyamok rendezésével, földművelésiskolák létesítésével, önálló gazdasági népiszkolák felállításával arra törekedik, hogy a nép körében a mezőgazdasági ismereteket minél jobban elterjedtesse és így a kisközségek boldogulását határozatos előmozdítsa.

A kifizetőt nemcsak cél megvalósítására kétségtelenül a helyesen tervezett önálló gazdasági népiszkolák a legalkalmasabbak. A fejlődő gyermek lelke nagyon fogékony. Ha már az iskolában megszerettetik vele a mezőgazdaságot, kerteszetet, nemkülönben megtanítjuk a serdülő ifjút a gazdálkodás alapelveire, úgy felemelt korában az ősi vagy szerzett telken sokkal szívesebben és szorgalmasabban dolgozik, mert szakértelmével, kitalálással nagyobb jövedelmet tud majd elérni, mint az édes atyja, aki esetleg egész életén keresztül, ősi szokás szerint, külterjesen gazdálkodott.

Az önálló gazdasági népiszkolai növendékek tanítására — az eddigi tapasztalatok alapján — legalkalmasabbak a képzett szakértelmekkel rendelkező, jól képzett gazdasági szaktanítók.

A gazdasági ismétlő iskolák első tanítói csakis négyhetes mezőgazdasági tanfolyamot végeztek, valamivel később a m. kir. földművelésiskolákhoz 12—15 ösztöndíjas neptanítót osztottak be, akik a két éves tanfolyam elvégzése után vizsgát tettek és a gazdasági oktatásra képesítést nyertek. Ez a képesítés sem felelt meg a célnak, ezért 1919 óta az egyes jelesen végzett okleveles neptanítók a külön e célra megfélézőn berendezett-komáromi m. kir. gazdasági tanítóképző intézetben nyerték kiképzést, ahol intenzívebb elméleti és gyakorlati oktatásban részesültek. A szerencsétlenül végződött háboru után az ország elvesztette egyetlen gazdasági tanítóképző intézetét, a vele kapcsolatos földművelésiskolát, valamint a gyakorlati gazdasági népiszkolát is.

A komáromi m. kir. gazdasági tanítóképző intézet tízeves fennállása alatt áldásos működést fejtett ki s ezzel bizonyította, hogy egy ilyen intézetet az agrár Magyarország még rövid ideig sem nélkülözhet.

A földművesnép oktatására és a mezőgazdasági szakismeretek megszerzésére legalkalmasabbak a szaktanítós gazdasági népiszkolák, ezért lehetőleg ilyeneket kell szervezni, ezek a jövő. A gazdasági szaktanító lelke az iskolának, az ő tudásától és egyéni képességétől függ elsősorban a gazdasági népiszkola sikeres működése. Ha az iskola vezetője hivatásának szívettel-lelkével megfelel, a siker el nem maradhat, sőt rövid idő alatt tudásával az egész község népének vezetője, tanácsadója lehet.

Nagyon sok újonnan létesített gazdasági népiszkola nem egy ízben azért nem tud megküzdeni a kezdet nehézségeivel, mert a „kezdő” szaktanítónak ilyen intézet vezetésére nincs meg a kellő jártassága, minthogy ezt csak fokozatosan szerzhetheti meg. A kezdő emberben hiányzik az önbizalom biztonsága. A nyugodt, higgadt megfontolást és önbizalmat csakis a

gyakorlat adhatja meg. Ez okból az új intézet létesítésénél nagy gond fordítandó arra, hogy a hiányok, amelyek a komáromi gazdasági tanítóképzőnél jelentkeztek, pótolhatassanak.

A gazdasági szaktanítónak nemcsak elméleti tudásra, hanem nagyobb gazdasági gyakorlatra is szüksége van, mert a gyakorlati ismeretek megszerzése a sikeres tanítói működésnek elengedhetetlen kelléke. A mezőgazdaságtan tanításánál mindenkor a gyakorlati életből kell kiindulni és az elméleti fejtegetések közben minduntalan hivatkozni kell a szaktanítónak a gyakorlati életre, mert különben oktató előadása nem könnyen talál termékeny talajra.

A gazdasági szaktanítók eredményes működését kiváltéppen akkor fejthetik ki, ha nemcsak szakismeretekkel rendelkeznek, hanem a kisközségek gondolkodásmódját is alaposan ismerik és így a mezőgazdasági szakismereteket olyan formákban képesek előadni, hogy azokat a nép fiai nemcsak megértik, hanem emlékeztetik meg is tudják rögzíteni. A gazdasági szaktanítóknak tehát a fentiek alapján nemcsak jó mezőgazdának, hanem tapasztalt, hivatásuknak komolyságától áthatott pedagógusoknak is kell lenniük, hogy a tanítás és nevelés terén sikereket mutathassanak fel.

Ezt a képzést, habár okleveles tanítókról van is szó, a legelőkeltebben felszerelt intézetben sem lehet megadni. Az intézet sikeres elvégzése után legalább egy-két évet mint gyakornok valamely földművelésiskolánál, vagy más szakoktatási intézménnyel, egy-két évet pedig egy jól felszerelt gazdasági népiszkolánál kellene a szaktanító jelölteknek tölteniük, amely időre segítséget részesülnek, esetleg megfelelő ösztöndíjat kapnának. Természetesen a jelöltek nem írodában foglalkoztatnák, hanem hivatásuknak megfelelő beosztást kapnának. Az ilyen képzés mellett azután igazán kiváló, pályájukat szerető szaktanítókat kapnánk, akik e pályára hivatottságot is éreznek.

Németországban 1911 április hó 1-től az államilag szubvencionált alsófokú mezőgazdasági intézeteken csak olyan gazdasági szaktanítók (Lehrer, Fachlehrer) nyerneek végleges alkalmazást, akik bizonyítványokkal igazolni tudják, hogy legalább négy évet töltöttek mint gyakornokok valamely belterjesen kezelt gazdaságban és a mezőgazdasági tanítók számára létesített pedagógiai szemináriumban egyéves tanfolyamot végeztek. Azoktól a gazdasági tanítójelöltektől, akik gimnáziumi, reálgimnáziumi, vagy főreáliskolai érettség vizsgát tettek, csak három évi gazdasági gyakorlatot követelnek. Később a vizsgákat még szigorították.

A gazdasági népiszkolák jelentősége az ország haladás szempontjából igen nagy. Helyes irányban való vezetésük mellett az eredmény el nem maradhat: hazánk ifjúságát serdülő korban tanítják, készítik elő az életre, akkor, amikor a legfogékonyabbak, legkönnyebben vezethetők és hajlíthatók. E tényről fogva orias a felelősség is, amelyet a vezető egyének magukra vállaltak.

Hogy a népiszkolák működése valóban a célnak megfelelően, össze kellene kapcsolni azokat az alsóbbfokú, esetleg középfokú gazdasági intézményekkel, vagyis szoros kapcsolatot kellene létesíteni a földművelésiskolák és a gazdasági népiszkolák között. A földművelésiskolák mintegy központjai volnának a körzetükben levő gazdasági népiszkolák. A földművelésiskolák már helyzetüknél fogva úgy vannak felszerelve, hogy a gazdálkodás terén a legújabb vívmányokat is meg tudják honosítani és sok olyan dolgot mutatnak be, amiket a népiszkola bemutatni nem tud. Az elért eredményeket a népiszkolákkal közölnék s azokat vetőmaggal, tenyészállatokkal stb. ellátnak, közösen rendeznének teli, háziipari és továbbképző tanfolyamokat. Már ezért is feltétlenül szükséges a két intézmény összekapcsolása. A földművelésiskolák szoros kapcsolatban volnának a kísérleti állomásokkal, akadémiákkal stb. Jelenleg ott a szaktanító az egyetlen szakember, akinek a gazdaság minden ágához (mezőgazdaság, állattenyésztés, szőlészet, borászat, kis háziállatok tenyésztése, erdészet, kertészet minden ága, technológia stb.) tökéletesen értenie kellene. Ilyen szakember azonban a legokosdálabb kiképzés mellett sincsen. A szaktanár vagy gazdasági szaktanító bármilyen képzett, a mezőgazdaság minden ágában kiváló nem lehet. Ha a szakoktatási intézmények szoros kapcsolatban állanak egymással, akkor a szakemberek váltva, egymást támogatva működhetnének a nagy cél érdekében. Jelenleg a gazdasági népiszkolák a vallás- és közoktatásügyi minisztérium alá tartoznak és így mint teljesen önálló intézmények szerepelnek, nem is érhetnek olyan eredményt, mint ez az ügy érdekében kívánatos volna. Egyöntetű működéssel azonban rövid idő alatt az egész országot be lehetne hálózni ezekkel az iskolákkal, amelyek mint kipróbált, hasznos intézmények bőségesen meghoznák a beléjük fektetett tőke kamatát. Lehetőleg minden faluban kellene elemi iskolákkal kapcsolatos gazdasági népiszkolának lennie, avagy önálló gazdasági iskolának, amint azt a körülmények megkívánják.

Igaza van Buday Barnának, amikor azt írja:

„Mondanom is szükségtelen talán, hogy az önálló gazdasági népiszkolákat ezek szerint a földművelésügyi minisztérium hatáskörébe kell helyezni, ez még a reform elmaradása esetén is elodázhatatlan, mert a mezőgazdasági szakiskolákat eredményesen csakis a földművelésügyi minisztérium vezetheti és ellenőrizheti, erre avatott szervezetével.”

A háboru előtt az országban száznál több önálló gazdasági népiszkola működött. Ezek közül néhány kiváló eredményt ért el, de nagyon sok még mindig a kezdet nehézségeivel küzd és eredményt alig tud felmutatni, mert a népiszkolák nincsenek bekapcsolva a többi szakoktatási intézményekkel gazdasági üzemébe, sem pedig a kísérletügyi intézményekkel nincsen közvetlen összeköttetésük. Nagyon sok gazdasági iskola gazdasága nem egyezik a helyi gazdasági rendszerrel. A gazdasági népiszkolák teljesen elkülönített életet ének, így természetesen nehéz eredményt elérni. Azonkívül a legtöbb gazdasági népiszkola anyagi nehézségekkel küzd, ami bémítón hat működésükre. Valóban hasznot hajtok az iskolák csak az esetben lesznek és működhetnek zavartalanul, ha az ügyintéző a vidéki viszonyoknak teljesen megfelelően készült, a szükséges épületekkel, felszereléssel elláttnak és kellő anyagi segítséget bocsátanak rendelkezésükre. Különösen kezdetben, az első két-három évben, fontos az erős támogatás. Az iskola vezetője kellő anyagi segítséget nélkül gazdasági tudását nem is fejtheti ki kellő mértékben. Befektetések és felszerelések hiányában nincsen módjában olyan jövedelmet előállítani, amint kívánatos volna és amint azt megfelelő viszonyok között lehetne. A pénzkérdés, mint vörös fonál húzódik keresztül a gazdasági népiszkolák küzdelméin és nem egy esetben a leglelkesebb szaktanító működésére is hátrányosan hatott. A gazdasági szaktanítóknak meg kellene adni a gazdasági tanári címet és a fizetés tekintetében a polgári iskolai tanárokkal egyenlő elbánásban kell őket részesíteni, hiszen egyenlő a képesítésük, a gazdasági szaktanítóknak is főiskolai képesítésük van. A kötelességüket teljesítő szakembereket nem szabad elnyomni, hanem fel kell emelni őket méltó helyükre, mert csakis elégedett emberekkel lehet eredményt elérni.

Szigeti Pál dr.: Az igazgatóválasztmányi gyűlésen már elmondta a kérdés gazdasági részére vonatkozó észrevételeit. A benyújtott határozati javaslatot elfogadja és különösen annak a résznek a jelentőségét emeli ki, amely a földművelésügyi és kultuszgymnasium részére egy közös tanácsadó szerv létesítésének szükségességét mondja ki. Ez különösen alkalmas arra, hogy megértés alakuljon ki az ország hákosága és a kormány között. A törvényjavaslat igen fontos kérdések eldöntését, így az iskolakötelezettség alól való felmentés módjainak meghatározását is, a rendelet számára tartja fenn. A gazdasági népiszkola csak a földesgazdák flaira bír értekel, a zsellerek gyermekeinek igényei amazokéival nem azonosak.

Hertelendy Miklós: A somogyvármegyei tabi járás mezőgazdasági bizottságának a kérdésben elfogadott álláspontját ismerteti. A tabi járás egyhanguan elfogadott határozati javaslatát rámutat arra, hogy a kultúra haladásának lépést kell tartania az állampolgárok teherviselő képességével. A tervezett nyolcosztályú népiszkola felállítása pedig a jelemlegi súlyos gazdasági helyzetben igen nehéz helyzetbe hozná az iskolafenntartókat. Ha az állam maga viseli is az iskola-építési költségeket, amelyek közvetve ugyancsak az adózókat terhelik, még az esetben is igen súlyos tétel a kézi- és igaznapszám szolgáltatások, továbbá a dologi kiadások, a fűtés, a világítás, takarítás és tartarozás költségeinek fedezése. Azonban még az iskolafenntartóknál is nehezebb helyzetbe hozná a törvény éppen azokat a szegény embereket, akiknek javát kívánja szolgálni. A zsellér vagy a gazdasági cseléd már nem nélkülözheti 13 évesnél idősebb gyermeke keresetét. Eppen ezeknél rendesen sok a gyermek, így az iskolakötelezettség kinyújtása egyrészt a serdültebb korban levő gyermekek keresetét vonná el a családtól, másrészt újabb terhetet is róna rájuk. Ez szülőanyjává válna az egyke rendszernek. Elhelyett inkább a hatosztályú népiszkola jelenlegi kereteinek rendszeres kiépítésére kell súlyt vetni és azokhoz mezőgazdasági szaktudással bíró állami tanítót kell beosztani. Járásonkint teli gazdasági iskola létesítése kívánatos, nyolcosztályos népiszkolát pedig csak olyan városi jelleggel bíró községekben állítsanak, ahol nincs polgári iskola.

Döry Frigyes: Bár azt az intenciót, amely a kultúra előbbre vitelére irányul, méltányolja és igen kívánatosnak tartja a nép — helyesen értelmezett — értelmiszinonálanak emelését, sőt a nyolcosztályú népiszkolát is ott, ahol a viszonyok arra alkalmasak, annak tervezett általános és kötelező behozatala a legsúlyosabb aggodalmakat keltik benne. Hogy a pénzügyi terhek mennyit tennének ki, azt csak az újonnan építendő iskolák számanak ismerete után lehetne pontosabban megállapítani, amihez külön statisztikai adatokra volna szükség.

CUKORRÉPA ÉS A TÖBBI TAVASZIAK ALÁ
ALAPTRÁGYAKÉNT,
ROSSZUL ŐSZI **KALÁSZOSOKHOZ** **FEJTRÁGYAKÉNT**
TELELT
MÉSZNITROGÉN 19-20% nitrogén- és kb. 60% mész tartalommal
a legjobb,
legolcsóbb,
leggazdaságosabb.
„NITROGÉN” MÜTRÁGYA ÉS VEGYIPAR R.-T.
BUDAPEST, V., JÓZSEF-TÉR I. SZÁM. Kérjen díjtalan utbaigazítást!

A tanteremek számának emelkedése igen változó lenne. Néhol egyáltalában nem volna erre szükség, viszont sok helyen, főleg a kisebb iskoláknál ez 100%-ot, másutt 50, illetve 33%-ot tenne ki. Nagy átlagban a jelenlegihez képest legalább 30%-kal több tanteremre és tanítói állásra lenne szükség. Egy tanterem és tanítói lakás építésére legalább 30,000 pengőt kell számítani, ha tehát hozzávetőleg 2500 új épületet veszünk fel, azok költsége mintegy 75,000,000 pengőre rugna. Ez olyan hatalmas összeg, amely rendkívül súlyos terhet jelentene. De emellett nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy a jelenlegi tankötelezettségen alapuló iskolai szervezet sincs mindenütt kiépítve, még az is nagy terhet ró az országra. Ez ellen azonban nem emel szót, mert ezt viselni is fogjuk, ellenben a nyolcosztályú iskoláztatás, legalább is általánosságban, nem olyan eminens szükség, amely ezt a rendkívül nagy beruházást megokolta ténnyé. Ez csak a beruházási költségek is (tanítói fizetések és nyugdíjak, épületfenntartás, fűtés, takarítás és egyéb költségek) egy tanteremnél legalább 3600 pengőt tesznek ki, ami 2500 iskolánál évi 9 millió pengő. Ehhez járulnának még a nagyszámu új tanító kiképzésének költségei.

Ezek a nagy költségek, még ha azokból csak kisebb rész esnék is az iskolafenntartókra és nagyobb részüket az állam viselné, végeredményben mégis csak az adózó közönséget terhelnek. Sajnos tapasztalható, hogy sokan, akik nagyot és szépet szeretnének alkotni, nem számolnak az ország teherviselés képességével. Csak a kiegyensúlyozott költségvetést és az esetleg előálló állami fölöslegeket látják, de nem veszik figyelembe, hogy ezek csak az ország közönségének rendkívül és állandóan fönn nem tartható megterhelésével voltak elérhetőek. Ez a megterhelés természetesen nem oszlik el egyenletesen, elsősorban éppen a gazdákra nehezedik. Egyesek számolnak azzal, hogy amíg az adók emelkedtek, addig a közgazdasági helyzet, éppen a gazdákra nézve, lényegesen rosszabbodott. A régebbi adókon kívül az új adók, különösen a tulzolt magas visszatekintési és vagyonadó, a sok esetben valóságos vagyonelkobzás számba menő örökösödési és egyéb illetékek olyan terhek, amelyeket a közönség állandóan nem bír el. Ezeknek mérséklésére van tehát szükség és így, miután az állami bevételek jelentősebben emelkedésére nem számíthatunk, nincs fedezet az új iskolák költségeire.

A közoktatási tárca költségei a népoktatás szükséges kiadásain kívül rendkívül nagy mértékben emelkedtek, bár azok kevésbé sürögök, sőt számos esetben fölöslegessé váltak. Így az új egyetemek, amelyek egyes karokon néptelenek s amelyeknek végzett hallgatói alig bírnak elhelyezkedni. Sok a középiskola is, ezért van az egyetemi pályák zsúfoltsága, nincs szükség a polgári iskolák és nagy pazarlással létesített, de jórésben üres internátusok nagymértékű szaporítására sem. Ezekre mégis jutott pénz. Ellenben a földművelésügyi miniszter fennhatósága alá tartozó egyetlen, megszünt kassai vízmesteri iskola hosszú időt át szünetelt, mert az arra felvett költségeket évek során át törölték a költségvetésből — fedezet hiánya miatt. Csak a legutóbbi időkben indult meg a vízmesterek kiképzése. Hogy a vízmesteriskola hiánya milyen károkat okozott, azt talán fölösleges fejtegetni. Nem jut azonban költség sok más, valóban életben sürögős és fontos célra sem. Rendkívül fontos az utáhalozat kiépítése. Nem beszélhetünk igazi katuráról addig, amíg közsegeinknek körülbelül fele az év nagy részén át ügyszólván el van zárva a rendszeres közlekedéstől, számos fontos transzverzális utunk is kiépítetlen vagy nincs megfelelő karban. Pedig a jó közlekedés egyik előmozdítója a haladásnak és a kulturának is. Számítalan más olyan szükséglet is van, amelyek sokkal sürögösebbek és fontosabbak, mint a nyolcosztályú népiskola. Bármilyen fontosnak tartjuk is a kulturát, az magában nem lehet öncél, csak eszköze az anyagi és erkölcsi jólétnek. De nem lehet erőltetni a kultúra fejlesztését, ha annak költségei az anyagi jólétet megrendítik.

Kérdés, hogy eredményes volna-e mindenütt a kötelező nyolcosztályú népoktatás? Az osztatlan népiskolákban elég nehéz egy tanítónak 6 osztályt egy tanteremben tanítani. Ha ezt 8 osztályra emeljük fel, akkor még csak fokozzuk a nehézségeket és nem lesz meg az óhajtott eredmény. Sok helyen, ahol az egy tanítós iskola is nagy áldozatba kerül és sokszor az sincs kihasználva, mindjárt két tanítós iskolát felállítani lehetetlen. Ha az előreláthatóan bekövetkező tanítóhiány miatt az iskolafenntartók kénytelenek volnának főleg kisebb falvakban és a tanyai iskolákban kevésbé képzett tanítókat igénybe venni, az az oktatás színvonalának semmiképp sem válnék előnyére. A tanulók megfelelő gazdasági oktatása pedig kellő szakképzettséggel nem bír, vagy csak gyorstalpaló tanfolyamot végzett tanítóktól igazán nem várható. Az magában nem sokat jelent, ha a gyermek 6 vagy 8 évig csak jár az iskolába.

A törvényjavaslat tervezett intézkedései erősen belevágnak a földművelő lakosság életébe, sőt azt létezésében érintik. Nem kívánja a kérdést abból a szempontból tárgyalni, hogy ezáltal a gazdaságok munkaerőjéről esnek el. Elsősorban nem a gazdaságoknak, hanem maguknak a szülőknek van szük-

ségük gyermekeik munkájára. Tévedés azt hinni, hogy a munka árt a gyermekek egészségének. Számítalan olyan munka van, amelyek a gyermekek egészségük és fejlődésük szempontjából nélkülözhetetlenek. Igen sok esetben a munkára menő szülők 12—14 éves gyermekeikre bízzák a kisebb gyermekek fölötti felügyeletet, sertések, baromfiak ellátását. Ha ezt nem tehetik, az őket munkájukban nagyban hátráltatná. Azokból válnak éppen a legjobb dolgos emberek, akik a munkát már gyermekkorukban megszokták. Visszaélés, túlerőltetés ugyan lehet, de az előfordulhat, sőt rosszabb lehet nagyobb serdülő gyermekeknél is.

A szegényebb sorsú szülőknek szükségük van arra, hogy gyermekeik otthon a munkában segídhessenek, illetve nap-számban keressenek, különben nem képesek nagyobb családokat tartani. Vajjon mi lesz előnyösebb a gyermekek fejlődésére: ha fejlettségüknek megfelelő munkával foglalkoztatva, szüleiknek segítenek keresni s így azoknak módjukban áll jobban táplálni és rendszeresen ruházni őket, vagy ha kénytelenek a 14 éves korukig iskolába járni és nem kereső gyermekekkel nélkülözések között nevelni?

Ezen nem segít sokat az, ha mint a javaslat mondja, Szent György naptól Szent Mihályig iskolai szünet van. Nemcsak ebben az időben, hanem az év nagyobb részén át szükség van a gyermekekre. Mit várhatunk a gazdasági szakoktatástól, ha a tanulók éppen a legfontosabb időszakban nem részesülnek oktatásban? Akkor igazán csak elméleti, könyvből való oktatás lesz, ami magában véve a fiatal gyermekeknél vajmi keveset ér.

De különösen ki kell emelni egy nagyon fontos szempontot. Ha a szegényebb kisbirtokos, gazdasági munkás vagy cseléd gyermekeknek 14 éves koráig saját kis gazdaságában, háztartásában hasznát nem veheti, ha a gyermek nem keres, hanem csak költeni kell rá, ami a jelenlegi viszonyok között, amikor különösen a ruházati cikkek rendkívül megrágtak, igen sokat jelent, az a legveszélyesebb módon el fogja terjeszteni az egyke-rendszert ott is, ahol eddig még nem volt. Az egyikétől pedig nincs többé visszatérés. A legnagyobb nemzeti veszedelmet rejtheti magában tehát a kiterjesztett és erőszakolt iskoláztatási kényszer. Ennél hathatósabb propaganda az egyke mellett nem is képzelhető.

Hasonlóképp súlyosan érinti a földműves nép e rétegét az iskolai továbbképzésnek a jelenlegi korhatáron túl való kiterjesztése. A 15—16 évesek nagyrésze már rendszeres szolgálatban van s ezek nehezen tudnának szolgálatot kapni és kereset-höz jutni, ha az iskoláztatási kötelezettség rájuk továbbra is kiterjedne. Szükséges és kívánatos tehát, hogy az ismétlődő iskolai kötelezettség a jelenlegi korhatáron túl ne terjesztessék.

Nem lehet hazánkra irányadó a külföldi. Eltekintve attól, hogy a külföldön sincsenek az érdekeltek mind elragadtatva a nyolcosztályú iskoláztatási kényszerrel és hogy az külföldön sincs mindenütt végrehajtva, a mi viszonyaink annyira eltérnek a külföldi, különösen a német viszonyoktól, hogy azokat nem utánozhatjuk. Mindamellett nem következik ezekből, hogy teljesen ejtsük el a nyolcosztályú népiskolát. Ez szükséges lehet városokban, ahol a gyermekek 12—14 éves korban kevésbé találnak foglalkozást, ezeknél a további iskoláztatás a foglalkoztatás szempontjából is hasznos. De szükséges lehet nagyobb községekben is, ahol jelentősebben számban vannak önálló, jobb módú kisgazdák, akiknek gyermekei az iskolában tanultakat saját kis gazdaságukban hasznosíthatják. A nagyobb részt idegen keresetre utalt szegényebb kisbirtokos, gazdasági munkás és cseléd gyermekei ennek kevésbé vehetik hasznát. A lehetőséget ugyan ezektől sem kell elvonni, csak nem kell őket a további iskoláztatásra kényszerrel szorítani.

A nyolcosztályú népiskolának tehát fakultatívnak kell lennie, különösen a földműveléssel foglalkozó községekben. Ezeket tehát csak ott kell felállítani, ahol megfelelő számu, erre alkalmas tanuló van. De kívánatos, hogy ezt a továbbképzést megfelelően képzett tanítók végezzék és ott, ahol elegendő számu tanuló van, önálló szakitanitós iskolák létesíttessenek.

Ezután a következő indítványt terjeszti elő:

„Az OMGE méltányolja és helyesli ugyan azt a törekvést, amely a nép értelmi színvonalának emelésére irányul, de a nyolcosztályú népiskolai oktatásnak általános és kötelező bevezetését aggályosnak tartja.

Ez, még ha az állam viselné is a költségeket, a mai nehéz közgazdasági viszonyok között és az ország adózó közönségének jelenlegi túlerőltetése mellett, elviselhetetlen pénzügyi terhet jelentene, illetve egyéb, nélkülözhetetlenebb és sürögösebb kiadásoktól vonná el az anyagi erőket.

A földművelő lakosságnak nagy részét pedig, főleg a szegényebbeket létezésében érintené, ha gyermekeiket 14 éves koráig iskoláztatni és otthon nélkülözni volna kénytelenek. Ez rendkívül súlyos kihatással lenne az egyke-rendszer elterjedésére.

A nyolcosztályú népiskolai oktatás tehát csak fakultatíve volna megvalósítható, városokban inkább az általános ismeretek fejlesztése, földművelő lakosságú községek-

ben pedig a gazdasági irányú oktatás útján. Az oktatás eredményessége érdekében kívánatos, hogy ezt a gazdasági oktatást lehetőleg megfelelően képzett tanítók végezzék és ott, ahol elegendő számu tanuló jelentkezik, önálló szakitanitós iskolák létesíttessenek.

A keresetből élő lakosság érdekében kívánatos, hogy a továbbképző (ismétlődő) iskolai kötelezettség a jelenlegi korhatáron túl ne terjesztessék.

Ruffy-Vargha Kálmán dr.: Elismeréssel adózik a kultusz-miniszter tevékenységének, aki pár éves működése folyamán 5000 népiskolát létesített, egyetemeket fejlesztett és még számos nagyobb alkotás fűződik nevéhez. A kultúra haladásában azonban most már csökkent teherviselőképességünk miatt a tempót lassítani kell és a földreform következményeként elsősorban a földművelésügyi miniszternek kell az alsóbbfokú gazdasági szakoktatás emelésére törekedni. A miniszterek működésében szükséges összhang hiánya lényegesen hozzájárul ahhoz, hogy a kisgazdák nem részesülnek megfelelő gazdasági oktatásban. Pártolja a tárcaközi szakbizottság eszméjét.

Előadó rövid válasza után Bernát István elnök köszönetet mond a felszólalóknak és az előadónak a minden részletkérdést világosan feltáró, szakszerű előadásáért. Kimondja, hogy a szakbizottság az előadó határozati javaslatát egyhanguan elfogadta, a felszólalások lényegét pedig az egyhanguan elfogadott határozati javaslat megokolásában fogják értékesíteni. Több tárgy nem lévén, a gyűlést bezárja.

Agrárfeladatok a közigazgatásban.

Írta: Krudy Ferenc.

Ha az egész közigazgatási apparátust együtt a gazdasági életben való viszonyában tekintjük, megállapíthatjuk, hogy közigazgatásunknak a közgazdasági élet fejlődésmelozslási processzusával összefüggő része — tehát a pénzügyi közigazgatástól kezdve végig a minden rendű és rangú számviteli szervezeten át a legújabb idők társadalombiztosítási szervezeteig — túlerjeszkedő, hipertrofikus, míg ellenben a gazdasági élet termelési processzusával összefüggő része kifejezetlenül és az organizálatlanság képét mutatja.

Közigazgatásunk fejlődése 67 óta telve van a faluval szemben való és nem egy vonatkozásban valaha is alig helyrehozható mulasztások sorozatával és ma is fennálló problémáival.

Nem szabad felednünk, hogy míg a nyugati államok a merkantil irányú abszolútizmus idején nyugodtan elköszülhettek az új korszakra, nálunk a rendiség kötött gazdálkodását hirtelen váltotta fel a kinyitott kapukon betóduló kapitalisztikus gazdálkodási rend. Az eredetileg homogén magyar falu s a magyar faj struktúrájában súlyos eltolódásokkal és valamikor is alig helyrehozható elváltozásokkal járt az átalakulásnak ez a módja. Ezeket a hatásokat csakis a gazdasági életet jól átgondoló jogi rendezés és közigazgatási szervező munka tudta volna úgy ahogy kivédeni.

Vajjon egyebek között nem szervező munkát követelt-e a felszabadított jobbágyoktól ebben az átmeneti időben különös védelemben részesíteni és megtanítani arra, hogy az új gazdálkodási rend eszközeivel élni is tudjon?

Vajjon egyebek között nem az organizáló munka hiányára mutat rá a századfordulón erős kivándorlása lendülő nyomozsló falusi szegénység, amelynek népesedési káros következményeit a falu gazdálkodásának rendezésével és kifejlesztésével igen jelentős mértékben lehetett volna csökkenteni?

Vajjon nem a magyar szervező munka hiánya-e és a liberális államfelfogás tehetetlensége-e az, hogy Erdély magyar földjének jelentékeny részét az oláhság példátlan térhódításával még a háborút megelőző évtizedekben elvesztettük?

Közigazgatási organizáló munka lett volna a jobbágy felszabadítása után azonnal gondoskodni arról, hogy az agrárius közösségek szervezettlenül ne álljanak. Valóban a legsúlyosabb mulasztások egyike volt jogviszonyaikban rendezetlenül hagyott és kiszolgáltatott minden raja törő spekulációnak az erdő és legelő közösségeket, amelyek nélkül az ország területének 2/3-an sem a háború előtt, sem

azóta helyes parasztpolitikát nem lehet követni s amely mulasztások eredménye volt, hogy a 48 utáni új korszak mesgyéjén az eredetileg homogén magyar falu szertejárásával egyidejűleg a szellér és mezőgazdasági napszámok elem sivar szegénységbe taszítottán, egzisztenciájának gyökerében lett megtámadva. A közös erdő és legelő teszi ma is a szegényebb falusi népelemnél az összetartozandóság érzetének materialis alapjait s az állattartáson át a föld észszerű kihasználásának legegyszerűbb feltételét. Ahol ez a művelési ág hiányzik a többi művelési ág kooperációjából, ott nemcsak a belterjesség felé haladás alapjai nincsenek meg, hanem felbomlik az egész falu gazdasági rendje, mert belekényszerül a nyomasztó gazdálkodás fenntartásába azáltal, hogy a legelő szolgáltató képességének hiányát tarlólegettel kell pótolni, ami annyit jelent, hogy itt nincs sem tarlóhántás, sem őszi szántás, sem mesterséges takarmánytermelés. Így érthető meg, hogy a legkisebb birtokkategóriák átlagtermése a katasztrális holdankinti 5 métermázsát is alig éri el.

Nem hiszem, hogy csalódnék, ha azt mondom, hogy ez a magyar falu legsúlyosabb szociális problémája. A községek birtokainak hozzájárulásával közel másfél millió katasztrális hold területről van itt szó, tehát a csonka ország területének majdnem 10%-áról, amelynek döntően nagyobb része ma is kivül van a racionális gazdálkodás rendjén. A mára nehezűdő súlyos gazdasági problémák megoldását keressük és tulajdonképpen a falu gazdálkodási alapjai nincsenek meg. Mert ugyanígy vagyunk a közel egy millió kat. holdat kitevő rétterületek gazdálkodása kérdésével is, amelyek rendszeres igazgatás nélkül rohamosan moocsarasodnak és értéktelenednek el, mind súlyosabb probléma elé állítva földművelésügyi politikánkat. De ugyanígy vagyunk a falu gazdálkodásának jóformán egész területén. Hogy pedig ez így van, annak igénytelen nézetem szerint csak kevésbé törvényeink hézagossága az oka, ellenben sokkal inkább közigazgatásunk szervezeti hibája. Nézzük akár a mezőrendőri törvényt, akár az erdőközösségek ügyvitelét szabályozó 1898. évi XIX. t.-c.-et, különösképpen pedig az osztatlan közös legelők ügyvitelét szabályozó 1913. évi X. t.-c.-et, legnagyobb részben csak a papíron vannak meg, anélkül, hogy a törvény végrehajtásával egyidejűen a szóban levő területeken a racionális gazdálkodás az egész vonalon bekövetkezett volna.

A közigazgatási apparátus átalakítása nélkül ezeken a bajokon segíteni nem lehet, mert a gazdasági igazgatás nem tűr merev centralizációt. Állandó helyszíni munka ez, évtizedekre előrelátó nemzetgazdasági teremtő munka szolgálatában faluról-falura haladó tervszerű tevékenység. Az állandó cselekvésnek e munkakörét csak a helyi kapcsolat közigazgatása töltheti be. Központi kormányzatról egyedül erre képtelen. Ezért a közigazgatás alsóbb fokain centralizációra van szükség, vagyis arra, hogy a megyével párhuzamosan a közigazgatási szervek beolvasszassanak a vármegyébe, a mai miniszteriális ügyintézés jelentékeny része pedig a megyék részére decentralizáltsásk. A megyei közigazgatásnak fog kellene megoldani a mára nehezűdő súlyos gazdasági problémáinak azt a részét is, amely a mezőgazdasági termelés megszervezésére vonatkozik. Kereskedelmi szerződéseink és exportintézményeinkhez az egyoldalú termelési irány mellett ma még nincs meg a termelési háttér.

A modern közigazgatás nem annyira jogszolgáltatás már, ellenben jóval inkább szervező tevékenység. A magyar szolgabíró nem beamter, aki a korlátozó rendszabályok sokaságát rakja a termelő társadalom lábai elé, ellenben magasabb rendű nemzeti politika munkása, aki nemcsak arra való, hogy a felülről jövő rendelkezéseket hajtsa végre, hanem első sorban arra, hogy önállóan is teremtő és szervező munkát végezzen és szolgálja a magyarság fejlődését még akkor is, ha a központi kormányzat valamely oknál fogva a nemzeti ügy előre-

vitelében erőtlenné válna. Ez a magyar önkormányzati közigazgatás modern értelme. A legelső lépés tehát a bonyolult fórum rendszernek a megváltoztatása és a hatósági szervek munkamegosztásának helyes beállítása kell, hogy legyen. Különösen fontos rendelkezése ebből a szempontból a törvényjavaslatnak, hogy a közigazgatási bizottság hatáskörének jelentékeny része az alispán imperiumába megy át. Ezzel lehetővé válik az alispán kezében a vármegye és az állami alsóbb fokú szervek között való helyes kooperáció. Ugyanezt a célt szolgálja ebben a vonatkozásban az is, hogy a törvényhatósági bizottságban a megye területén való főbb állami igazgatási szervek és intézetek vezetői szakszerű képviselői címén a törvényhatósági bizottságba bevonatnak. Így az állami igazgatás vezetői a vármegye közönségével a közügy szolgálatában az önkormányzat verőfényes levegőjében is találkoznak.

Meg kell állapítanunk azt is, hogy a modern állam nem képes a nemzeti élet valamennyi problémáit vállalni hordozni. Nem pedig azért, mert a bürokrácia csak az igazgatást adhatja, de nem egyúttal a nemzet vezetését is. Föltétlenül rászorul a nemzeti és társadalmi erők szervezett cselekvésével való kiegészítésre. Ennek a kiegészítő feladatkörnek a betöltésére jelentékeny részben már csak az agrárius jellegű fogva is a megyei önkormányzat hivatott. A magyarságot a megyei önkormányzatot át kell vezetni, mert ez az intézmény az, amelyet az ősi tradíciókból eredőleg a nemzet lelke befogad.

A javaslat a megyebizottság új összeállításában lényeges előnyöket tartalmaz, mert egy oldalról a demokratikus haladás követelményeinek tesz eleget, más oldalról a társadalom elitjét gondos kézzel választja össze. És teszi ezt az önadóztatás elvének a fenntartásával azzal, hogy a virilizmust a választással kombinált formájában innen túl is fenntartja. 67 óta az önkormányzat ellanyhulásához nagyban hozzájárult egyebek közt az is, hogy az agrártársadalom háttérbe szorult. Most a javaslat módját ad ahhoz, hogy mezőgazdaságunknak kellő szervezkedés esetén a megye kereteit kitöltse. Az eltűnt régi középosztály helyébe új középosztályt kell teremtenünk, amely nemcsak államfenntartó, hanem nemzetfenntartó is. És itt a magyar középbirtokosság a falusi kisgazdátársadalom vagyona és kultúrája feltörekvő rétegeit vegye maga mellé és legyen hűségese vezetője a falu társadalmának, hogy a falusi magyar a felforgató törekvéseket ne tévessze össze korteshadjáratok fogalmával és a forradalmi megmozdulásokat ne nézze egyszerűen az urak dolgának. A magyar birtokososztálytól a nemzet újra történelmi feladatok teljesítését várja.

Hiába lenne minden reform és hiába építenénk az önkormányzatnak bármilyen fényes palotát, ha annak kereteit a falusi intelligencia ki nem tölti és át nem hatja őket a közérdek és az állam szeretetének az az ereje, amely minden megújulásnak előfeltétele nálunk.

A rekonstruált vármegye önkormányzati élete adni fog majd egy politikai iskolát, hogy a falusi népesség feltörekvő rétegei is aktív részesei legyenek a nemzeti életnek, hogy az ennek nyomán támadó közszellem mindenemű lelki ragály ellen biztos vértetűl szolgálhasson.

Audiatur et altera pars!

A Magyar Gyáripárosok Országos Szövetségének ügyvezető igazgatója, Fenyő Miksa dr. arra kérte fel lapunkat, adnánk helyet Gaal Gaszton folyó évi február 21-én közzétett cikkére vonatkozó alábbi ellenérveit. A kérdés nagy fontosságára és időszerűségére való tekintettel szívesen nyitunk teret hasábjainkon a tárgyalagos polémia számára. Tehát várjuk a további, számadatokra támaszkodó hozzászólásokat, amelyeket rövidesen követhetünk az OMGE válságstatisztikai adatgyűjtésének eredményei alapján megjelent vámtérszámítások nyilvánosságra hozatala. (Szerk.)

Gaal Gaszton a „Köztelek” február 21-i számában adatokat közöl a vámtérszámítások megállapításához s ez adatokból levonja azt a következtetést, hogy az 1927/28. évek átlagában 480 katasztrális hold birtokán, amelyből 339 katasztrális hold szántó, a többi kert, rét, szőlő, erdő, a felhasznált iparcikkek-nél 30%-os vámot véve alapul, a holdankénti vámtérszámítás 10 pengőt tesz ki, nem sokkal kevesebbet, mint az adóteher, amelyet holdanként 11-05 pengőben állapít meg. Ezeknek az adatoknak az elemzése azonban szinte lehetetlen feladat, mert Gaal Gaszton közli ugyan, hogy két évi átlagban 16,847 pengőt adott ki különböző ipari cikkekért s ez bizonyosan így is van, de nem közli sem az összes felhasznált iparcikkek (stb. stb.-vel intézvén el a dolgot), sem pedig, hogy melyik iparcikkból mennyit használt fel. Így az egyes cikkek vámtérszámítására valóban nem adódik egyéb mód, mint amelyhez Gaal Gaszton teljesen önkényesen folyamodik, hogy az átlagos vámtérszámítás egyszerűen az áru kiskereskedelmi értékének 30%-ában állapítja meg. Semmiféle számadattal azonban ezt nem igazolja, még csak nem is valószínűsíti.

Bármennyire változók is gazdaságunk az adatok, a leghatározottabban állíthatjuk, hogy sehol még csak szó sem lehet arról, hogy a mezőgazdasági iparcikkek vámtérszámítását átlagban akárcsak meg is közelítse a kiskereskedelmi ár 30%-át. Nem is szólunk most arról, hogy a papíron kiszámítható vámtérszámítás még távolról sem jelenti azt, hogy a vámot ki is használják, ellenkezőleg csak egészen kivételesen és tökéletes szervezettel rendelkező iparágaknál lehet szó a vámtérszámítás 60-70%-os kihasználásáról, míg a legtöbb iparágban a rossz konjunktúra és az erős belső verseny miatt a vámtérszámítás egyáltalában nem, vagy csak csekély mértékig használják ki és a magyarországi árnívó számos cikkre nézve semmivel sem nagyobb, mint a nyugati exportáló versenyállamok árnívója.

Gaal Gaszton cikke nem ad felvilágosítást arról, hogy a 30%-os átlagos vámtérszámítás hogyan és honnan kalkulálja. Nem akarunk most rátérni az átlagos vámtérszámítás nehézségeire, különös tekintettel arra, hogy — mint már említettük — nem a tarifában megállapított vámtérszámítás a lényeges, hanem az, hogy a vámtérszámítás mennyit használják ki. Így a buza vámtérszámítását Gaal Gaszton 30%-a fölött van, mindamellett senkinek eszébe nem jut a magyar agráriusokat azzal vádolni, hogy a búzát több, mint 30%-kal megdrágítják!

Ha önkényes számítási módokhoz akarunk folyamodni, erre bőven van alkalom. Például ha az átlagos vámtérszámítás a behozatalból és vámvédelmekből kombináljuk, kiszámítván, hogy az 1927. évben a behozatal volt 1146,8 millió pengő, a vámbevétel 151,8 millió pengő, tehát a vámtérszámítás mintegy 13-23%. Vagy 1928-ban a behozatal értéke növekedett: 1185 millió pengő; a vámbevétel viszont csökkent: mintegy 136 millió pengő, tehát az átlagos vámtérszámítás még kisebb, körülbelül 11,5%. Ennek a számításnak az átlag úgy jön létre, hogy vámtérszámítás és vámtérszámítás áru együttes szerepelnek. De hiszen a Gaal Gaszton felsorolásában is számos vámtérszámítás szerepel: csilicsalétróm, épületfa, káli, korpá, kovács-szén, kőszén, marhasó, só, tűzifa. Ha figyelembe vesszük, hogy az 1927/28. évben gazdasága által ipari célokra kiadott 16,847 pengővel igen lényeges összegek juthattak a felsorolt vámtérszámítások cikkek, akkor még lehetlenebbnek tűnik fel a 30%-os átlagos vámtérszámítás. Ha pedig Gaal Gaszton netalán úgy értelmezné a maga számos ismeretlen bíró számításait, hogy a vámtérszámítás — amely meg sem közelítheti a 30%-ot — csupán a vámtérszámításokra vonatkozik, akkor viszont a 16,847 pengőből is le kellene vonni a vámtérszámítás áru árát és csak a maradék realis átlagos vámtérszámítás el a megművelt területre. Természetesen az egész megművelt területre, mert annak csupán a szántóföldre

Ősszel — tavasszal
alaptrágyának — fejtrágyának
mindenképpen bevált és alkalmazható

Leunasalétróm BASF 26%

vízben oldódó nitrogéntartalommal.

mert kb. 1/4 rész salétrómnitrogénje

a zsenge hajtást táplálja, erősíti, ellenállóvá teszi

mert kb. 3/4 rész ammoniáknitrogénje

a későbbi egész fejlődés folyamán egyenletesen hat, jó termést biztosít

mert ammoniákegyesége a legolcsóbb

mert salétrómegyesége ammoniakárbán vásárolható

mert egyetlen a maga nemében.

Magyarországi

vezérképviselő:

KALMÁR VILMOS, Budapest, V., Lipót-körut 5. sz.

Meszet a földnek!
Salétrómot a növénynek!

Mészsalétróm 15,5%

mész tartalma kb. 28%, mely megfelel kb. 50% szén-savas mésznek.

Az egyedüli
ebben az árban — ebben a minőségben!

való redukálása teljesen megokolatlan és csak arra jó, hogy magasabb számokat produkáljon. A kiadások az egész gazdaságot érintik, nagyon természetes tehát, hogy azok átlagolása is csakis a gazdaság egész területére történhetnék, amit egyébként Gaal Gaszton is koncedál az alternatív számítással.

A elmondottak Gaal Gaszton megokolás nélküli átlagszámításának minden kontrollját ugyiszólván lehetetlenné teszik, mert hiszen nem elég a cikkben felsorolt összes áruk forgalmi árát és vámteletét megállapítani és ennek alapján a vámteher százalékat egyenként kiszámítani, hanem helyes átlag kalkulációjához feltétlenül tudni kellene, hogy az egyes cikkekre milyen mennyiség és mennyi érték esik, vagyis, hogy az egyes cikkek között hogyan oszlik meg a 16,847 pengő. Mert egészen világos, hogy ha ennek az összegnek nagy része — hogy csupán egy szélsőséges példát vegyünk — tüzfára és épületfára, továbbá csilisalétrómra, szóval vámentes cikkekre esik, akkor az átlagos vámteher nagyon csekély, viszont ha véletlenül rendkívül nagymennyiségű és értékű kocsikenőcsöt használt volna el a gazdaság, akkor a papíron kiszámítható — de egyáltalában ki nem használt — vámteher igen nagy.

Ennek ellenére a következő számítást végeztük. Megállapítottuk az alább felsorolt cikkek árát, kiszámítottuk azok vámját és ez alapon teljes vámteher százalékát, amit egybefoglaltunk egy rendelkezésre álló kimutatásban. Ebből a kimutatásból nyilvánvaló, hogy 30%-os átlagos vámteherrel szó sem lehet, 30%, vagy ennél magasabb vámteher ugyanis csupán a következő cikkeknek fordul elő: Kocsikenőcs, méz, petróleum (amennyiben kincstári részesedés nélkül vásárolják) és tengelyrészek. Már most a kocsikenőcsnél, amelyet petróleumtermékekből számtalan kis üzem készít, a vám kihasználásáról szó sincs: a méz árát nem a vám, hanem a fuvarhelyzet determinálja; végül a tengelyrészek nem szerepelhetnek a gazdasági szükségletben olyan nagy mennyiséggel, hogy az átlagot akár csak megközelítően is 30%-ig emelhetnék.

A részleteket illetően megjegyezzük a következőket:

„Irodaszer“ tétel a vámtarifában természetesen nincsen, hanem közelebbi adatok hiányán vettük a következő irodaszereket: írópapír, levélboríték, levélpapír, írón, tinta, írótoll, tollszár, törölgummi, tintatartó üveg. Ezek átlagos árához viszonyítottuk az átlagos vámokat és így kaptunk 11,29%-ot.

A „vegyes vas“ címen szereplő tételnél is úgy voltunk kénytelenek eljárni, hogy felvettük a formás vas, 0,6—1 mm-es, fekete lemez, 1 mm és vastagabb kikészített lemez, a lakat és a vascső — mint találomra kiszedett, de már a Badics-féle összeállításban is szereplő fontosabb vasárúk — árát és vámjait. A traktorrészeknél nemcsak a 806. c) vámtarifa alá tartozó traktorrészeket, hanem a 807. vámtarifa tétel alá tartozó traktormotor részeket is ugyancsak átlagszámítás alapján számításhoz vettük, bár ezek vámteher jóval nagyobb, mint a többi traktor részeké. Hogy a „verdola“ alatt mi értendő, azt nem sikerült megállapítanunk. Kimaradt ezenfelül összeállításunkból a kerékfalp és takarmánymész, amelynek forgalmi áráról egyelőre adatokat nem kaptunk. A szénáraknál átlagot vettünk külföldi és belföldi szén között ab Balatonboglár számítva.

Mindezt figyelembe véve, a végeredmény a következő:

Az összes, a Gaal Gaszton-féle kimutatásban szereplő áruk (1—1 q-val számítva) átlagos váma 14,15%, aminél újból hangoztatjuk, hogy csak a taxatív felsorolt cikkek kombinálhattuk és nem a stb. stb. kifejezés mögé rejtettük. Az eredmény tehát kevesebb, mint a fele a Gaal Gaszton által használt 30%-nak.

Ez a százalékszámítás természetesen egy nem differenciált átlagot ad. Mérlegelni és ennek alapján korrigálni az átlagot csak úgy lehetne, ha tudnók a felhasznált iparcikkek pontos jegyzékét és hogy az iparcikkekre kiadott összegből egyenként az egyes

cikkekre mennyi esik. Ennek ismeretében a százalékos vámteher lehetne valamivel több, esetleg valamivel kevesebb, minden valószínűség szerint azonban a 15% körül lenne.

Számításaink szerint tehát a 30% mint elméleti vámteher leszáll maximum 15%-ra, tehát a Gaal Gaszton által felvetett holdankint 10 pengő vámteher nem egészen 5 pengőre. Hangsúlyozzuk azonban, hogy ez csak elméleti vámteher s ha kiindulunk abból, hogy a vámteher kihasználása 0%-tól 70%-ig terjedhet (?), akkor ennek 35%-os (?) átlaga alapján Gaal Gaszton egy holdjára nem jut több tényleges vámteher, mint 1,75 pengő (?), tehát kevesebb, mint 1/6 része Gaal Gaszton számításainak.

Egyébként az ilyen számítások ingatag voltát (Ugy van! A szerk.) a legjobban bizonyítja a következő okfejtés:

Mint hogy Gaal Gaszton nem szolgáltatott adatokat, hogy az általa felsorolt iparcikkek közül mennyit fogyasztott birtokán, megpróbáltuk ennek rekonstruálását a következő alapon: Elővettük a „Köztelek“ben annakidején közölt Badics-féle számítást, amely kimutatja egy ezerholdas birtokon felhasznált iparcikkek mennyiségét és vámterbét és ebből kerestük ki, hogy egy ezer holdas birtok mennyit használ fel évenként a Gaal Gaszton felsorolta iparcikkek közül. Persze csak azokat vehettük számításhoz, amelyeket Gaal Gaszton felsorol s amely felsorolás semmilyképpen sem lehet teljes, mert biztosra vesszük, hogy a felsoroltakon kívül egy csomó más iparcikket is használ. Viszont a só és tüzfára, amit szintén számbavesz, nem iparcikk. Mintán a felhasznált anyagok mennyiségét Badics cikkéből megállapítottuk és — Gaal Gasztonnál 480 holdas birtokról lévén szó, nem pedig, mint Badicsnál 1000 holdasról — mindegyikből a fele-fele mennyiséget vettük s ezeknek vámterbét számítottuk ki, így eljutottunk ahhoz az eredményhez, hogy a Gaal Gaszton által felsorolt iparcikkek vámterbét a Badics szerint fogyasztott mennyiségek alapján 900 pengő körül van, ami a 16,847 pengős ipari fogyasztásnak nemhogy 30%-át nem teszi, de alig mulja felül az 5%-ot. Holdankint pedig 1,80 pengőt tesz, még az ötödét sem a Gaal Gaszton kihozta eredménynek. Ez a számítás azonban éppen olyan kevésbé állja meg a tudományos bizonyítás ellenpróbáját, mint a Gaal Gasztoné.

Fenyő Miksa dr.

NÖVÉNYTERMESZTÉS ÉS TRÁGYÁZÁS.

Rovatvezető: Gyárfás József.

A mesterséges istállótrágya.

A gépmunka mind általánosabb elterjedésével karöltve jár a jobb talajmunka, a műtrágyák fokozottabb használata és kalászosaink nagymértékű nemesítése következtében a legtöbb gazdaságnak ma lényegesen nagyobb a szalmatermelése, mint a múltban.

Ezzel szemben az utóbbi években az állattartás, kevés kivétellel esettől eltekintve, állandóan ráfizetéssel jár. Ez a súlyosan érezhető veszteség sok esetben pedig a forgatóké hiánya megakadályozza a magyar gazdát, hogy a nagyobb szalmatermesnek megfelelően emelje állatállományát létszámát és így egész szalmatermesét trágyává feldolgozva, visszajuttassa a talajba. Egyik országos nevű gazdátársam, amikor a mai gazdálkodásnak ez a kérdése beszélgetésünk alkalmával szóba került, igen találon mondta: „Ha az egész termést ráfizetem az állattartásra és így trágyába fektelem, miből fizetem az adót és a költségeket.“

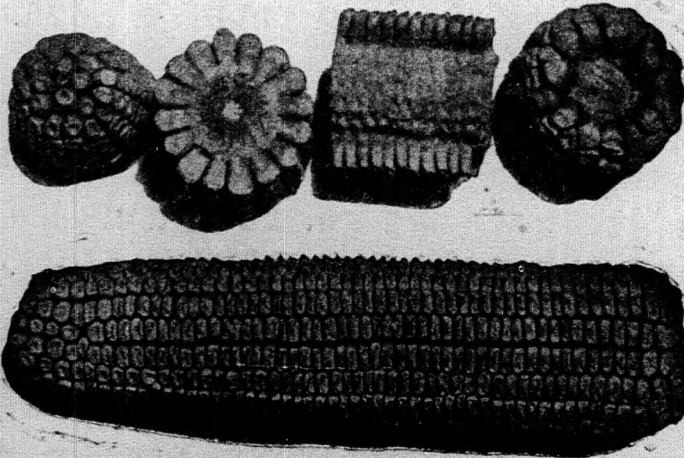
Pedig a termelést még a föld hasznosbérére, járadéka, illetve értékamata is terheli. Ez a mai magyar mezőgazdálkodás nagy kérdése. Súlyos közterheket viselve, nagy, sokszor mesterségesen is fokozott

költségekkel termelve és a termelési költségekkel egyáltalában arányban nem álló értékesítés lehetősége mellett a magyar mezőgazdaság nem bírja elviselni még az állattartás mindinkább növekvő veszteségét is.

Ez a súlyos és egészségtelen helyzet terelte a figyelmet a mesterséges istállótrágyára, amellyel már ezen a helyen is több ízben értékes és tanulságos cikk foglalkozott. Már több év óta foglalkozom az ugynevezett mesterséges istállótrágya készítésével, ezért szükségem látom, hogy e téren szerzett tapasztalataim közlésével hozzájáruljak ennek a ma nagyon is fontos kérdésnek tisztázásához.

Eljárásom megfelelő elnevezése „Az istállótrágya mesterséges szaporítása“ lesz és abban tér el az eddig ismertett eljárásoktól, hogy nem száraz, egészséges szalmából készítik különböző szerek és sok víz hozzáadásával, tetemes költség árán istállótrágyát, hanem céltudatosan előállított, részint korhadt, részint vizes szalmát és töreket keverek rendszeresen az istállótrágyához, amely eljárással az istállótrágya mennyiségét minden különösebb költség nélkül sikerült megkétszerezni, sőt megháromszorozni.

Az eljárás a következő: a szalmafelesleghez igazodó mennyiségben, törekszem arra, hogy állandóan legyen korhadt és vizes szalmám vagy törekeim, amit úgy érek el, hogy elsősorban a szalma és törekek összerakásánál az esztétikával és szépséggel nem törődve, szándékosan hanyagul rakjuk össze a kazlakat, hiányosan tetőzzük be. Az ilyen hanyagul összerakott és tetőzött kazal tetejéből, esetleg oldalaiából, az alomnak való száraz, egészséges szalma és törekek behordásánál állandóan kerül le az időjárástól függő mennyiségben, vizes, korhadt szalma, de ha az időjárás tartósan száraz, vagy nagyobb szalmafelesleg mutatkozik, esetleg terítünk ugynevezett ágyásokat, ami abból áll, hogy a szalmát vagy töreket esetleg már a cséplésnél nem kazalba, hanem 100—120 cm vastag rétegben rakjuk a földre. A legszárazabb időjárásban is ennek a rétegnek legalább a felső és középső része pár hét vagy hónap alatt megkorhad, ha nem is rothad meg, mert a legkisebb eső közé szivárog, az átázott, vizes felső szálak pedig annyira ráülepszene a többire, hogy az egyszerű beszívárgott nedvesség már nem párolog el, még forró nyáron sem. Az így állandóan rendelkezésre álló nedves, korhadt anyagot keverem aztán a trágyatelepen az istállótrágyával úgy, hogy lehetőleg vékony réteg istállótrágyát, ugyanolyan réteg korhadt anyaggal terítünk be. Ha az így ráhordott anyag még sem lenne elég nedves, ami nagyon ritka eset, úgy feckendővel kevés vízzel megpermetezzük. Nincs sok vízre szükség, mert az istállótrágyában többnyire van fölös víz, amit aráhorodt anyag kitünően, spongyaszerűen szív fel, másrészt, mert az ilyen már megtört, korhadt szalmának sokkal kevesebb vízre van szüksége ahhoz, hogy jól beérjen, mint a szilárd, egészséges szalmának. Minden ilyen ráhordás után a telepet lovakkal alaposan letipratom. Az így kezelt telep a szokásos időre a tiszta istállótrágyától látszatra semmiben sem különböz, egynemű, egyszínű, kitünően félig érett trágyát ad. Többször előfordult, amikor bőven volt szalma, hogy az így kezelt telepet szárazsá a táblára hordtam. A szárazsá rakásnál a trágyát ugyanilyen módon és arányban ismét kevertem és annak ellenére, hogy a rakásban már csak egy negyed rész volt istállótrágya, a kibordásnál az előbbtől látszatra semmivel sem különböz, a jó minőségű istállótrágyával teljesen egyenlő trágyát hordtam ki. Azért hangsúlyozom, hogy látszatra, mert a trágyát én végig nem vizsgáltam. Többször kísérleteztem úgy, hogy egymás mellett levő és egymást többször követő sávokat trágyáztam, egyik sávot tiszta istállótrágyával, a mellette levő sávot pedig mesterséges trágyával és soha, sem az első évi, sem a későbbi évek termésében szabad szemmel észlelhető eltérést nem tapasztaltam. Megjegyzem, hogy ezeknél a kísérleteknél ügyeltem arra, hogy az egymást

A TENGERTŐBBTERMELÉS

alapfeltétele: bőtermő, megbízható, tökéletes vetőmag!

A „FUNK BROSERS“ világos sárga, dus olajtartalmu, lófogú nemesített eredeti vetőmag 100% csiraképes és utólréhetetlen biztos nagyarányú többtermés.

A „FUNK BROSERS“ nemesített lófogú tengerivetőmagvak az Egyesült Államok Földművelési Vetőmag-ellenőrző osztályai által felülvizsgálva és bizonylattal ellátva, eredeti amerikai csomagolásban szállítanak, de csak korlátozott mennyiségben állnak rendelkezésre.

Megrendelhető kizárólag:

SZÜCS ZSIGMOND
CÉGNÉL

5711

Budapest, VI., Teréz-körut 26. sz.

követő sávok egyenlő mennyiségű és egyformán érett trágyával legyenek terítve.

Fent leírt eljárást az eddig ismertektől a gyakorlatban sokkal könnyebben keresztülvihetőnek és megfelelőnek tartom; nem beszélve arról, hogy hozzá sem „Adco“, sem mérszénitrogén, vagy más műtrágya nem szükséges és így az eljárás a legolcsóbb. A vizsükséglet is olyan csekély, hogy annyi víz minden gazdaságban rendelkezésre áll; holott az eddig közölt eljárásoknak a fő nehézsége éppen a ciklikus által hangsúlyozott, óriási mennyiségű és nehezen előteremthető vizsükséglet miatt is az előállítás aránylag drága volta. Ennél az eljárásnál nemcsak a megfelelő baktériumokat és a táplálkozásukhoz szükséges nitrogént adjuk meg az istállótrágyával, hanem a helyesen és céltudatosan keresztülvit eljárással, a szükséges vízmennyiségnek is 80-90%-át. Ezt az istállótrágyával, részben pedig a ráhordott anyaggal, amelyben a vizet az évi csapadékból mintegy tartalékoljuk, majdnem teljesen költség nélkül adjuk meg. Megjegyzem, hogy a telep sikerülte nagyrészt attól függ, hogy gondosan ügyeltünk-e a ráhordásoknál, hogy száraz réteg ne maradjon, mert az ilyen csak megpenészedik és nem korhad megfelelően. Ezért ügyeljünk, hogy az esetleg előforduló száraz réteget mindig a ráhordással egy időben permetezzük meg vízzel.

A helyesen keresztülvit mesterséges trágyaszaporítással módunkban van egész szalmatermésünket jó minőségű trágya alakjában visszajuttatni a talajba anélkül, hogy a ma nagy ráfizetéssel járó állattenyésztésünket kénytelenek lennénk fokozni.

Tudom, hogy a legtöbb gazdaság eddig is ráhordta véletlenül elkorhadt szalma- és törekkhulladékot a trágyatelepre, tehát látszólag semmi újat nem mondhat. Ez a ráhordás többnyire véletlenül történt, amikor vagy a hulladék volt láb alatt, vagy az igáknak nem volt semmi dolga. Ez azonban még mindig sokkal jobb volt, mint ahol a hulladékok földbe váltak a helyükön. Legtöbbször esős idő alkalmával az egész mennyiséget egyszerre hordták a trágyagödörbe és csak azt, ami véletlenül lett hulladék és korhadt el. A főleges szalmakazlak pedig sokszor 5-6 évig is vártak a táblaszáron, amíg egy aszályos év, vagy a talajtól éveken át elvont és nem pótoltszerves anyag veszteség szalmában szűk esztendő hozott.

Az én eljárásomban pedig a lényeg éppen az, hogy a szalmának trágyává való átalakítása átgondolt, céltudatos és ennek megfelelően állandó munka. Ha némi készletet esetleg tartalékolunk is, igyekezzünk minden év szalmatermését a következő termésség jó minőségű trágyává feldolgozni.

Karácsond.

Elek Jenő.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: Dégen Árpád dr.

A Budapesti M. Kir. Vetőmagvizsgáló Állomás értesítvényei és szakvéleményei.

Régi szokás az, hogy a magkereskedők vetőmagkészletük tulajdonságainak megjelölése alkalmával állításaik igazolására állomásunk által kiállított értesítvényeket használják fel. Az utóbbi esztendő folyamán már — különösen polgári perekben — folyton gyarapodó számban felhasználják értesítvényeinket, az elalott, vagy a pör tárgyát képező áruk tulajdonságainak bizonyítására is, annak ellenére, hogy ezen egy külön, aláhuzott megjegyzés figyelmeztet mindenkit arra, hogy az értesítvény adatai „csak a beküldött mintára vonatkoznak és bizonyítványul nem használhatók fel”. Hogy ez azonban mégis megtörténik s valószínűleg ezután is meg fog történni, annak

egyetlen magyarázata az, hogy az érdekeltek nincsenek tisztában az értesítvények bizonyító erejével.

A vetőmagvak forgalombahozatalának módját az 1895. XLVI. t. c. s az erre vonatkozó 1896. évi 38.286 sz. végrehajtási rendelet 8. §-ának 6. pontja a következő módon írja elő: „A vető- és fűmagvak csak az eladó nevének, az illető mag fajának, illetőleg válfajának és származásának (ha ehhez valamely tulajdonság van kötve), valamint az illető mag tisztaságának (súly szerint) százalékban, ugyancsak szintén csirázóképességének (szemek száma szerint) százalékban való határozott megjelölése mellett hozhatók forgalomba. Ha a mag válfaja vagy származása az eladó előtt ismeretlen, ezt különösen kijelenteni, illetőleg megjelölni tartozik.”

Ez a követelmény eléggé komoly, felelősségteljes kötelezettséget ró az eladókra, akik azért, hogy ennek a rendelkezésnek megfeleljenek, vetőmagkészletükből megfelelő átlagmintát szoktak venni, amelyet intézetünkhöz beküldenek, amelynek vizsgálati eredményéről értesítvényt kapnak. Ugyanigy a vevő fél is csak értesítvényt kap a beküldött mintájáról, ha azt a megveendő vagy már átvett áruból vette.

Ha az áru egyöntetű, vagy ha nem volt az, de előzetesen kiegyenlítették (egalizálták) s ha a beküldendő mintát belőle az előirt szabályok szerint és megfelelő gondossággal vették, az értesítvény adatai az áru tulajdonságait fejezik ki, persze annak aki tudja, hogy miből és hogyan vette a mintát.

Felmerül azonban az a kérdés, mi módon járhat valaki olyan bizonyítvány birtokába, amely feltétlenül igazolja nemcsak a beküldött mintának, hanem az árunak tulajdonságát, amely tehát hatóság előtt, peres esetekben csakugyan bizonyítványul is szolgálhat?

Erre szolgál a szakvélemény.

Az „Utmutató a budapesti állami vetőmagvizsgáló állomás igénybevételéhez 1920“ 60. pontja szövege a következőket mondja:

„Az intézet a vizsgálatok eredményét értesítvényen vagy szakvéleményen közli.

a) Az „értesítvény“ csak az intézetbe küldött mintára vonatkozik s az árua vonatkozólag, amelyből a minta vétetett, bizonyítványul nem használható.

b) A „szakvélemény“, amelyet az intézet csak olyan mintáról ad, amelyet vagy maga vett ki egy áruból (hivatalos mintavétel útján), vagy amely az 1895. évi XLVI. t. c. végrehajtási rendeletében előirt (1. a, 15. és 16. pont) vagy más hivatalos módon (közjegyző előtt, vagy az eladó s vevő által közösen vett s lepecsételt minta) jegyzőkönyv vagy mintavételi bizonyítvány kíséretében, előirt módon és mennyiségben, szabály szerint besomagolva s lepecsételve érkezik az intézetbe, „annak az árunak minőségére vonatkozik, amelyből a minta vétetett”.

Ez a két pont együttvéve csaknem félreérthetetlenül megmagyaráz mindent s egyúttal azt is, hogy az értesítvény és a szakvélemény között nem formai, hanem lényegbeli különbség van, mivel a szakvélemény kiadásánál a vizsgáló állomás meggyőződést szerzett arról, hogy olyan hiteles okmányok birtokába jutott, amelyek bizonyítják, hogy a megvizsgált minta az előirt szabályok szerint vétetett az árukészletből s ennél fogva megfelel a megmintázott áru átlagos tulajdonságainak, holott az értesítvénynél ezt semmi sem igazolja.

A szakvélemény megszerzésének feltételei tehát:

1. A beküldendő átlagmintának a hivatalosan előirt mintavételi szabályok szerint való lekiismeretes vétele (az előirt mód és mintamennyiség, előirt csomagolás és lepecsételés, sértetlen pecsét alatt való beérkezés).

2. Az árua vonatkozó jelzési adatokat tartalmazó s a szabályszerű mintavételt igazoló mintavételi jegyzőkönyv vagy bizonylat.

3. Hivatalos vagy más hiteles mintavételi mód (közjegyző, államvasutak), vagy nem hivatalos, de ugyancsak hiteles, az eladó és vevő fél által közösen,

vagy két nem érdekelt tanu előtt vett szabályszerű minta.

Nem elméleti okoskodások, hanem egyszerű gyakorlati esetek tették szükségessé a vizsgálati eredmények közlési módjának ilyenképen való kettőválasztását.

Külön csoportba kellett venni azokat a mintákat, amelyeket az érdekeltek felek egyoldalúan, akár a mintavételi szabályok lekiismeretes betartásával, akár anélkül vettek és küldöttek be. Az ilyen mintákat a vevő fél — ha úgy tetszik — elfogadhatja, ha nem, maga mintázhatja meg az árut, de egy harmadik elfogulatlan közeg előtt ezek az egyoldalú minták döntőértékűek nem lehetnek. Az ilyen egyoldalú mintavételeknél komoly visszaéléseket lehet előfordulni, mint ahogyan ez sokszor előfordult s előfordulhat ma is, ezért kellett az ilyen mintákra vonatkozó vizsgálati adatokat megkülönböztetésül a szakvéleményrel szemben értesítvényen közölni, mely az áru tulajdonságait nem bizonyítja.

A szakvélemény a mintavételi jegyzőkönyv, illetőleg bizonylat alapján az átlagminta vizsgálati eredmények feltüntetésével ezeket az egész árua vonatkoztatja, amelyből a minta vétetett, eunélfogva bizonyítványul szolgál az áru tulajdonságainak igazolására.

Hogyan magyarázható az, hogy az esetek túlnyomó többségében az érdekeltek nem kérnek szakvéleményt, hanem megelégszenek az értesítvényrel is? Ennek egyik oka az, hogy nem tudják a kettő értéke közötti különbséget, amire pedig néha komolyan ráfizetnek, a másik oka pedig az, hogy igen sok esetben az értesítvény is megfelelő céljaiknak. Az eladónak első fontosságú érdeke ismerni vetőmagkészletének tulajdonságait, hogy tudja, milyen áruja van, miképpen jelölje meg annak tulajdonságait, mit kérjen érte. Ha ért hozzá, maga vizsgálja meg, ha nem, egy közömbös, elfogulatlan szakforum által vizsgálhatja meg. Ehhez szükséges, hogy jó, megfelelő átlagmintát vegyen az áruból, hiszen ezen mulik az eredmény megbízhatósága. Az ilyen minta után nyert értesítvény alapján — amely az áru tulajdonságainak bizonyítására nem is szolgál — nyugodtan megjelölheti vetőmagjának tulajdonságait, hiszen így hibát nem követhet el, azokért nyugodtan felelősséget is vállalhat. Ugyanigy jár el, ha magot vásárol.

Hogy az intézet aránytalanul kevesebb számban ad ki szakvéleményt, mint értesítvényt, annak egy harmadik oka az, hogy a kereskedelemben (főleg kereskedők egymás közt) az értesítvényeknek bizonyos, részben indokolt esetekben szakvélemény értékét tulajdonítanak, nem teljesen alaptalanul.

A magkereskedők ugyanis egymás közötti üzleteik alkalmával képviselőik, ügynökeik, megbízottjaik által közösen vesznek átlagmintát az áruból, azt közösen lepecsételve küldik be az intézetünkbe anélkül azonban, hogy ezt a körülményt jegyzőkönyvvel, vagy más hiteles módon leszögeznék s szakvéleményt kérnének. Ilyen esetekben megelégszenek az értesítvényrel is.

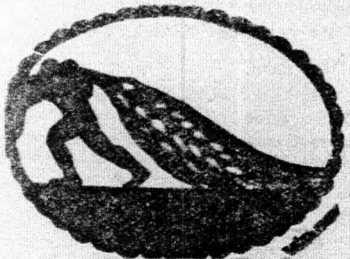
Az állomás ilyen esetekben csak azért nem ad ki szakvéleményt, mert a mintával együtt nem kap mintavételi jegyzőkönyvet, amelyből megismerhetné a mintavétel körülményeit, de ezt ismerik az érdekeltek felek s ez ilyenkor elég is.

Az a tény, hogy a magkereskedők kölcsönösen elismerik a megbízottjaik útján szakszerűen és szabályszerűen vett átlagminták kötelező, döntő értékét, természetesen magával vonja azt a következményt, hogy a minta vizsgálati adatait tartalmazó értesítvény az áru tulajdonságait fejezi ki, annál is inkább, mivel az értesítvényen ilyenkor a pecsét felirata, az áru jelzési adatai s a sértetlenül való beérkezés is fel van tüntetve.

Magkereskedők között — akik a szabályszerű mintavétel módját ismerik — ez a módszer meg lehetőséget el is van terjedve, ők a szakvéleményeket többnyire nem használják, sokan nem is ismerik,

VETŐMAGNEMESÍTŐ ÉS ÉRTÉKESÍTŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, V., Gróf Tisza István-utca 2., félémelet
Telefon: Aut. 822-36 Vezérigazgató: SZÉKÁCS ELEMÉR Táviratcím: Nemesmag

Eredeti
nemesített

Székács-féle tavaszbuza,

zab, hatsoros tavaszi árpa, Mesterházy-féle sörárpa, Fleischmann-féle aransárga lófogu tengeri, Székács-féle Putyi tengeri

vetőmagvakra előjegyzéseket elfogadunk, míg a készlet tart.

Prospektust kívánatra bérmentve küldünk.

Prospektust kívánatra bérmentve küldünk.

adott esetben pedig a bíróság dolga az, vajjon az ilyen értesítvényeknek szakvélemény értékét elismeri-e vagy sem. A kérdést többnyire a mintavételi módok tanukihallgatás útján való megállapítása dönti el, tehát utólag kell megcselekedni azt, amit a szakvélemény kiadásánál mint előfeltételt követelünk.

Kétségtelen, hogy a hivatalos vagy egyéb hiteles módja a mintavételnek körülményes, sokszor nehézkes, talán költségesebb is, de feltétlenül megbízható és hasznos, mégis különösen a kereskedő és termelő közötti vagy megfordított s minden olyan esetekben, *amidőn per lehet a differencia következménye, legajánlatosabb, ha a felek hivatalos mintavételt és szakvéleményt kérnek*, mivel itt azután egyik fél sincs abban a helyzetben, hogy a mintavétel körüli tapasztalatlanlanságát a másik fél kárára kihasználhassa. Egyéb ugynevezett hiteles mintavételi eljárásokkal szemben is ez a legmegbízhatóbb, komolyabb esetekben úgy is csak erre kerül a sor.

Megjegyezzük, hogy a vizsgálati eredményeknek a szakvélemény alakjában való közlése egy fillérrrel sem kerül többé, mint az értesítvény.

Budapest.

Boesky Ottó dr.
kísérletügyi állomásvezető

SZARVASMARHATENYÉSZTÉS

ÉS TEJGAZDASÁG.

Rovatvezető: Wellmann Oszkár dr.

Borjumászással kapcsolatos tejjellenőrzés.

A szarvasmarhatenyésztő és tejtermelést ellenőrző egyesületeknél végzett eljárásnál, a nem időszaki tej elszámolásánál, nem a leghelyesebb mód az ugynevezett bejézési rendszer (a szoptatás utáni első próbafejés).

Egy éves tapasztalatom, amit a m. kir. gazdasági akadémián Magyaróvárott szereztem, arról győződtem meg, hogy sokkal pontosabb adatot kapunk a tehén tejtermelésére vonatkozóan, ha az akadémia tehenészetében alkalmazott eljárást követjük. Itt a borjuk minden próbafejés alkalmával (havonta három ízben) leméretnek szopás előtt, majd szopás után. A két mázsálás közötti súlykülönbséget a borju által elszoptott tej mennyiségét adja, ehhez hozzászámítjuk a borju által még az anyánál hagyott és szopás után elfejt tej mennyiségét, ami pontos képet ad a szoptató tehén tejteléséről. Az így nyert próbafejési adatokból azután a bejézésrel nyert adattal együtt kiszámítjuk az átlag tej kilogrammot és ezzel számoljuk el a szoptatási időre eső tej mennyiségét.

Egy év alatt 17 tehén termelésénél nagy eltérések mutatkoztak a bejézés és a mázsálásal kapott átlag-adatok közt, amit az alábbi kimutatás mutat:

Tehén száma	Szoptatási napok száma	Befejésnél nyert	Borjumászással által nyert átlag	Különbség	A t e h é n	
					javára	kárára
					k i l o g r a m m	
259	58	24.4	24.4	—	—	—
262	78	17.7	18.5	0.8	—	62
270	95	17.0	20.9	3.9	—	371
271	90	17.8	18.5	0.7	—	83
275	115	22.0	23.1	1.1	—	127
282	111	22.5	21.4	1.1	122	—
284	127	17.7	19.7	2.0	—	254
287	102	17.2	19.2	2.0	—	204
293	108	25.3	25.3	—	—	—
299	50	20.8	22.3	1.5	—	75
308	72	23.1	26.6	3.5	—	252
313	58	23.7	25.9	2.2	—	128
314	52	24.5	22.7	1.8	94	—
319	111	14.3	15.5	1.2	—	133
322	110	15.3	16.9	1.6	—	176
324	99	14.6	15.7	1.1	—	109
327	154	6.5	9.4	2.9	—	447

Tehát 17 eset közül 13 esetben csak bejézés alapján számolt tej mennyiség az állat tejtermelésének kárára van, 2 esetben a tehén javára, 2 esetben a bejézés és a borjumászással közölte eredmény ugyanaz.

Egyik-másik tehénnél a különbség tetemes, a legnagyobb a 447 kg-os. Nem közömbös, hogy a tehén alapján egyes esetekben, bár a tehén tejtermelési képessége megvan, mégsem kerülhet be a törzskönyvbe, vagy az elitörzskönyvbe, mert talán hiányzik a kívánt tej mennyiségből 200 vagy 100 kg, pedig azt az állat ténylegesen megadta, csak az elszámolása hibás.

Felhozzák érvelni, hogy ezzel sem kapunk pontos adatot, mert a borju mérésakor esetleg ürít. Az igaz, hogy ezzel is számolni kell, azonban ha mázsálás előtt, vagy után ürít, a mázsálást nem befolyásolja, ha pedig a mázsálások között, az pedig a tehén termelésének rovására megy, de még ezzel is sokkal kisebb hibát követünk el, mintha csak a bejézés adataira támaszkodunk.

Másik érv, amit felhozunk, hogy az elléstől számított nyolcadik héten kell bejézeni a tehenet, mert ekkor a termelése már normális s erre az alkalomra a borjut dajkaságba kell adni. De mit csináljunk ott, ahol nincs megfelelő dajkatehén? Ez sem helyes eljárás, mert az ilyen változtatás tejeszteséggel jár és nehezen vihető keresztül. Megérzi ezt a borju, az anya (esetleg nem adja le rendszeren próbafejéskor a tejet), de megérzi a dajkatehén is. Már pedig a tehenészetben tartózkodni kell minden változtatástól, mert ez mind csak tejesökkenéssel jár, ami pedig drága dolog. Tudni kell azt is, hogy a tejelés máról holnapra hirtelen eshetik, de az emelkedés már nem ilyen gyors.

Nagyon üdvös volna, ha a szarvasmarhatenyésztő és a tejtermelést ellenőrző egyesületeknél a próbafejést borjumászással kapcsolná össze és ez alapján számolná el a tej mennyiségét, mert ezzel, amint a táblázatban is látható, pontosabb adatot kapunk, mint csak bejézésrel, már pedig az ellenőrzésnek arra kell törekednie, hogy a nyert adatok a lehető legpontosak legyenek.

Érdeke ez a gazdaságoknak is, mert ezzel meg lehet tudni, hogy a szoptató tehénnek tényleg mennyi a teje és hogy alakul időszakonként a tejelése, de meg lehet állapítani azt is, hogy mennyit gyarapodott minden egyes borju két próbafejés között és hogy mennyibe kerül 1 kg súlygyarapodás, amivel pedig még — sajnos — kevés gazdaság törődik. A kivétel nem ütközik nehézségbe, mert a borjuk rövid idő alatt megszokják a mázsálást, sőt később már nagyon könnyen lehet őket a mázsára vezetni (különösen szopás után). Költségbe sem kerül a gazdaságnak, mert csak egész egyszerű ketrecet kell lécből összeállítani, amelynek egyik oldalán ajtó van és ezt kell bármilyen tizedes mérlegre helyezni. Jászberény.

Supka János
m. kir. gazd. gyakornok.

A gyümölcsfák téli ápolása.

Nemsokára beköszönt a rügyfakasztó tavasz. Az enyhe időjárás újra életre kelti a szunnyadó természetet. Megindul a növényi élet. De életre kel a sok kártevő rovar és penészgomba is és bízhatatlan mennyiségben lepik meg a fészlő virágbimbókat, a zsenge levézetet, a termést és a növény minden részét.

Felmeríthetetlen az a kár, amit a kártevő rovarok és penészgombák kultúránövényeinkben évente okoznak. A gyümölcstermés legalább 50, olykor még nagyobb százalékát semmisítik meg a rovarok és a penészgomba okozta betegségek. A szemünk láttára pusztul gyümölcstermésünk. Ami megmarad, az is beteg, értéktelen és belőle tényleg kevés rakározható el. Hát esoda-e, hogy mindeufelé külföldi gyümölcsöt látunk?

Ha nem ápoljuk a gyümölcsfát, ha nem végezzük el a legszükségesebb védelmi teendőket, akkor ne ütközzünk meg azon, hogy a külföld látja el téli gyümölcs szükségletünket. A külföldi gyümölcstermészetőknek is küzködniük kell a kártevőkkel és betegségekkel szemben. Amde a számító ausztráliai és amerikai gazda gyümölcsfaiban jövedelmező tökélet lát s azt elpusztulni semmi áron se engedí.

Talán nem végezz hiábavaló munkát, hogyha felsorolom azokat a faápolási teendőket, amelyeket a téli utóján még el kell a gyümölcsösben végeztünk.

Először is minél előbb le kell szednünk a fák gallyain lógó hernyófészkeket. Ezzel a munkával kapcsolatban össze kell gyűjtenünk a gyümölcsfákon található összeaszott gyümölcsmumákat, amelyeket a múlt nyáron a Monilia-penészgomba rothasztott meg. A leszedett hernyófészkeket és moniliás gyümölcsöket nyomban égessük el. E munka elvégzése után a korona sűrűsödését okozó ágakat és gallyakat ki kell a koronából vagdosnunk, hogy a napfény a fának minden részébe bejuthasson és a termőrügyek képződése ezáltal elősegíthessék. Az ágak lefűrészelése folytán támadt sebeket előbb késsel simára faragjuk, azután pedig felforralt, majd lehűtött kőszénkátránnyal bekentjük.

Ezután a fa törzsét s ha szükséges, a vastag ágakat is meg kell a mohóktól, zuzmóktól tisztogatnunk. Ugyanínt a fa törzsén leválni készülő, felrepesztett héjkerget is le kell kaparni, hogy a lelegzőse előmozdíttassék, másrészt a kártevő rovarok buvóhelyei megsemmisíthessék. Mintán a fa törzsének lekaparásakor többféle rovar is lehull, célszerű a fa tövé körül zsákszővetet teríteni, hogy a lekapart hulladék elégetés végett könnyen összegyűjthető legyen. Természetesen a fa tövében esetleg előforduló vadszárjakat is töben le kell vagdosni.

Ezzel azután végeztünk is a fák rendbehozásával. A további teendő most már a penészgomba-betegségek és kártevő rovarok irtása lesz. Ezt a munkát az alább felsorolt anyagokból készített oldatok permetezésével végezzük.

A téli permetezést a lombhullás után a tél végéig és tavasszal a rügyfakadás előtt 3-4 héttel előbb hajthatjuk végre.

Meg kell itt említenem, hogy — a Monilia és lisztharmat gombát kivéve — valamennyi penészgomba ellen 2-3%-os rézgálic-mész (bordói lé) oldattal, a Monilia és lisztharmat gomba ellen pedig 2% kénvegyülettel (Sulfarol, Elosal) védekezünk. A kénvegyület állított vízzel felhígítva, a bordói léhez keverhető és azzal együttesen használható.

A kártevő rovarok (vértetű, paizstetű, almamoly, araszoló hernyó stb.) ellen pedig a fentebb említett időben gyümölcsfa-karbolineummal (Dendrin, Enda) védekezünk.

A gyümölcsfa-karbolineummal rendszerint csak az alma-, körte és szilvafákat szükséges permetezni. Míg a csontmagvú gyümölcsfákat, a gyümölcstermő-cserjéket és a diófát csak rézgálic és kénvegyület 2% os oldatával permetezzük.

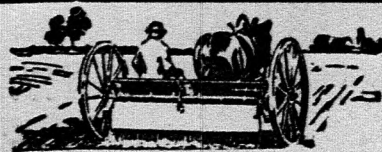
Mintán a gyümölcsfa karbolineum a penészgombákat éppen úgy nem pusztítja, mint a rézgálic-oldat a rovaro-

25%-al több tojást tojnak

tyukjai, ha tojató poromat használja. Kilogrammja 3 pengő

Kérjen ismertetést!

WIRKER Vadászpátika
Rákosteresztur. Telefon: 12. 5763

Raktárról azonnal szállíthatunk:

kombinált sorvetőgépeket

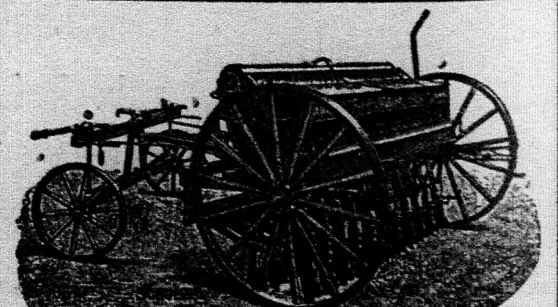
feltűnő szabadalmazott újításokkal, 12-, 14-, 16-, 18- és 20-sorosakat és

"COLUMBUS" szabadalmazott augsburgi műtrágyaszórógépeket

2, 2 1/2 és 3 méter szórószélességűeket, melyekkel minden létező műtrágyafajta, mézitrógen és méz is (ez utóbbi holdankint 6000 kg.-ig) abszolút pontossággal és egyenletesen szórható.

BRAUN és ÜRMÉNYI, Budapest, V., Báthory-utca 7. Telefon: 241-34

ELSŐRENDÜ REFERENCIÁK AZ ORSZÁG MINDEN VIDÉKÉRŐL.

kat, ez okból az alma-, szilva- és körtefákat is meg kell a penészgombák ellen permeteznünk.

Az alma-, szilva- és körtefákat előbb a rézgálikénvegyület oldatával kell fagymentes időjárásban, később megpermeteznünk s ha ez az oldat jól megszáradt, 1-2 nap múlva, a gyümölcsfa-karbolineum 15-16%-os oldatával kell ugyanazokat a fákat permeteznünk.

A gyümölcsfa-karbolineum oldatához *lággyvizet* kell használnunk. Ellenkező esetben a karbolineum nem keveredik jól a vízzel.

Idősebb, nagyobb fák permetezését csak erre a célra alkalmas, *nagynyomású permetezőgéppel* lehet gyorsan és gazdaságosan végezni. Ilyen permetező-gépeket a földművelésügyi minisztérium a községek részére kioszt, ha azokat képviselőtestületi határozat alapján kéri és 4 év múlva a 200-260 P darabonkénti ár megtérítését vállalják. A községek ezeket a gépeket bérpermetezésre adják ki a gyümölcs-termesztőknek. A nagynyomású fapermetőgépek magánúton is beszerezhetők. *Németh József.*

Burgonyánk és a világpiac.

A „Közlelet” 1928. évi szeptember 30.-i, október 4.-i és október 7.-i számaiban megjelent cikkeimben (Burgonyakivitelünk hibái) rámutattam azokra a módokra, amelyeket ha a gazdák, kereskedők és az állam összefogva s annak jelentőségét átértékelve a cél érdekében betartanak, akkor elérhetők azt, hogy a külföldi piacok állandóan feltalálhatnák nálunk az igényeiknek leginkább megfelelő burgonyákat s így biztosíthatnák burgonyatermelőinknek a kivitelét.

A külföld által megkívánt fajták a legjobb minőségűek, amelyeknek kifogástalan szállítása, a velünk versenyző államokénál tetszetősebb, kívánatosabb és izlésebb módon való megjelenése a külföldi piacokon magyan fogják elősegíteni kivitelünket. A kereskedelem szolid, pontos, megbízható működése, érdekeinknek a nagyobb külföldi piacokon leendő pártatlan védelme, meg fogják teremteni azt a kívánatos helyzetet, amelyben burgonyakivitelünk nyugodtan és vetlenül dolgozhatik. Az ekként megalapozott kivitelünk szolid kereskedelmi reprezentánsai elegendő és olcsó hitelre is számíthatnak s így burgonyakivitelünk előfeltételei is megteremtve, nyugodtan végezhetik kötelességüket a magyar mezőgazdaság szolgálatára.

Ez azonban még nem elegendő. Ahhoz, hogy mi a külföldi burgonyapiacokat magunknak megszerezhessük és azokat állandó vevőinkké tehessek, nem elegendő a fenti feltételek betartása, mert mit ér a legszebb, legjobb és legkifogástalanabb burgonya, ha az árban nem tud a konkurrens államok burgonyáiraival versenyezni? Ha a mi burgonyánk jóval magasabb áron jelentkezik a piacokon, mint a konkurrens államoké, akkor kárbavesztett minden fáradságunk, akkor hiábavaló minden igyekezetünk, akkor sikertelen minden állami támogatás, mert célunkat el nem érhetjük. Talán vásárolnak a magasabb áruból is kisebb mennyiséget, a burgonyának a fogyasztókörzönség izlésének kiválóan megfelelő minősége, tetszetőssége miatt, a kényesebb igények kielégítésére, vagy az olcsóbb és silányabb idegen burgonyák fel-diszítésére, de a tömegszükségleteiket nem ebből, hanem az olcsóbb áruakból fogják fedezni.

Szó sincs róla, hogy ugy a kereskedőink, mint gazdáink túlfutott spekulációja is hozzájárul ehhez, továbbá a vasuti tarifális kedvezmények elégtelensége is emeli az árakat, azonban én a fő okot mégsem ezekben látom és keresem. Annak, hogy jó, kívánatos és szép burgonyáink — melyek esetleg a vevők igényeinek minden tekintetben megfelelnek — nem

tudnak eredményes elhelyezkedést találni a külföldön, főleg az ár magassága az oka.

Miért magasabbak a mi áraink a konkurrens országok áránál? Egyszerűen azért, mert nem tudunk annyi burgonyát termelni, egy kat. holdon, mint amennyit a konkurrens országokban termelnek. Nálunk egy mázsá burgonyát több termelési költség terhel, mint például Ausztriában, Németországban vagy Hollandiában. A holdankinti termelési költség, amely nálunk kat. holdankint 40 q burgonyára oszlik el, az a konkurrens államoknál 60-80-100 mázsára forgácsolódik szét. Vagyis a mi burgonya áraink mindaddig nem lesznek versenyképesek, amíg az országos katasztrális holdankinti terméssátlagokat lényegesen és állandó érvénnyel emelni nem tudjuk.

A földművelésügyi minisztérium kiadásában január hó folyamán megjelent a Világ Mezőgazdasági Termelése 1928-ban című tanulmányos és értékes munka, amelyből igen sok becses következtetést szűrhetünk le. Innen vettem a következő, katasztrális holdra átszámított adatokat is, amelyek az egyes európai államok burgonyatermelésére vonatkoznak. Ezek szerint termelt burgonya:

	1927-ben	össztermés
	kat. hold átlag	
Belgiumban	111'40 q	33 millió q
Irországban	98'25 "	25 "
Angliában	86'45 "	50 "
Hollandiában	84'20 "	25 "
Ausztriában	83'78 "	27 "
Svájcban	83'64 "	7 "
Csehszlovákiában	80'86 "	91 "
Németországban	77'35 "	375 "
Lengyelországban	76'01 "	318 "
Norvégiában	70'— "	6 "
Franciaországban	67'42 "	175 "
Spanyolországban	67'18 "	36 "
Finnországban	61'86 "	8 "
Romániában	60'01 "	20 "
Oroszországban	56'88 "	547 "
Magyarországon	44'40 "	20 "

Szándékosan vettem az 1927. évi adatokat, mert az 1928. évi 27-9 q-ás átlagunk olyan alacsony, hogy az nem fejezné ki a mi normális átlagunkat. Ennek ellenére szomorúan kell látnunk azt, hogy burgonyatermelésünk az utolsó helyen áll a számottevő európai burgonyatermelő országok között s utánunk már csak Albánia, Szerbia, Török- és Görögország következnek a sorban, tehát azok az államok, amelyeknél a burgonyatermelés lényegtelen tényezőjét alkotja a mezőgazdasági termelésnek. Olaszország a korai, primőr burgonya terméseinek alakony átlagai ilyen szempontból nem alkothatják összehasonlítást tárgyát.

Magyarország burgonyakivitele az 1920-1928. években.*

Rendeltetési ország	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
	m e t e r m á z s a								
Ausztria	235,028	207,187	49	165,768	124,167	217,499	744,915	243,315	46,171
Csehszlovákia	—	—	311	—	100	651	339,008	132,130	2,849
Románia	100	—	—	3,762	1,096	671	3,116	317	22
S. H. S. Állam	941	—	—	10,407	14,214	6,244	34,525	127,045	147,276
Németország	—	1,600	—	77,969	1,582	363	21,397	38,544	4,568
Svájc	—	—	—	27,431	28,428	5,480	46,539	1,260	301
Olaszország	—	—	—	2,904	100	14,867	29,235	47,027	314,887
Franciaország	—	—	—	—	—	453	1,679	109	—
Nagy-Britannia	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lengyelország	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Bulgária	—	—	—	—	—	—	400	—	—
Görögország	—	—	—	300	—	—	—	—	157
Törökország	—	—	—	—	765	—	—	—	97,425
Összesen:	236,069	208,787	360	288,542	170,452	338,446	1,357,182	724,811	613,756

* Az adatok Magyarország mai területére vonatkoznak.

Mit jelentenek ezek a számok kereskedelmi, illetve értékesítési nyelven? Jelentik azt, hogy a mi egy kat. holdon termelt burgonyánknak előállítását majdnem kétszer annyiba kerül, mint a 80 q, vagy ezeken felüli mennyiségű katasztrális holdankinti átlagokkal bíró országok burgonyája. Tehát ezek az államok mindannyian jóval olcsóbban szabhatják meg burgonyá-áraikat, mint mi. A mi burgonyánk tehát átlag kétszer olyan nagy megterheléssel indul a külföldi versenyben, mint a konkurrens országok burgonyája.

Erre azt mondhatnák az optimisták, hogy hiszen mégis minden évben van kivitelünk a burgonyából. Ez igaz is, de hogy tisztán lássunk, bemutatom az alauti táblázatban az erre vonatkozó hiteles statisztikai adatokat 1920-tól 1928-ig.

A táblázatból megállapítható, hogy évi kivitelünk 1700-7000 vagon között ingadozik. Az 1926. évi 13,571 vagon kivitel nem vehetem figyelembe, mert az csak a cseh és lengyel katasztrálisan rossz burgonyatermésnek tudható be, ami talán 20 évben egyszer fordul elő.

Általában láthatjuk azt, hogy burgonyakivitelünk Ausztria, Jugoszlávia, Olasz-, Görögország felé tendál. Ebből az Ausztriába gravitáló árut csak mint ipari burgonyát értékelhetjük, mert annak legnagyobb vásárlója a moosbierbaumi szesz- és keményítőgyár. Ha ettől eltekintünk, akkor valójában Olaszország, Jugoszlávia és Görögország számítható felvevő piacunknak.

Elyeszően csekély odairányuló kivitelünk ahhoz képest, amennyi ezeknek az országoknak burgonyafelvevőképessége. Ez is főleg csak annak a burgonyaszedési időbeli különbözethetnek tudható be, ami egyrészt a magyar, másrészt a holland, osztrák, német, lengyel burgonyák szedési ideje között fennáll. Minélünk van körülbelül 2-3 hét előnyünk, vagyis ennyi ideig állunk effektív konkurrencia nélkül ezeken a piacokon. Amit eddig le tudunk kötni kereskedőink, az alkotja a zömét a kivitelünknek. Amint a többi ország megjelenik ezeken a piacokon a szebb és olcsóbb s nagyobb tömegű burgonyákkal, akkor a mi elhelyezési lehetőségünk megszűnt. Legfeljebb még akkor kapunk esetleg pórtrendeléseket, ha áraink a teljes érdeklődés hiánya miatt mélyen visszaestek, vagy egyes konkurrens országok burgonyáinak a szállítása olyan akadályokba ütközik, amelyek gyorsan le nem küzdhetők. Ezzel csak azt akarom bizonyítani, hogy mi nem fő, hanem csak kisegítő szállítóként szerepelünk ezeken a piacokon. Amit a többiek nekünk hagynak, azt szállíthatjuk csak. Nemcsak és kizárólag azért, mert az áraink

Pekk
D-VITAMIN KESZÍTMÉNY
NAZI ÁLLATOK RÉSZÉRE
1 kg-ÓTMILLIÓRE.
CHINONIN
ÚJPEST

Ha a vitamindus **PEKK**-et
vemhes és szoptató állatoknak adagoljuk,
fokozzuk a fiatal állatok életrevalóságát
és ellenállóképességét.

Vetőmagszükséglete
beszerzése előtt saját érdekében kérjen tőlünk legolcsóbb mintázott ajánlatot!

Fekete Testvérek Magkereskedelmi R.-T.
(Schwartz Testvérek)
Alapítva: 1870. Sörgöncim: „Gebrüder”
Iroda: Budapest, V., Sas-utca 1. — Vetőmagszítótölep:
Budapest, IX., Soroksári-ut 44. sz. (Királymalom)
Levél cím: Bpest 4., 194. Telefonok: 506-20 sorozat

magasak, hanem azért is, mert mi nem tudunk ezeket a piacoknak évente annyi kifogástalan burgonyát szállítani, amennyire nekik szükségük van. Ha erre képesek lennénk, bizonyára vevőinkké válnának. Így pedig mi mindig csak a lógos ló szerepét játszuk a többi nagyobb mennyiséggel és olcsóbban dolgozó állatok mellett.

Kiviteiünknek tilka az lenne, hogy nagy mennyiségben, kitűnő minőségben és olcsón tudjunk megjelenni a világpiacon. Egyes gazdák aggályoskodhatnak, hogy mit érnek a sok terméssel, ha olcsón kell eladni? Elfeledek ezek azt, hogy a termelésnek az értékesítés biztonsága a szilárd alapja, amelyen nyugodtan kalkulálhatunk. Nem érnek azzal semmit, ha egy-két évben 8—10 pengőt ígérnek a burgonyáért és nincs eladnivaló; más években pedig örvendenek, ha 2—3 pengőért tudják csak értékesíteni bőséges termésüket. Nagy megnyugvás lenne a burgonyatermelőknek, ha kivitelünk állandósulna s tudnánk azt, hogy nagy terméseink ellenére is 5—6 pengőt kaphatnánk burgonyáinkért.

Mindézt pedig csak úgy érhetjük el, ha a holdankinti terméshozamok emelésével csökkentjük az előállítás költségeit, illetve azokat 40 mázsa helyett 70—80 mázsa osztjuk szét. Mert bizony nagyon vigasztalanok ezek a mi holdankinti átlagterméseink és a megrögzött 42 mázsiányi 30 éves átlaggal azt a benyomást kelteik, mintha ezeknél már nagyobb terméseket nem tudna sem a magyar föld, sem a magyar szaktudás és szorgalom felmutatni.

Burgonyatermésátlagok 1898—1928.

Évek	Termett 1 kat. holdon q	10 éves kat. hold átlag	30 éves kat. hold átlag
1898	46.9		
1899	45.5		
1900	50.5		
1901	49.1		
1902	43.8		
1903	48.2	46.6 q	
1904	33.4		
1905	49.1		
1906	49.8		
1907	49.0		
1908	37.4		
1909	47.9		
1910	45.4		
1911	41.1		
1912	50.0		
1913	45.8	44.2 q	42.6 q
1914	50.3		
1915	52.5		
1916	42.6		
1917	28.8		
1918	37.2		
1919	—		
1920	46.9		
1921	26.7		
1922	29.6		
1923	29.7	37.2 q	
1924	35.6		
1925	51.0		
1926	43.0		
1927	44.4		
1928	27.9		

Az itt bemutatott adatok elfogulatlanul vágják a szemünkbe azt a szomorú valóságot, hogy a 30 év átlaga 42.6 q volt katasztrális holdankint s meggyőznek bennünket arról, hogy ha valamit nem teszünk a jövő években, talán még lejjebb eszünk, mert az irányzat lefelé ível az 1898—1907-ig 46, 1908—18-ig 44, és 1918—28-ig 37 q termésátlagokkal. Lassan, de biztosan csökkennek a kat. holdankinti termésátlagaink. S ha egy-egy csapadékosabb esztendőnk nem segítene 49—50 mázsa holdátlagokhoz, akkor talán még ennél is jóval alacsonyabb átlagokkal dolgozna a magyar burgonyatermelés. Milyen nagy munkát kell kifejtjenek azoknak a vezető és jól dolgozó burgonyatermelő uradalmaknak az 6 100—120 q-s holdankinti átlagterméseikkel, hogy még ezt a 42 mázsa átlagot is produkálhassa a magyar burgonyatermelés? Hogyan gondolhatunk mi ilyen körülmények között arra, hogy a kis mennyiségű és magas termelési költségekkel terhelt burgonyánk állandó piacokat tudjon magának teremteni a külföldön? S ennek ellenére azt látjuk, hogy még az 1928. évi kis termésből is került körülbelül 3000 vagonon felüli mennyiség kivételre. Honnan? Ha az 1928. évi termést 27.9 q kat. hold átlaggal számítva 12 és 1/2 millió mázsa becsljük, akkor az alábbi normális szükségleti adatok szerint nekünk nemhogy felesleges burgonyánk lenne, hanem behozatalra lennénk utálva. És pedig kellene, kat. holdankint 13—14 q vetőmagot számítva a

450,000 kat. holdon vetőmagóra	60,000 vagon
emberi táplálkozásra 8 millió á 1 q	80,000 "
szeszgyáraknak és ipari feldolgozásra	10,000 "
romlásra számítva	10,000 "
összesen:	160,000 vagon

azaz összesen 16,000,000 mázsa burgonya. Hiányozna tehát 3.5 millió mázsa burgonyánk. Pedig még takarmányozásra semmit sem vettem fel.

Ennek ellenére kivettek az 1928. évi termésből 1928 szeptembertől 1928 december 31-ig körülbelül 3500 vagon burgonyát! Viszont, ha a burgonya takarmányozása nálunk sertéseknél, lovaknál, tehenészetek-

ben stb. csak félig-meddig általánossá válhatna, akkor a mi körülbelül 5 millió állatlétszámunkat figyelembe véve, fel lehetne takarmányoznunk legalább 10—15 millió mázsa burgonyát.

Ezek a kényszeredett kivitelek, bár az ország mérlegét javítják, burgonyatermelésünknek nem tesznek jó szolgálatot, mert legtöbbszörre kigazdák terméseiből kerülnek ki s ezek ebben az eladott mennyiségben adják oda a termékük színét-javát s vetésre marad az apraja, szemetje, miáltal évről-évre csökken terméshozamuk, amelyeket csak a nagyobb gazdaságok magas átlag tudnak még ezen a siralmas szinten is megtartani.

Világiaci érvényesülésünk állandósítása s így burgonyatermelésünk fellendítése csak úgy érhető el, ha évente megfelelő nagy tömegben és olcsón, a konkurrens országokéval legalább egyenlő áron jelenhetünk meg a külföldön. Ennek egyetlen feltétele az, hogy termésátlagaink kétszeresére való emelésével igen kis, vagy semmi költségtöbblettel lényegesen csökkenthessük termelési költségeinket. Hogy ezt tapasztalataim szerint miként tehetnők meg a lehető leggyorsabban és állandó érvénnyel, arról következő cikkemben fogok szólni.

Beke László.

Gazdasági levél.

Az időjárás továbbra is mostoha. Kaptunk 12 milliméternyi csapadékot hó alakjában, orkanszerű északkeleti viharral. A jeges földről a hó összetörődött a tanyásba, községszélekre, árokpartokra, utakra. 3—4 méteres fúvások támadtak, megállt a közlekedés napokig. A kutakat telehordta a vihar földdel vegyes hóval úgy, hogy a kutakat olvasztani kellett s a víz napokig zavaros volt. Egy napig itatni sem lehetett a jószágot. A korai melegágyakat 3 méteres hófúvásból ástuk ki és az üvegek összetörték, a ládák hasonlóképpen eltörték a hó terhe alatt. Napokba tellett, míg a havat elfuvaroztuk. A földnek 1 1/2 m-es fagy van. A holdak napokig temetetlenül voltak, mert lehetetlen volt a sirokat hamarabb elkészíteni. Március nyolcadikán még 14° Celsius hideg volt. Rendkívül aggodunk, mert a vetéseken csak imitt-amott van jégpáncél. A tavaszi vetésekkel meg fogunk késni, mert a föld fagyja még sokáig fog tartani. Ha újabb hó vagy eső jönne, úgy áprilisi gondolni sem lehet a vetésre. Jó borsó- és árpatermés csak a korai vetésből remélhető. A trágyahordás sem halad, mert csákmányal kell felfeszgetni a minduntalan lefagyott trágyát. Óriási munkatorlódás lesz és a rosszul táplált igavonó állatokkal csak kiméletesen lehet dolgozni. Mindezeket csak azért írom, hogy lássák a jó városiak, micsoda emberfeletti küzdelemmel állítjuk elő a mindennapi kenyeret.

Nagy megdöbbenéssel olvasom, hogy a földművelésügyi minisztérium most indított meg egy nagyobb szabású burgonyakiviteli akciót. Nincs, aki felvilágosítsa az illetékes köröket, hogy tavaszra nemcsak vetőmagó nem lesz, de étkezési burgonya sem? Éppen a legszegényebb néposztály kis készlete fogyott meg. Vajon ki fogja a 30 pengős burgonyát előlteni (holdankint 180—240 P)? Akinek maradt egy kis készlete, az eladja, mert csábitani fogja a magas ár.

Burgonyából különben is minimális termés volt sok helyen. Népünk főtápláléka a burgonya. Mit fognak ezek fogyasztani, amikor semmi más élelem nem áll rendelkezésre? A babból a vetőmag sem termelt meg. Piaci ára 1.40—1.50 P.

A zöldség is elfogyott. Egyedüli tápláléka a kenyér és a burgonya. Ennek a szegény néposztálynak tesztük lehetetlenné a megélhetést, ha most az épen maradt burgonyát exportáljuk. Akik azt kívánják, azoknak éppen úgy megfogyott a burgonyájuk, sietve gondoskodnak a nép olcsó élelmiszeréről, mi pedig azért a néhány ezer pengőért éhínséget idézünk elő. Megérzi a piac még jövőre is ezt a burgonya hiányt és elhibázott politikát.

A dobánymelagágyakat sem rakják a gazdaságok, mert hiányzik a melegágyhoz szükséges magház föld. Ez talán megtanítja a termelőket, hogy jövőre a földet előre elkészítsék még az ősz folyamán. Gondatlanságukért most drágán fognak fizetni. Elkésztett palánta — kis termés, rossz minőség és betegség, — korai palánta a siker tilka.

Lajostanya.

Szomjas Gusztáv.

Jeszenszky Pál kitüntetése.

A kormányzó Jeszenszky Pál m. kir. udvari tanácsosnak, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete alelnök-vezérigazgatójának a magyar mezőgazdaság érdekében kifejtett tevékenysége elismerésül a II. osztályú magyar érdemkeresztet adományozta.

Ezt a kitüntetést méltán a magunk házi eseményei közé is sorozhatjuk, mert hiszen Jeszenszky Pált a munkálkodás sokféle szála fűzi össze az OMGE-vel s a mezőgazdaság közügyeivel. Itt kezdette pályáját s most hasonlatos ahhoz a fához, amely arra a

földre hullatja gyümölcsseit, amelyből kinőtt. Ma is rendelkezésre áll mindenkor, amidőn az OMGE tapasztalatainak készsége igénybe öhajtja venni, de az OMGE mozgalmaiba illeszkedő tevékenységének mintegy karógyökerét az a munka teszi, amelyet immár huszonhatodik ízben végez az országos tenyészállatkiállítás és vásár rendezésének élén.

Volt alkalmunk elmondani a huszonötödik évforduló alkalmából, hogy ennek a mozgalomnak a kifejlésztése és évről-évre növekedő sikerei milyen elválaszthatatlanul összefüggnek a Jeszenszky tevékenységével. Semmi sem bizonyíthatja azonban többszövevényesen ennek a munkának az értékét, mint az a körülmény, hogy a tenyészállatkiállítás általános mezőgazdasági kiállításá bővült ki, elérte tehát a fejlődésnek azt a fokát, ahová a dolgokat csak a gondos és avatott vezetés terelheti. Igaz, hogy a sikerekhez több munkatárs önzetlen közreműködése kellett, különösen pedig Konkoly Thege Sándor általi munkássága, de hiszen minden haladástársamunka eredménye, ami az egyéni képességek összeadásából formálódik ki. És méltán megállapíthatjuk, hogy Jeszenszky Pál úgy ehhez, mint minden más agrármozgalomhoz, amelyekben idáig részt vett, a férfi-értékek legjavát adta: a példás lelkiismeretességet, a szinte perzselő hevű buzgalmat és a kemény akaraterőt. Az ő szervező és rendtartó talentuma egy szokott dolgozni, mint az acélos ekevas; nem ismer sem akadályt, sem mulasztott perceket, pedáns számonkérője a kötelességeknek, de a szigor gyakorlását önmagán kezdi, ezért sikerülnek a dolgai s ezért állja meg helyét a közügyek gátjain, ahová elmélyedő gondosság és tántoríthatatlan erély kell.

Munkás életének sikerei bizonyára méltók a szép kitüntetésre. De mi elsősorban az akaraterőt glorifikáljuk benne, mert ez az, amibe a legtöbb elfér a mindenhatóságból s ami legjobban bizonyítja a eslekedetre való hivatottságot.

Szívvel üdvözljük Jeszenszkyt kitüntetése alkalmából s ennél a verőfényes állomásnál azt kívánjuk, hogy életének fája viruljon és terengjen még sok gyümölcsöt, sikert, elismerést, hasznót, válják a mezőgazdasági haladás mozgató erejévé és segítsen előkészíteni a jobb jövőt, amiért dolgozni minden magyar embernek becsület és dicsőség.

VEGYESEK.

Az Országos Mezőgazdasági Kiállítás és Vásár gépcsoportja.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület minden év tavaszán rendezett az országos mezőgazdasági kiállításával és vásárával kapcsolatosan évtizedek óta gépkiallítást is. A haboru után a megváltozott viszonyok következtében a mezőgazdasági gépmunka nálunk is nagy arányokban terjed. Ha figyelemmel kísérjük a világháboru lezajlása után rendezett tavaszi mezőgazdasági kiállítások és vásárok gépcsoportját, megállapíthatjuk, hogy az évről-évre fejlődik s ennek következtében ezeknek a gépkiallításoknak jelentősége rohamosan emelkedik. Ezeknek a kiállításoknak jelentős szerepe volt a gépmunka nagyarányú elterjedésében, mert a gépek szemléltető bemutatásával, illetve megismertetésével közelebb hozták a gazdákat a gépekhez. Ennek következtében mindegyre nő azoknak a gazdáknak a száma, akik a tavaszi munka megkezdése előtt ezen a gépkiallításra szerzik be gépszükségüket.

A hazai gépyarak és külföldi képviselők felismerték ennek a gépkiallításnak a jelentőségét, mert évről-évre mindig nagyobb számmal és mindig több géppel vesznek azon részt. A gazdaközönsséggel való összeköttetés közvetlen felvételének és a reklámnak nincsen még egy olyan értékes gyakorlati eszköze, mint a mezőgazdasági kiállításait kapcsolatos gépkiallításra való részvétel, tekintve hogy a gazda állatot és gépet tavasszal a téli pihenő után és a mezőgazdasági munka megindulása előtt szokott vásárolni, a kiállításra résztvevő gépyarak és képviselők a gépkiallításokon elért üzleti eredménnyel általában mindig meg vannak elégedve. Ha csak a tavalyi igen nagyméretű gépkiallítás és az azon résztvevő különböző gépyarak és képviselők számát hasonlítjuk össze az idei március hó 21—25-ig lezajló mezőgazdasági gépkiallítással és vásárral kapcsolatos gépcsoport résztvevőinek számával, úgy a fejlődés további szembeszökő eredménye tapasztalható és az, hogy az idei gépkiallítás ezen a téren is minden tekintetben felülmúlja a tavalyit. Az idei gépkiallításra a kiállítók száma 30% kal nagyobb, mint tavaly volt. Bemutatásra kerülnek a

hazai piacon beszerezhető összes jelentékenyebb bel-
ese külföldi traktorok, nemcsak a gazdaközönség
által már ismert különböző típusok, hanem egész új
traktorok is láthatók lesznek (Skoda, Lanz, Caterpillar,
John Deere stb.). Az utóbbi években a gazdaközönség
figyelmébe fokozottabban mértékben fordul a vetőmagtisztító
gépek felé. Ezekből is nemcsak a már eddig forgal-
omban lévő vetőmagtisztítók kerülnek bemutatásra,
hanem egy új, a MÁV gépgyárban készült hazai
gyártmány is lesz kiállítva. Feltűnést fog kelteni a
gépek iránt érdeklődő közönség körében több új ré-
galyu, utihenger, répművelő eszköz és több mezőgazda-
sági vonatkozású műszaki cikk.

A mezőgazdasági gépmunka magyarán fejlődése
és a mezőgazdaság mechanizálódása következté-
ben a gazdátársadalom figyelmébe fokozottabban mérték-
ben fordul a gépjárművek és a gépekről történő
szállítás felé. A kiállítás rendezősege már tavaly fel-
ismerve az autómobilnak a mezőgazdaságban való
nagy jelentőségét, az elmúlt évi kiállítást autómobil-
kiállítással is kiegészítette. A kiállítás autómobil-
csoportja ez évben is gazdag lesz.

Az ideai gépkiallítás az összes hazai piacon
számbajelölhető mezőgazdasági gépek bemutatására
kerülnek s aki figyelemmel kíséri a gépkiallítások
multját és fejlődését, megállapíthatja, hogy ezek
ma már a mezőgazdasági életnek fontos tényezői
ugy, hogy az érdeklődő gazda ezen a kiállításon
minden gépet megtalálhat. Ezeknek a gépkiallita-
soknak az az előnye is megvan, hogy a gépet
vásárló gazda a különböző gyártmányokból választ-
hatja ki a neki legjobban megfelelő gépet.

A rendezőbizottság a gépkiallítás eltekintetősé-
gének biztosítása céljából mindent elkövetett abban
az irányban is, hogy a kiállított gépek és eszközök
— természetesen a lehetőség határain belül — szak-
szerűen legyenek elhelyezve. Minden biztosíték meg-
van arra, hogy amint a tenyészállatkiallítás és
vásárt megtekintve a figyelmes szemlélő tájékozód-
hatik hazánk állattenyésztésének helyzetéről, éppen
ugy a gépek iránt érdeklődő gazda, körüljárva az ideai
gépkiallítást, teljes képet alkothat magának a hazai
piacon beszerezhető összes gépekről és eszközökről.

Külföldi látogatók és vásárlók a mezőgazdasági
kiállításon. A mezőgazdasági kiállítás és vásár ren-
dezőbizottsága az idén fokozottan meggett minden
lépést és intézkedést annak érdekében, hogy a kül-
földi figyelmét a március hó 21—25-én Budapesten
rendezendő országos mezőgazdasági kiállításra és
vásárra, a legjobb tenyészetekből származó értékes
tenyészállatoknak erre a legjobb beszerzési alkalm-
sára felhívja és hogy a kiállítás látogatását és meg-
tekintését előmozdítsa és megkönnyítse. Ezt messze-
menőleg elő fogja segíteni a külügyminisztériumnak
az az előzékenysége, hogy március 16-tól 25-ig az
ország határainak vizum nélkül való átlépését a ki-
állítási igazolvánnyal bírónak megengedte és csak
utólagosan kell a kiállításra ide utazott külföldiek-
nek a vizumot egyharmad (1/3) áron megszerzeni
március 21—25-ik napjain a kiállítás területén mű-
ködő utlevélkirendeltségen. De nagy előzékenységet
tanúsítottak a kiállítással szemben a román, cseh és
jugoszláv államvasutak is. Románia az összes vasut-
vonalain úgy az ide-, mint a visszautazásra 50% kedvez-
ményt engedélyezett — azonban csak az I. és II. kocsi-
osztályon —, Csehszlovákia Jugoszlávia pedig a vissza-
utazásnál 50% díjmérséklést, ami 25%-os kedvez-
ményt jelent. Természetesen a külföldi látogatók is élvez-
zik az ország határaitól Budapestre és vissza a MÁV
és a többi hazai vasutainak, nemkülönben hajózási
vállalataink által engedélyezett 50%-os díjmérséklést.
A vizum és utazási kedvezményeket a külföldi látog-
atók a rendezőbizottság által kiadott kiállítási igazolvány
megszerzése után biztosíthatják, amely igazolvány kétszeri díjmentes belépésre is feljogosít.
A kiállítási igazolványok terjesztésére és árusítására
az összes szomszédos államokban megállapodásokat
létesített a rendezőbizottság és gondoskodott arról,
hogy azokat minden nagyobb helyen be lehessen
szerezni és hogy lapok és hirdetések útján az érdekel-
teket közönség minél szélesebb körben tudomást
szerezzen a kiállításról és a vele kapcsolatos kedvez-
ményekről. Értesülésünk szerint az érdeklődés az
összes szomszédos és a távolabbi államokban is
rendkívül nagy és a mult évi látogatottságot meg-
haladó sok ezer külföldi látogató felutazására lehet
számítani úgy, hogy az ideai kiállítás remélhe-
tőleg jelentős lépéssel fog tovább haladni ennek
a fontos intézménynek a külfölddel való megismerte-
tése terén. Mint a multban, úgy ezidén is meg-
hívást kaptak nemcsak a szomszéd, hanem a távo-
labbi, de gazdasági összeköttetések szempontjából
figyelembe jövő államok földművelésügyi kormá-
nyai, állattenyésztési és mezőgazdasági intéz-
ményei, valamint a Budapesten lévő külföldi dip-
lomáciai testületek és kereskedelmi kamarák is,
amelyek máris meleg érdeklődést tanúsítanak a ki-
állítás iránt. A külföldi kormányok részéről meg-
hívásainkra eddig már a román és a jugoszláv föld-
művelésügyi kormányok közölték, hogy hivatalos
bizottságot küldenek ki, de több más külföldi állam-

ban levő követségeink is arról értesítettek, hogy az
ottani kormányok kilátásba helyezték hivatalos szak-
emberek kiküldését. A román földművelésügyi kormá-
ny egy több tagú hivatalos delegációt küldött ki,
amelyben J. Braila és Em. Petrini min. főigazgatók,
J. Camarasescu volt miniszter, Gh. Manolescu állat-
tenyésztési főfelügyelő, H. Staicovici kamarai elnök
és Gh. K. Constantinescu professzor foglalnak helyet.
A jugoszláv földművelésügyi minisztérium Pro-
haska dr.-t, az állattenyésztési osztály főnökét küldte
ki, aki egy 15 tagú gazdákiból álló bizottsággal érke-
zik. A hivatalos delegációk nemcsak tanulmányi,
hanem vásárlási szándékkal jönnek s különösen a
jugoszláviai küldöttség, információink szerint, nagyobb
aranyú tenyészállatbeszerzéseket szándékoznak eszköz-
özni. E hivatalos küldöttségeken kívül ugy Romániából,
mint Jugoszláviából számos hivatalos és társadal-
mi gazdaszervezet küldöttsége, ezenkívül szép
számu gazda jelezte ideutazását és vásárlási szán-
dékát. Az erdélyi gazdasági egyesület és a regát-
béli brailai mezőgazdasági kamara nagyobb tanulmányi
csoportokkal készülnek ide. Nagy az érdeklődés Csehszlovákia részéről is, ahonnan szintén
több gazdasági egyesület és szervezet tag-
jainak csoportos látogatását helyezte kilátásba.
Ausztriából főként az átcsatolt ugynevezett Burgen-
land és Stájerország részéről tapasztalható érdeklő-
dés. Több állattenyésztő szervezet hivatalos ténye-
zője tudatta érkezését, ezenkívül ezidén is az alpesi
gazdák egy tanulmányi csoportja, valamint agrotten-
hófi gazdasági iskola 40 tagú tanulmányi társasága
készülnek meglátogatni a kiállítást, amelynek meg-
tekintésén kívül tanulmányi körutakat is terveznek
Magyarországon. Örvendetes jelenség, hogy az olasz-
országi gazdasági körök figyelmét is magára vonta
a kiállítás, amelynek megtekintésére egyelőre Cugini
ezredes, a katonai menések igazgatója, Carosi Mar-
tenozzi gróf állattenyésztési kormánybiztos, Bartolo
Maymone dr., a római állattenyésztési kísérleti
állomás igazgatója, honfitársunk Szilvay Gyula dr.
asszisztensének kíséretében, Nestore Grippa prof. dr.
igazgató, továbbá A. Haas és L. Haas földbirtok-
osok és mások jelezték ideutazási szándékukat,
ezenkívül azonban a római követségünk közlése
szerint komoly kilátás van arra, hogy az olasz föld-
művelésügyi kormány is hivatalos bizottságot küld
ki a kiállítás tanulmányozására. Németországból a
többi között Heyne leipzig-i juhászati igazgató és
Felkl dr., a berlini Viehzentrale igazgatója tervbe-
vett látogatását említhetjük meg. Amennyire tehát a
jelekből következtetni lehet, az ideai kiállítás látoga-
tottsága az összes eddigieket felülmúlónak ígérkezik
s egyuttal legjobb kilátások vannak arra, hogy a
külföld részéről a vásárlások is az előző évek ke-
reténél szélesebb mederben fognak megindulni.

Bérlőgyűlés Nyiregyházán. A Magyar Földbér-
lő Szövetsége f. hó 10-én tartotta zászlóbontó gyűlé-
sét Nyiregyházán a vármegyei tanácskozó ter-
mében. Az alakuló ülésen szép számmal jelentek
meg nemcsak a Nyírség, hanem a távolabbi vidékek
érdeklődő bérlői és birtokosai, valamint a társérdek-
képviselők küldöttségei és kiküldöttei. Képvisel-
tette magát az OMGE, a Tiszántúli Mezőgazdasági
Kamara, a Szabolcsvármegyei Gazdasági Egyesület,
a Nyiregyházi Gazdaszövetség és a Nyiregyházi
Földműves- és Gazdakör. A gyűlés, amelyet Klár Sándor
korelnök nyitott meg, lelkesedéssel mondotta ki
a Földbérleti Szövetség tiszántúli fiókjának megalaku-
lását s annak elnökévé Szomjas Gusztáv dr. volt fő-
ispánt, társelnökévé pedig Klár Sándort választotta
meg. A megalakulást Szomjas Gusztáv volt főispán,
a bérlőkörzet elnökének elnöki megnyitőbeszéde
követte, amely a gazdasági helyzetet ismertette. Rá-
mutatott a bérlőmunka fontosságára, ezzel szemben a
sulyos adókra, a hitellek hiányára stb. Mindezeket
megfelel érdekképviselői szervezkedés nélkül nem
lehet orvosolni. Határozati javaslatot terjesztett elő,
amely szerint a bérlőhitel intézményesen volna ki-
építendő és szezonhitellekkel kiegészítendő. A javaslat
főbb pontjai a következők: hogy a kereseti adót,
amely a bérlők hasznos munkáját külön adóval sújtja,
töröljék el; a bérlőket minden állami mezőgazdasági
akcióban részesítsék és vonják be az értékesítésre
vonatkozó összes állami intézkedésekbe. Kívánja a bérlők
képvisletését minden olyan hatóság vagy gazdasági
szerv kebelében, amelynek intézkedései érinthetik a
bérlők érdekeit. Végül állást foglal a határozati javas-
lat a túlzott ipari vámokkal szemben és sür-
geti a kartellörvény mielőbbi megalkotását. A bérlő-
gyűlés a fenti határozati javaslatot egyhangu lelke-
sedéssel tette magáévá. Az Országos Magyar Gazda-
sági Egyesület üdvözlő átiratának felolvasása után
Eszényi Jenő a budapesti Magyar Földbérleti Szövet-
ség elnökségének nevében mutatott rá a szervez-
kedés fontosságára, amely a bérlőtársadalom boldo-
gulásának alapfeltétele. Hangsúlyozta, hogy a bérlő-
bajok legnagyobb részt az összes gazdák baja is
s a közös érdekek védelmére közös frontba kell
tömörülni. Kifogásolta, hogy a kormány nem gya-
korol kellő befolyást a műtrágya árakra. A szén-
fogyasztás is rayonirozva van és a MÁV tarifa-
politikája lehetővé teszi a belföldi szénárak drágu-

lását. Ezután a hitel és az adó kérdés terén fenn-
álló és a bérlőket elsősorban sújtó bajokra mutatott
rá. Hibáztatta, hogy a községek háztartása a kere-
seti adóra van építve, így ezen a ponton a bérlők
és a községek közt ellentétek éleződnek. Rády
Gyula az OMGE nevében üdvözölte az értekez-
letet. Hangsúlyozta, hogy a bérlők szervezkedésének
akkor lesz meg a kívánt eredménye, ha törekvései-
ket beleillesztve a nagy gazdaszervezetek törek-
véseinek kereteibe s azokkal egyetértésben együtt
működve szállnak síkra a mezőgazdasági érdekekért.
Fargha László, a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara
nevében üdvözölte a gyűlést és a gazdasági válság
okait fejtegette. Góth László, a Nyiregyházi Gazda-
kör, Paulusz Márton pedig a Nyiregyházi Kis-
birtokosok üdvözlését tolmácsolta. Szávózd Richárd
az ipari protekcionizmus tulhajtásával szemben
is fontosnak tartja a bérlők állásfoglalását. Rész-
letesen fejtegette az értékesítés és a hitelkérés
körüli bajokat és élesen kifogásolta, hogy a
gazda hitelkamata 80%-kal drágább, mint a hiva-
latos bankkamat. Csak a szervezkedésben rejlt
erő képesíti a gazdátársadalmat arra, hogy bajaira
orvosolt nyerjen. elsőörri Farkas Géza nagy hatást-
keltő beszédben hívta fel a bérlőket, hogy szervez-
kedjenek a fenyegető agrárválság küszöbén. Glaser
Géza az értékesítés válságának orvoslása tekintet-
ben kidolgozott nagyvonalú program tervét ismer-
tette. Szerinte a mezőgazdasági kivitteli államok össze-
fogása útján lehetne ezt a kérdést megoldani. Nagy-
fontosságúnak mondta a bérlők szervezkedését, mert
enélkül a mezőgazdasági válság leküzdése lehetetlen.
Geiger Jenő az adatok egész sorával mutatott rá a
magyar bérlők bajaira. Az a véleménye, hogy nem
a piacok hiányoznak, hanem az a baj, hogy drágán
termelünk s ezért nem tudunk értékesíteni. Új rend-
szert sürgetett az adók kivételénél, mert az évről-évre
való megállapítás nem követi a jó és rossz gazda-
sági évek változását. A külföldi piacok helyzetét
és agrárkivitel lehetőségeit fejtegette, majd szervez-
kedésre hívta fel a bérlő társadalmat, amely az
OMGE-val, a kamarákkal és egyéb mezőgazdasági
intézményekkel karöltve viheti diadalra a törek-
véseiket. Nánássy Andor országgyűlési képviselő
üdvözölte ezután a Magyar Földbérleti Szövet-
ségének megalakulását, amely szerinte az egész
bérlőtársadalom ünnepe. Elismeréssel szólt Glaser
tervéről, nagyon fontosnak tartja a gazdászervezők
együttműködését. Fontosnak tartaná a magyar
közgazdasági politika érvényesülését. Kell, hogy a
kormány lássa, milyen veszélyben van a magyar
közgazdaság alapja, az őstermelés. Bodor Zsig-
mond a földbirtokosok nevében üdvözölte a bérlőket.
Utána Fried Miklós beszélt a földhitel uszorról.
Végül Kausay Tibor vármegyei gazdasági főfel-
ügyelő fejtegette ki, hogy a bérlőszövetség munkája
elő az egész gazdátársadalom nagy varakozással
tekint.

Gazdaggyűlés Makón. A Magyar Gazdaszövetség
a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamarával, a
Csanád-Arad-Torontálvármegyei Gazdasági Egyesü-
lettel és a Makói Gazdasági Egyesülettel karöltve
f. hó 10-én Makón gazdaggyűlést tartott. A gyűlésen
Iványi Béla országgyűlési képviselő, a Magyar Gazda-
szövetség ügyvezető-alelnöke elnökelt. A gyűlésen
résztvettek Purgly Emil főispán, Tarnay Ivor alispán,
Gercse Péter helyettes polgármester, Nagy Gyula fő-
szolgabíró, S. Bálint György felsőházi tag, Breier
Gusztáv, Koller György dr. és még sokan a gazda-
társadalom kiválóságai közül. Ráth József, a Csanád-
Arad-Torontálvármegyei Gazdasági Egyesület elnöke
beszédeben buzdította a megjelenteket, hogy a gazda-
ifjak minél nagyobb számban lépjenek be a lovas-
levente alakulatokba. Vantsó Gyula dr., a Magyar
Gazdaszövetség h. igazgatója vám- és értékesítési
politikánk megfelelő átalakítására vonatkozó hatá-
rozati javaslatot nyújtott be, amelyet a megjelentek
egyhanguan elfogadtak. Petrovits György képviselő
a gazdák társadalmi szervezkedésének legidősebb
feladatairól beszélt. Az előadásokhoz hozzászóltak
Magyar Kázmér gazdasági főtanácsos, Csizmadia
András képviselő, Nagy Ernő, Vajda János Ferenc,
Jeck Kálmán, Molnár Imre, K. Nagy Imre és Szemes
János gazdák, ifj. Bencze János stb. A gyűlés táv-
íratilag üdvözölte a kormányzót, a földművelésügyi
minisztert és a makói tájfajta lótenyésztés egyik
megalapítóját, d'Orsay grófot.

Találkozás. Szász Ferenc Pusztakamarás (Cumu-
rasul u. p. Sármas, Judetul Cluj, Románia) kéri a
vele egyidőben Magyaróvárott 1900-ban végzett
„17-es kompanya” tagjait, valamint a kompanya kül-
tagjait, hogy Budapesten f. évi március hó 22-én
kezdődő mezőgazdasági kiállítás megnyitó ünne-
pélyén jelenjenek meg, ahol a továbbiakat meg fogják
beszélni.

Előadás a Mérnök- és Építészegyletben. „A csép-
lőgép fejlődésének új irányai” címmel f. hó 23-án
este 7/7 órakor Horváth László főmérnök a Magyar
Mérnök- és Építészegylet gépészeti szakosztályának
gyűlésén (Reáltanoda-utca 13.) vetített képekkel elő-
adást tart, amelyen az egyesület érdeklődőket szívesen lát.

A Balatonmelléki Gyümölcsészeti és Méhészeti Egyesület folyó hó 1-én választmányi gyűlést tartott *Sztankovics* János akadémiai igazgató elnökele alatt. A választmány sajnálatlalt bucsuzott el *Horn* János ügyvezető igazgatótól, akit felettes hatósága szolgálatára a minisztériumba rendelt be. Az elnök elismeréssel emlékezett meg a távozó ügyvezető igazgató munkásságáról, aki válaszában megígérte, hogy ezután is határozottan fogja támogatni működésével az egyesületet, amire új működési körében is alkalom fog nyílani. A választmány felkérésére a megüresedő ügyvezető igazgatói munkakört ideiglenesen *Hajós* Gyula m. kir. kertészeti intéző, a keszthelyi akadémia kertészeti tanszékének vezetője látja el. A választmány a tavaszi rendes évi közgyűlés megtartását április hó 7-re tűzte ki. A taglétszám állandó emelkedését örömmel vette tudomásul a választmány. *Horváth* Jenő választmányi tag a balatonmelléki gyümölcsészet főbb bajaira mutatott rá és egy helyi fiskola felállítását hozta javaslatba. A javaslatot élelnek eszmecsere után a választmány elfogadta és háromtagú bizottságot küldött ki a terület kiválasztására és a további részletek tárgyalására.

Tapasztalatok a kenyérmagvakkal való sertés-hizlalás terén. *Csáky* Ferenc, a Mezőgazdák Szövetkezete sertés-hizlaló telepének igazgatója a Mangalicatenyésztők Országos Egyesületének március 23-án tartandó közgyűlésén előadást fog tartani a sertés-hizlalás és takarmányozás időszerű kérdéseiről, amelynek keretében többek közt a kenyérmagvakkal sertés-hizlalásra való felhasználása terén szerzett eredményeit is ismertetni fogja. Súlyt vetne azonban arra, hogy ne csak az ő adatai, hanem az ország különböző részeiből összefutó tapasztalatok alapján ismertetné kenyérmagvak etetésénél elért hizlalási eredményeket. Ezért az e téren gyakorlati tapasztalatokat szerzett gazdákat arra kérjük, hogy sziveskedjenek közvetlen az ő címére (Budapest, X., Szállás utca 20. sz.) megírni ezirányú tapasztalataikat, nézetüket és főleg a következő adatokat: közöljék: a hizlalásra beállított darabok száma; darabonkénti beállítási súly; a feletett takarmányfélések mennyisége; a befejezett hizlalásnál elért darabonkénti súly; a be nem fejezett hizlalásoknál a jelenlegi súly annak megjelölésével, hogy a további hizlalásra milyen kondíciója van a sertéseknek; a kenyérgabona etetése milyen súlyig látszott rentábilisnak; okozott-e dietetikus zavarokat; állott-e be előbb eredménytelenség a hizlalásnál a tengerivel és árpával történő hizlalással szemben.

A vajszlói téli gazdasági tanfolyam vizsgálja. A földművelésügyi miniszter a baranyamegyei Vajszlón háromhónapos téli gazdasági tanfolyamot szervezett, amelyen *Vénics* Gyula m. kir. gazdasági segédtanár vezetése mellett *Takács* Sándor ref. lelkész és *Bodics* Géza ref. tanító közreműködésével 14 gazdasági iskolás tanfolyamon képezték ki, a község gazdaközönsége részére pedig az esti órákban tartottak sorozatos gazdasági szakelőadásokat. A tanfolyam évről vizsgájt folyó hó 3-án tartotta nagy érdeklődés mellett. A földművelésügyi miniszter megbízásából *Lukácsy* Imre ny. földművelésügyi igazgatót elnökölt, a vármegyei közigazgatás képviselőjében *Lieber* Ferenc dr. főszolgabíró jelent meg, a gazdasági felügyelőséget *Gulner* Elemér, a vármegyei gazdasági felügyelőség vezetője és *Szalay* Nándor járási gazdasági felügyelő, az Alsódunántúli Mezőgazdasági Kamarát *Asztalos* Lajos főtitkár, a járási és községi mezőgazdasági bizottságot *Budimáz* Antal és *Tóth* Samu képviselték. A vendégek sorában Vajszló és környéke gazdaközönsége nagy számban jelent meg. A tanulók a vizsgán, majd ifjúsági gazdakörük ünnepélyes évről gyűlésén gazdasági képzettségükről számoltak be, örvendetesen szép eredményt mutatva. A vizsga végén *Lukácsy* Imre gazdasági főtanácsos, elnök lelkész szavak között osztotta ki a bizonyítványokat és jutalomkényveket és a földművelésügyi miniszter ajándékképen egy-egy aranykalászt jelvényt. A vizsga után a gazdakör helyiségeiben disztribúció volt, amelyen több felszólalás hangzott el.

Ugyapjura kamatmentes előleg folyósítatik: Párczer Mezőgazdasági Áruforgalmi Iroda Budapest, V., Honvéd-utca 38. szám. Telefon: Lipót 968-24.

NYILTTÉR.

(E rovatban foglalkoztatók nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Jelzálogkölcsönök! Folyószámlahitel! Parcellázások!
Mindennemű pénzügyi tranzakciók!
Schwarz Gusztáv banküzlet
 BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos-utca 3. sz.
 Telefon: Automata 898-82
 Sürgőnycim: SCHWARZ GUSZTÁV BUDAPEST. 8282

Ha jó székot, ponyvát, manillát, raffiát, szőlőkötőszonafalat, lótakarót óhajt vásárolni, kérjen ajánlatot a 48 év óta megbízhatóbbnak elismert *Fischer J. R.-T.* zsák- és ponyvagyártól, Budapest, V., Nádor-u 31/33. Ponyvakötőszónás.

Juhgomolyát, juhsajtot

állandóan veszünk
Budapesti Központi Általános Tejesarnok R.-T.
 Budapest, VII., Rottenbiller-utca 31.
 Telefon: József 462-65 Sürgőnycim: Köztejl, Budapest

Mezőgazdasági Termelők Egyesült Szövetkezete

mint az O. K. H. tagja
Budapest, IV., Régiposta-u. 19., félemelet
 Telefon: Aut. 599-60, 599-69 Sürgőnycim: Pomus, Budapest
Vesz és elad fix és bizományi alapon: **vető- és étkezési burgonyát, valódi makói fajta dughagymát, hagymamagot és fokhagymadugványt.**

VETŐMAGVAK

Viktoria-borsó, zseléketlenített LENMAG, bőtermő
 magra termelt vételére előjegyzéseket elfogad
Zempléni Mezőgazdasági R.-T. Bér gazdasága, Szerencs.

MELEGÁGYI ÜVEGET

szállít azonnal minden mértékben és mennyiségben, a legolcsóbb napi áron, vidéki vevői utján vagy budapesti raktárából, magyar és elcsodított esek minőségben
FORGÓ és TARSÁ R.-T.
 tábla- és tükörüveg-nagykereskedés
 Budapest, VII., Dohány-utca 16-18. szám
 Telefon: József 425-70 és József 426-05 Sürgőnycim: „VITRUM”

TŐZSDE ÉS KERESKEDELEM.

A nemzetközi abraktakarmánypiac helyzete március hó elején.

Az árak a rendkívüli időjárási viszonyok miatt, főleg azonnal szállítandó áruknál mindenütt megszilárdultak. A közlekedési viszonyok különösen Északkelet-Európában, amely forgalmának jelentékeny részét vízúton bonyolítja le, annyira megromlottak, hogy nemcsak egyes olajgyárak voltak kénytelenek nyersanyaghiányt folytató üzemi állatitani, hanem helyenkint a gazdaságokat is teljesen elzárta a hó és a jég s így különösen Dániában és Északnémetországban takarmányhiány mutatkozott. Az ilyen módon saját készleteikre utalt gazdaságok fokozott mértékben etettek búzát és rozst, aminek következtében viszont a gabonapiac némileg szilárdult. Utóbbi szilárdulást jelentősen fokozta a szokatlan hideg tél, mert a tőzsdék jelentékeny kifagyásokra vonatkoztak. Tavasszal előreláthatóan megszűnik a gabonaterelés okosság és ezzel fokozódni fog az abraktakarmányok iránti kereslet. Ha tehát nem is várhatunk további áremelkedést az abraktakarmánypiacra, mégis valószínű, hogy a szokásos tavaszi áresés csak később következik be. A gazdaságok takarmányellátását annyiból is súlyosítja az idej től, mert a takarmányrépa és burgonyakészlet jelentékeny része megfagyott. Hazai értesüléseink szerint még a legmondosabban betakart répaprizmák felső rétege is megfagyott és csak a vermekben és pincékben elhelyezett répa, illetve burgonya telett át a normális veszteséggel. Még súlyosabb a helyzet természetesen Németországban, ahol például Pomeránia egyes részein utász osztagok robbantják a burgonya- és répaprizmákat, mert közierővel nem bonthatók ki és ahol már kormányakciókat sürgetnek a megfagyott burgonya ipari feldolgozására. A fagyott burgonya besavanyításán kívül szeszé való feldolgozása, a keményítő és szarító ipar utján történő értékesítése a cél. A kormány olcsó kamatozású, hosszulejárta hitellel támogatná ezt az akciót. Jelenleg még kérdéses, hogy mikor indulhat meg a hajóforgalom és mikor kezdhetik meg a gyárak a munkát. A helyzetre nézve jellemző, hogy Németország legnagyobb tengerifeldolgozó üzeme vámkedvezményt kapott arra az időre, amíg vasuton kénytelen beszállítani a tengerpartról

nyersanyagot, amely rendes körülmények közt hajón érkezik. Ha ezt a kedvezményt nem nyerte volna el, kénytelen lett volna leállítani üzemét, mert a vasuti fuvar veszélyeztette volna az üzem jövedelmezőségét. A helyzet egyébként Olaszországban sem sokkal különb, az onnan érkező szójaküldemények sokat kósnak és a prompt szója ára jelentősen emelkedett.

Az olajpiacon a legutóbbi évek folyamán érdekes ellátás következett be, ami igen jelentős befolyást gyakorolt az abraktakarmányok áralakulására. Azt a meglepő jelenséget észleljük ugyanis, hogy míg a növekvő világtermés a gabonapiacra természetesen csökkenő árakban nyilvánul meg, addig noha az olajgyártás nyeresztermékei ugyancsak folyton növekedő mennyiségben kerülnek piacra, az olajpogácsa ára állandóan emelkedik. Míg a nyersanyag árak 1927-ben és 1928-ban 1926-hoz viszonyítva átlag 2%-kal növekedett, addig az olajpogácsa ára a nemzetközi piacokon 1927-ben 8%-kal, 1928-ban 19%-kal magasabb, mint 1926-ban. Ez az áremelkedés ugyanakkor következett be, amikor a szója és lenmag termések évről-évre nagyobbok. Kétségtelen, hogy a kereslet itt is befolyásolja az áralakulást, azonban lehetetlen, hogy az olajpogácsa fogyasztás olyan gyors mértékben növekedett volna, hogy ez magában megokolná az áremelkedést. A magyarázatot az olajárak folytonos csökkenésében látjuk, ami arra készítette a gyárakat, hogy a jövedelmezőség megóvása érdekében a melléktermények, olajpogácsák árát az olajárak csökkentésével egyidőben emelje. Az olaj ára ugyanis az 1926-os arhoz viszonyítva 1927-ben 3%-kal, 1928-ban 14%-kal csökkent. A növényi olajok mászaki célokra történő felhasználása a háború befejezése óta nem növekedett megfelelően és inkább az élelmezési ipar, elsősorban pedig a margaringyárak vásárlták egyre nagyobb mennyiségben a növényi olajokat. Tudvalevő, hogy a margarinipar igen erősen megszervezett nemzetközi kartellek vezetik, amelyek úgy látszik le tudták szorítani az olajárakat és amelyek ellen az olajgyárak hiába küzdöttek. Ezzel szemben a másik, egyre nagyobb jelentőségű fogyasztó, a mezőgazdaság szervezeten s így vele szemben az áremelés mostanig aránylag könnyen keresztelhető volt. Az olaj és a pogácsa előállítási értékét összehasonlítva azt látjuk, hogy míg a háború előtt átlagosan az előállított érték 2/3-a az olajra, 1/3-a a pogácsára esett, addig 1928-ban az arány már 50-50%. Természetesen, az olajpogácsáknak sem emelhetők a végtelenségig, különösen akkor nem, amikor a fogyasztóipar anyagi ereje megrendült és például a vajárak és a pogácsáknak közötti egyre szűkülő árkülönbséget a vajtermelés jövedelmezőségét fokozott mértékben veszélyezteti. Igen érdekes, hogy ezúton a vajtermelő legveszélyesebb konkurense, a margaringyár közvetett nyomást is gyakorol a vajpiacra azzal, hogy a vaj előállítási árát ilyen módon az olajgyárak közbejöttével emeli, míg a nyílt piacon olcsó előállítási árával közvetlenül is erős versenyt fejt ki, ami különösen a rossz gazdasági viszonyok közt érvényesül.

Itt is az ipar szervezetségének győzelmét látjuk a szervezeten mezőgazdaság felett. Ideje volna, ha a gazdaközönség is a leghatalmasabb vásárló réteg sulyának megfelelő szervezetséggel lépne fel és biztosítaná magának a termelés jövedelmezőségéhez nélkülözhetetlen reális takarmányárakat.
 F. K. dr.

Chicago és Budapest.

A gabonaértékesítés egyik leggyakrabban hangoztatott jelmondata az, hogy a mi árainkat a külföldi nagy és az egész világpiacot irányító terménytőzsdék diktálják. Állandóan, szinte szünet nélkül halljuk ezt a közgazdasági megállapítást és ha a való élet eseményeit nézzük, azt látjuk, hogy ez az elmélet csak szép hangzású, azonban egyáltalán nem helytálló. Közintomásu, hogy a chicagói gabonátőzsde a „vezérszókolompas”. Ez az amerikai tőzsde a világeseeményeket mindenkor figyelemmel kíséri, érzékenyen reagál minden komolyabb közgazdasági eseményre és hozzá igazodik a többi amerikai, de főként a jelentős európai áremegállapító piacok és intézmények.

A gabonapiac a termelés változatossága és az értékesítés eltulodása következtében ugyszólván minden évben más és más. Amerika azonban nem volna új világ, ha nem találna kellő és megfelelő megokolást arra, hogy nagy gabonatermesének megközelítően elegendő standardárakat biztosítson. Nézzük például, mi volt a buza ára tavaly ilyenkor és most Chicagóban és Budapesten:

	1928 március 10.	1929 március 10.
Márciusra ...	138 1/4 cent	32 40 P 123 1/2 cent
Májusra ...	138 1/2 "	33 20 " 123 1/2 "
Juliusra ...	137 - "	32 - " 131 1/4 "

Az első pillantásra megállapíthatjuk azt, hogy az amerikai áralakulást nem befolyásolta annyira a világ rekordtermése, mint a miénket, mert Chicagóban a buza most is megközelíti a tavalyi árfolyamatát és csak mindössze tíz százalékkal olcsóbb a későbbi terminusokra, mint tavaly. Ezzel szemben nálunk a buza áresése közel huszonöt százalékos. Akik azt hangoztatják, hogy a gabonahatárüzletre az árbitozítás végett szükség van és a kenyérmagvak árát a határüzlet mindenkor kiegyenlíti, mit mondanak most, amikor ennyire alá van értékelve a magyar buza?

Svájci piaci jelentés.

(A „Köztelek” zürichi külön tudósítójának jelentése.) A Magyarországot kivétel szemponjtól érdeklő mezőgazdasági terményekből 1929. év 9. hetében svájci cégek a következő ajánlatokat kapták az egyes exportállamoktól: Franciaország ajánlott baseli állomásról 6221 számlát 7-10 árszámlát 7-10 frankért q-kint elvámolva, Németország ajánlott buzaszámlát 7-60, vöröshermagot 81-50 svájci frankért métermázsánként elvámolva. Kanada ajánlati buzára vonatkozott: Manitoba II. búzát ajánlott ab Baseli 27-95 svájci frankért métermázsánként elvámolva.

Termény- és takarmányfélék.

Gabona- és terménytőzsde. (A Budapesti Áru- és Értéktőzsde hivatalos árjegyzése.) 1929 március 12. Árak budapesti paritásban 100 kg-kint. Készárutlelt: Buza, 77 kg-os, tiszta-

vidéki 2630-2650, felsőtiszavidéki 2615-2635, fejférmejei 2590-2610, egyéb dunántuli 2590-2610, pestvidéki 2595-2615, bácskai 2590-2610, buza, 80 kg-os: tiszavidéki 27-2710, felsőtiszavidéki 2680-2690, fejférmejei 2660-2670, egyéb dunántuli 2660-2670, pestvidéki 2665-2675, bácskai 2660-2670, rozs, pestvidéki 24-2420, rozs, más származású 24-2420, takarmányárpa, I. r. 2650-2685, takarmányárpa, középminőségű 2620-2640, sörárpa, felsőmagyarországi 28-29, sörárpa, egyéb 27-2750, zab I. r. 28-2850, zab, középminőségű 2575-26, tengeri, tiszántúli állomásokról 30-3025, tengeri, egyéb állomásokról 2925-2950, köles 2850-2950, buzakorpa 19-1950, lucerna, 1928. évi 130-150, lóhere, nagy aranka mentes 150-160, lóhere, nagy arankás 130-150 - P. Határidőszületi záróárnyomok: Buza, márciusra 2596-26, májusra 2671-2672, buza, októberre 2712-2703, rozs, májusra 2512-2513, rozs, októberre 2515-2517, tengeri, májusra 2965-2967, tengeri, júliusra 2948-2950 P.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának jelentése.) 1929 március hó 11-én a készrúpiacra a kenyérmagvak irányzata tartozó kinálatt és élénkítő kereslet mellett, mérsékelt forgalomban rendkívül szilárd volt. A buza és rozs 30-30 fillérrel drágult. A takarmányemlék piacán az árpafelek drágultak 25-50 fillérrel. A tengeri és a zab ára alig számottevő forgalomban nem változott. A határidőszületi piacra ugyancsak szilárd volt az irányzat és az árak az egész vonalon emelkedtek.

Liszt- és őrlényipiac. Budapest, 1929 március 11. Lisztárak: Budapesti és vidéki nagymalmok árai március-június hóra skontóval: duplanullás 41-, 0-ás 4050, 1-es 40-, 2-es 3950, 4-es 3650, 5-ös 3450, 6-os 31-, 8-as 24-, rozs 0-ás 34-, rozs 1-es 31-; vidéki kismalmok árai skontó nélkül, készpénzért, prompra: duplanullás 3650, 0-ás 36-, 2-es 34-, 4-es 32-, 6-os 27-, 8-as 23-, rozs 0-ás 31-, rozs 1-es 29- P q-kint.

Budapesti takarmányvásár. (Budapest székesfőváros vásárgazdaságának jelentése.) 1929 március 8. Árak métermásként pengőben: réti széna I. r. 618-18-, réti széna II. r. 613-1550, réti széna III. r., csomagolásra 8-12-, muhar- és lucernakeverék 20-, muhar- és lucerna 1925, lucernaszéna 20-21-, zabosbúkkönszéna 20-, alomszalma II. r. 4-480 P.

Külföldi terménytözsdek. Újvidék, március 11. Az irányzat barátságos. Jegyzések 100 kilonként, egyéb megjelölés hiján feladóállomások: Buza, bácskai 245-250, bánati 240-245, szerémségi és szlavóniai 240-24250, árpa, bácskai, 65 kilós 25750-26250, zab, bácskai, szerémségi és szlavóniai 250-25250, tengeri, bácskai 270-276, április-májusra 28250-28750, szerémségi április-májusra 285-290 dinár. (1 dinár = 010 P.) A többi árúciák változatlan. A forgalom buzában 16, tengeriben 14 és lisztben 6 vagon volt. - Pozsony, március 11. A felhozatal csekély, a forgalom ennek ellenére élénkebb. A tözde látogatottsága némi emelkedést mutat. Az árak kenyérgabonában kissé emelkedtek, valamennyi lisztfajta 3 cseh fillérrel, korpa pedig 2 cseh fillérrel drágult. Jegyzések 100 kg-kint egyéb megjelölés hiján feladóállomások: 78-80 kilós buza 184-186, 76-77 kilós 180-181, magyar buza tranzit Oroszvár 158-159, bácskai-bánati pozsonyi uszályból 159-160, alsótiszai és jüszözláv buza pozsonyi uszályból 160, válogatott rozs 174-176, 70-72 kilós 170-171, válogatott árpa 165-167, 1a 158-161, merkantil 149-153, takarmányárpa 142-144, nagyszemű felvidéki tengeri 173-175, magyar vagy jüszözláv tranzit Szob 170-171, Yellow tranzit Szob 162-163, Mixed 158-159, belföldi köles 175-180, bolgár és román pozsonyi uszályból 177-178 cseh korona. (1 cseh korona = 017 P.) A többi cikk ára változatlan. - Wien, március 11. A budapesti hossz következtében az irányzat szilárd volt. Kenyérmagvakért magasabb árakat követeltek, de a követeléseket a vásárlók nem honorálták kellőképpen. Takarmánycikkre iránt nem volt érdeklődés. Egyébként az árak változatlanok maradtak. A hivatalos jegyzések közül a buza és rozs árfolyama 25 garással emelkedett. (1 shilling = 080 P.) - Liverpool, március 11. (Terménytözsdeárak.) Buza márciusra 9111/8, májusra 923/4, júliusra 953/8 shilling. (1 shilling = 140 P.) Az irányzat tartott. - Chicago, március 11. A búzapiacra nyitfakör az irányzat alig tartott volt. Az első évfolyamokat valamivel alacsonyabban állapították meg. Később árvíz okozta károk hírére megszilárdult az irányzat s a nyitási árvesztések megtérültek. A második tözdefelidőben ismét kedvezőtlenebb megítélés nyilvánult meg, amit elsősorban a winnipegi tözde lánysága okozott. Zárlatok az előző zárathoz képest 3/8-1/2 centes árcsökkenések voltak. A tengerpiacra mindvégig lányság irányzat uralkodott. A felhozatal gyarapodása az árakuláshoz nyomásztóan hatott úgy, hogy zárlatig az egyes határidőkben átlag 1 centes visszaesések állottak be. Zárlati árfolyamok: (Zárójelben a legutóbbi záróárnyomok.) Buza márciusra 123 1/2 (123 1/2), májusra 128 1/2 (128 1/2), júliusra 130 1/2 (131 1/2). Tengeri márciusra 96 1/2 (97 1/2), májusra 99 1/2 (10 3/4), júliusra 102 1/2 (103 1/4). Zab márciusra 46 3/4 (47 1/2), májusra 49 1/2 (50), júliusra 49 1/4 (49 1/4). Rosz márciusra 110 3/4 (111), májusra 111 1/2 (112 1/2), júliusra 112 1/4 (112 3/4). - Winnipeg, március 11. Zárlati árfolyamok: (Zárójelben a legutóbbi záróárnyomok.) Buza májusra 130 1/4 (131), júliusra 132 (132 1/4), októberre 131 1/2 (132 1/2). Zab májusra 56 3/8 (56 3/8), júliusra 57 1/2 (57 1/2). (1 dollár = 571 P.)

Állatok és állati termékek.

Budapesti vágómarhavásár. (Budapest székesfőváros vásárgazdaságának jelentése.) 1929 március 11. Felhajtott bika I. r. 3, II. r. 56, III. r. 15, ökör I. r. 7, II. r. 138, III. r. 1, tehén I. r. 12, II. r. 170, III. r. 23, bivaly III. r. 3, összesen 428. A vásár irányzata lányság volt, az árak az összes minőségeknél kg-kint 2-4 fillérrel estek. Eladatlanul visszamaradt 56 darab. Árjegyzés elősúlyban kg-kint: bika, magyar II. r. -86, bika, tarka I. r. -94-104, II. r. -84-92, III. r. -62-82, ökör, magyar II. r. -74-104, ökör, tarka I. r. -94-106, II. r. -72-92, III. r. -50-70, tehén, magyar II. r. -78-96, tehén, tarka I. r. -88-110, II. r. -62-86, III. r. -45-60, bivaly, magyar -60-72, növendék (éves) -64-96, kicsontozni való -38-46 P.

Budapesti szarvómarhavásár. (Budapest székesfőváros vásárgazdaságának jelentése.) 1929 március 8. Felhajtás 756 darab, ugymint 703 darab 66 belföldi szopós borjú és 53 darab 66 bárány. A vásár irányzata lányság volt, az árak 8-10 fillérrel estek. Jegyzett árak: É6 borjúk, belföldi szopós I. r. 132-144, kivételesen 148, II. r. 110-128, 66 bárány 150-160 P.

Budapesti sertésvásár. (Magyar Mezőgazdák Szövetkezete sertéstelepeinek jelentése.) 1929 március 12. A hétfői ferencvárosi nyílt és zárt vásárra a felhajtás 4466 darab, angol 674 darab, eladatlanul visszamaradt 1079 darab, angol 181 darab volt. Kellemes irányzat mellett a következő árakat jegyezték. Prima urasági 172-174-176, prima szedett 172-174-176, közép 154-160, könnyű, jobb 124-130, könnyű, silány 116-124, öreg urasági 156-160, öreg szedett 140-146, angol sonkamalac 130-160, zsir 224-228, szalonna 130-186, hus 130-2 - P. A beállítani való soványserstés páronként 120-160 kg 130-142, hasított 190-2 - P. A keddi vásárra a felhajtás körülbelül 1350 darab volt. A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete bizományi huzalásra sertéseket elfogad és clesó előleget biztosít.

Budapesti lóvásár. (Budapest székesfőváros vásárgazdaságának jelentése.) A Budapestben 1929. évi március hó 7-án tartott heti lóvásáron a vásári forgalom élénk volt. Felhajtott I. oszt. ló 622 darab, eladatott 333 darab, eladatlan maradt 289 darab. Árak: Jobb minőségű lovak: csikó 20-90, könnyebb kocsiló (hintós és jukker 700, igás kocsiló (nehéz nyugati fajta) 250-600, igás kocsiló (könnyű, nyugati fajta) 260-550, számár 40, öszvér 70-85, alárendelt minőségű lovak 20-250, vágolovak 20-190 P. Fővárosi vágóra vásároltak 75 darabot, vidéki vágóra vásároltak 51 darabot.

Teljiac. (A Budapesti Központi Állattanor Tejesarnok Rt. jelentése.) 1929 március 12. Árusított fiókjainkban a kannafej fogyasztási ára változatlanul 44 fillér.

Különlékek.

Cukor. M. T. I. jelentése. London, 1929 március 11. Cukortözsdeárak: „B” típusú fehércukor londoni szabadraktárból márciusra 12 3/4-12/6 shilling per cwt. (1 shilling = 140 P. 1 cwt = 508 kg.) Az irányzat tartott, a forgalom élénk.

Műtrágya. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete jelentése.) 1929 március 12. A magyar kir. földművelésügyi minisztérium 99.703/1928. sz. rendelete a f. évi tavaszi szállításra a gazdáknak a szükséges - foszfor, nitrogén, kalium - tartalmu - műtrágyának 6 havi változhatóságát biztosít. A rendelet szerint az 500 kat. hold nagyságú, vagy ennél kisebb földbirtokokkal bíró gazdák 6 havi teljes kamatmentességben részesülnek, míg az 500 kat. holdtól 2000 kat. holdig terjedő nagyságú földterülettel bíró gazdák fél kamatterítést tartoznak viselni a Magyar Nemzeti Bank kamatlábat 2-6% -kal meghaladó kamat feletkére terítése mellett. A tavaszi műtrágya árak általában veve az őszi árakkal azonosak, kivéve a chilisátrómat, Leunasátrómat és mézsnitrogén árait, melyek némileg csökkentek. 1929. évi tavaszi műtrágyaárak: 16-18 vagy 17-19 %-os, vízben oldható ásványi szuperfoszfát: Baranya-, somogy-, zalamegyei állomásokra 51 fillér, Tolnamegyei állomásokra (az adony-paksi vonalat kivéve) 52 fillér, Tolnamegyei állomásokra (az adony-szabolcs-paksi vonalon fekvő állomásokra) 54 fillér, Vas-, sopron-, mosonmegyei állomásokra 53 fillér, Győr-, komárom-, veszprém-, fejér-, bácsbodor megyei állomásokra 54 fillér. A többi megyékben fekvő állomásokra 56 fillér. Egy vagonnál kisebb mennyiség vételénél, bármely állomásra 60 fillér. Ezek az árak vízben oldható foszfor-sav kizsárolású készletek, csak nélkül, budapesti, vagy magyarországi paritásban értendők. A szállítás történetét jutazsákban, papírszakban, vagy ömlesztve. Jutazsák minden métermáza szuperfoszfát után 120 pengő, papírszak minden métermáza szuperfoszfát után -70 pengő. Ömlesztett szállítás esetén legcélszerűbb az ajtók eltorlasztásához vagononként körülbelül 8-10 métermáza zsákokban szállítani, a zsákok árának felszámítása mellett. Ellenkező esetben deszkatorlasztást alkalmazunk, mikor is a rufusa berendezéssel 10 tonnas vagonnál 8- pengő, 15 tonnas vagonnál 960 pengőt számítunk fel. 40%-os káros ab Budapest, teljes vagon vételénél q-kint 16- pengő, 100 q-n alul 1680 pengő, plusz zsák q-kint 120 pengő. 40%-os káros ömlesztve szállítva ab Hegyeshalom 150 q vételénél q-kint 15- pengő, 100 q vételénél q-kint 1520 pengő. Amennyiben a szállítás zsákokban kívánatnak, úgy a 100 kg-os új zsákokért darabonként 170 pengőt számítunk fel. Chilisátrómat ab Budapest, zsákkal együtt q-kint 37- pengő. Nagyobb mennyiség vételénél külön árajánlattal szolgálnak. Kénsavas ammóniák ab Budapest, 100 q vételénél 3350 pengő, 100 métermáza alul q-kint 35- pengő, plusz zsák, q-kint 120 pengő. 19-20%-os mézsnitrogén 100 q vételénél paritás barmenve leadóalomas, q-kint 28 pengő, 50 q vételénél ab Budapest, illetve ab leadóalomas, q-kint 28 pengő, 50 q an alul vételénél ab Budapest, q-kint 2950 pengő eegysyuyt tszta suy gyanánt veve. Leunasátrómat 25%-o nitrogéntartalommal, ab Budapest, zsákkal együtt, q-kint 4360 pengő. Mézsalátrómat 15 1/2%-o nitrogéntartalommal, ab Budapest, zsákkal együtt, q-kint 3150 pengő. A forgalmi adó külön felszámításával. A kereslet az utóbbi időkben igen meglehetősen, amely részben annak is tulajdonítható, hogy a kedvezőtlen időjárás következtében számolva a későbbi veléssel, a műtrágyázás különösebb fontossággal bír.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

T. Gy. Traktorhoz a két megnevezett gyártmány közül inkább az Eberhard-féle (Pollex Licca vagy Lexter) tarlóhasító ekét ajánljuk. V. I. Egészséges mangalica malacokat, Pasteur módszer szerint előcsírás ojtóanyaggal célszerű beoítani, ilyen anyaggal pedig csakis állatorvos ojíthat és ő neki kell a helyszíni viszonyok tekintetbe vételével megadni a részletes utasítást a beoított állatokkal való elbárárs vonatkozóan. Csakis teljesen egészséges malacok ojíthatók be, legkorábban egy

hónappal az elválasztás után. A beoítottak a második ojtás utáni két hét múlva tekinthetők immunisoknak. Szérumos ojtás csak közvetlenül fenyegető fertőzés vagy a betegség jelentkezése után megokolt. A másik kérdésére egyik legközelebbi számunkban válaszolunk.

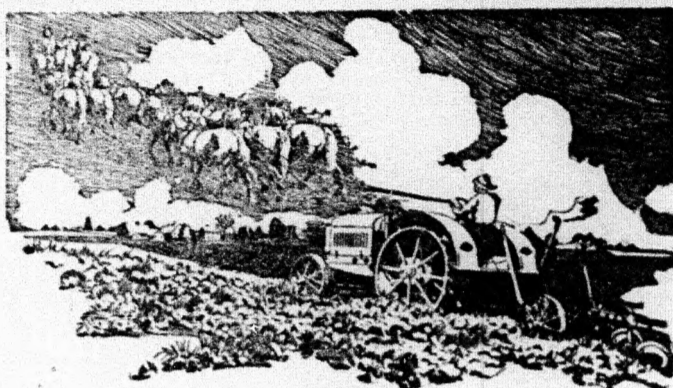
MINTAPÁROKAT vagy képes árjegyzéket küldök, postai rendeléseket pontosan teljesítek. Férfi boxcipő, egész P 20- Férfi sárga strapacipő P 1480 Sárga tehénbőr-bakancs, liszta bőr P 1320 Vadász- és sportcipők, dupla talp, bőr-bevarrott nyelv P 22-, 26-, 30- Elsőrangú box lovaglósizma kézimunka P 50- Strapa bőr- vagy halinacsizma P 32- KISS H. cipőnagykereskedő Budapest, VII., Milsa-u. 13.

Haidekker-Hungaria drótfonat kitérő HAIDEKKER SÁNDOR R.-T. Budapest, ÚR-ut 48.5. Fiók: VIII., Flimel-ut 3.

MÉLYHUTÉS - JÉGGYÁRTÁS minden szakértelem és vegyszer nélkül A SVÁJCI BROWN-BOVERI-FÉLE 5742 piros-ezüst A=S hűtőautomatával. Gellért Ignác és Társa R.-T. Budapest, VI., Podmaniczky-u. 41. TELEFON: AUTOMATA 212-91 BRÜNN

„UNIVERSAL” magasnyomású dugattyus háti permetező „CSEPEL” felszereléssel csak szőlőhöz „GLOBUS” felszereléssel cukorrépához 3 sor permetezésre „ARBOR” felszereléssel, gyümölcsfához speciális belső ölmózással, kénfűzetek és egyéb ártalmas vegyszerekhez egyaránt használható. Universal permetezőinket kívánatra állandóan működő folyadékkéverő-készülékkel is szállítjuk Gyártja: WEISS MANFRED ACÉL- ÉS FÉMMŰVEI R.-T., CSEPEL. Kapható: Agrarglobus Mezőgazdasági Gépkereskedelmi Rt., Budapest, V. kerület, Lipót-körut 12. szám Telefon: Aut. 283-49 6631

Miért a CORMICK a traktorok királya?

Mert:

20 HP

30 HP

felszánt egy óra alatt . 1 m. holdat 1'5 m. holdat

fogyaszt m. holdankint . 6'4 kg. 6'2 kg. petróleumot,
középkötött talajon 8" szántási mélység mellett.

Kenőolaj-fogyasztása: 10 magyar holdra 2 kg.

Élettartam: 8—12 év.

INTERNATIONAL HARVESTER COMPANY
MC CORMICK, CHICAGO
VEZÉRKÉPVISELET

DÉNES B.

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, V., VÁCI-UT 98.

LEVÉLCIM: BUDAPEST 56. FIOKBÉRLŐ
SÖRGÖNYCIM: „DÉBERT BUDAPEST”TELEFON: L. 909—51, L. 909—89, L. 920—63 ÉS L. 963—42
ALAPITVA 1883Csödtömeg tulajdonát képező, hatos Kemna-
ekével, Békés megyében tároló

20 HP Ganz-gőzekekészlet

eladó. Dr. Sztudinka Béla csödtömeggondnok,
Budapest, IX., Ferenc-körút 1. 5864Gyánti bergazdaságunkban, zsiszikenitett I. rendű mino-
ségű, vétre gondosan előkészített 5865

Express-vetőborsó

kerül eladásra, kisebb tételekben is. Érdeklődők forduljanak a „Munka” Mezőgazdasági R.-T. köz-
posztai irodájához, Budapest, IV., Bécsi-u. 4.

LUCERNAMAG

elsőrendű garantált saját termései arankamentes területen
holdankint 5 1/2 q-ás hozamu, fehérbarcás, államiag ólom-
zárólt, métermásánként 200 pengős áron eladó kisebb
tételben is dr. gróf Semsey László balmazújvárosi ura-
dalmában, Balmazújváros, Hajdu megye. 5809

Burgonyát,

Ella fehér és Wolthman őtkezésit vagontételben
legmagasabb napiáron állandóan **vásárolok.**
Ajánlok külföldi vető Wolthmant. **Buchinger**
Elek burgonyakivitele, Szombathely. 5858

„MOVOLIN“-START OIL

traktor- és autóolaj
a leggazdaságosabb üzemanyag 5816
MAGYAR OLAJ- ÉS VEGYIPAR R.-T.
Budapest, V., Vilmos császár-ut 76. Telefon: Aut. 262-51, 219-50Keresek megvételre 100-500 darab
6—10 hónapos, páronként **50-80 kg.**
súlyú sovány

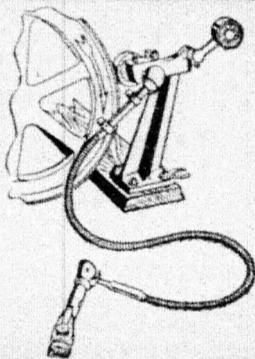
mangalicasüldőt

Ajánlatok ár megjelölésével **Kaffka Dezső**
jóságfelügyelő, **Budapest, Vörösmarty-**
utca 43., (tel.: A. 134-43) küldendő. 5862A kézi gyapjnyírás minden hát-
rányát eltüntetik az egész világon
használt

LISTER-féle GYAPJNYÍRÓGÉPEK

Miért késlekedik beszerezni?!

Vezérképviselő:

Südfeld Gábor okl. gépészmérnök
Budapest, VI., Szondy-u. 11.
Telefon: Aut. 246—11Havonta megjelenő **KÖNYVÁRJEGYZÉKÉT** ingyen küldi
a „Patria” r.-t. könyvosztálya, Budapest, IX., Ullői-ut 25.

A legjobbat a legolcsóbban!

Meszezzünk!

Mész-szegény, szikes és homokos
talajok feljavítására szolgáló, az állami szikes-
talajjavítóakció által előírt vegyi összetételű és
finomságú

szénsavdus mésztrágyát

(több mint 95% mész tartalom)

szállít minden mennyiségben, azonnal, a legol-
csóbb áron vagontételekben a**TALAJMŰVELŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG MÉSZRÖPÖR-ÜZEME**
az állami szikes talajjavítóakció szállítója 5869
Budapest, V., Alkotmány-u. 25. (Tel.: 291—94)

Kérjen ismertetést és árajánlatot!

Okvetlenül keresen fel bennünket s Tenyész-
állatvászarral kapcsolatos gépkiallításán, ahol a
meszezésre vonatkozólag mindennemű
felvilágosítással rendelkezésére állunk!

Levélpapírost és borítékot cimnyomással

a legjelentősebb árban ké-
szíti a „PÁTRIA” nyomda
r.-t., BUDAPEST, IX. ker.,
Üllői-ut 26. sz. (Közeledek.)

MEGHÍVÓ

a Magyar Kölszöndé Állatbirtosító Társaság mint Széltel-
kezétnök 1928. évi március hó 30. délelőti 11 órakor Buda-
pesten, saját helyiségében (IV., Vigadó-ter 1.) megtartandó

XXIX. rendes évi közgyűlésére.

Napló:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Zárszámadások előterjesztése és a felügyelőbizottság
jelentése.
3. Mérleg megállapítása és a felmentvény iránti intézkedés.
4. Az üzleti eredmény ügyében határozathozatal.
5. A felügyelőbizottság megválasztása és tiszteltelődjének
megállapítása.
6. Esztleges indítványok.

Mérlegszámla 1928. évről. Vagyon: Pénzészlet 7297'99 P.
Pénzintézetek 61.937'26 P. Értékpapírok 13.931'51 P. Kö-
lönléle adóok: a) szövetkezeti folyószámlán 5539'23 P.
b) egyéb adóok 1494'25 P. Képviseletkérdő fennálló kö-
vetelések 2017'15 P. Biztosítási alap értékek, bankbetét
19'— P. Vállalati nyugdíjkiegészítő pénztár: a) értékpapír
2126'80 P. b) folyószámlák 9899'36 P. Ingók
leltári értéke 1200'— P. Összesen 108.459'15 P. Teher:
Üzletrésztöke 10.000'— P. Tőketartalék 4009'55 P. Által-
ános biztonsági tartalék 1930'90 P. Díjtartalék
43.409'79 P. Független tartalék 5360'— P. Vállalati
nyugdíjkiegészítő pénztár 12.026'16 P. Viszonybirtosított
követelések 11.462'68 P. Különléle hitelezők: a) fel nem
vett osztalék 84'93 P. b) egyéb hitelezők 15.579'14 P.
Nyereség 2596'— P. Összesen 108.459'15 P.

Veszteség- és nyereségszámla 1928. évről. Veszteség:
Kifizetett károk 175.408'25 P. Le az értékesítésből meg-
terült 51.183'87 P. Le viszonybirtosítás által megterült
101.564'82 P. = 22.657'56 P. Adók 3636'10 P. Díjtartalék
43.409'79 P. Független tartalék 5360'— P. Tiszviselők
illetmény 16.364'57 P. Költségek: állatorvosi költségek
16.693'99 P. ojtóanyag 3369'08 P. általános költség
12.990'89 P. szövetkezeti költség 1759'70 P. = 34.813'66 P.
Valorizációs járulék 2813'52 P. Jutalék 1975'71 P. Beren-
deszéből leírás 240'— P. Nyereség 2596'— P. Összesen
133.864'91 P. Nyereség: Díjtartalék 20.607'48 P. Független-
tartalék 4704'49 P. Díj 257.834'16 P. Viszonybirtosított rész
214.957'99 P. = 42.876'17 P. Szövetkezeti biztosítási díj
4568'68 P. Kamat 2652'23 P. Kezelési költség és illeték
58.455'86 P. Összesen 133.864'91 P. Fenti zárszámadást
megvizsgáltuk és azt a könyvekkel megegyezőnek és a való-
ságnak megfelelőnek találtuk. A felügyelőbizottság.

Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése és az azok
által jóváhagyott mérleg a szövetkezet hivatalos helyes-
gében közszemlére ki van téve.1928. évben belépett tagok száma 5, 1928. évben jegy-
zett üzletreszek száma 40, 1928. évben kilépett tagok
száma 2, 1928. évben felmondott üzletreszek száma 20,
1928. év végén a tagok száma 53, 1928. év végén az üz-
letreszek száma 5000.

Budapest, 1929. március hó 12. Az igazgatóság.

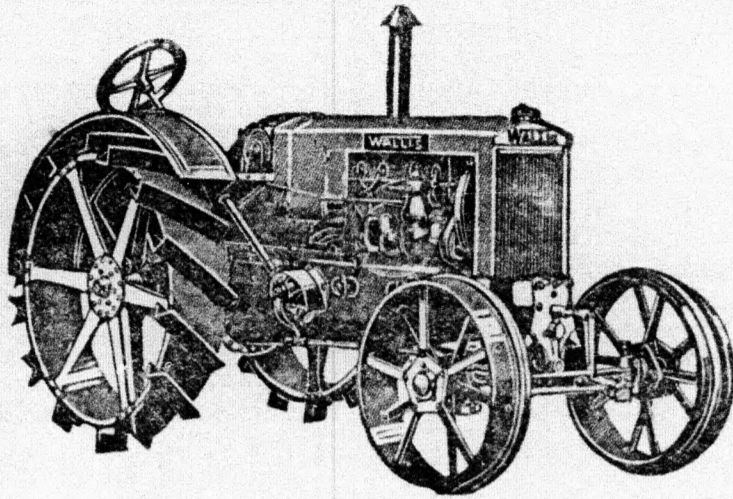
Azok a t. Című tagok, kik e közgyűlésen résztvenni
óhajtának, felkértemek, hogy a nevékre írott részjegyeket,
illetőleg érvényben lévő biztosítási kötvényüket az alap-
szabályok 30. §-a értelmében legkésőbb 5 nappal a köz-
gyűlés előtt, tehát bezárólag 1929. évi március hó 21-ig
Budapesten, az intézet pénztáránál (IV., Vigadó-ter 1.)
letenni sziveskedjenek. 5867

Felülmulhatatlan

20 HP és 30 HP

Wallis traktorok

teljesítőképessége, tartóssága,
olcsó üzeme.

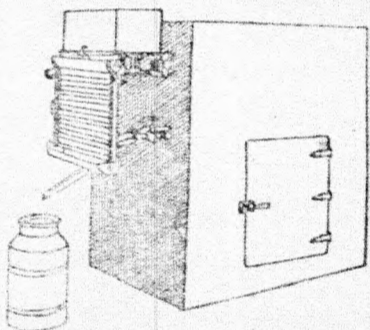

Massey-Harris gyártmány!

Messzemenő
garanciákkal
kedvező
feltételek
mellett
szállítja:

Nemzetközi Gépkereskedelmi Részvénytársaság

Budapest, V., Vilmos császár-ut 32.

TEJTERMÉKEIT

jobban értékesítheti, ha

FRIGIDAIRE MÉLYHÜTŐT

használ.

Ajánlattal szolgál:

Hahn Arthur és Társai

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 12. SZÁM

Telefon: Automata 898-86

Sürgőnycim: HANCO Budapest

Garantáltan legjobb minőségű **tőzefekál-komposzttrágyát**

azonnal szállít váltóhittel ellenében is és előjegyzéseket elfogad.

A Magyar Városok Gazdasági Központja R.-T.
Budapest, VIII., Szentkirály-u. 40. Telefonszám: József 398-21

Gőzekebérszántást

ősz és tavaszi szántást, gyepdorást, szőlőtelepek, faiskolák, erdősítések mély rigolirozását elvállalja

Wolff Ernő, Budapest-Kelenföld

Telefon: József 358-68 Sürgőnycim: Wolffke Budapest

AZ EREDETI CATERPILLAR

VÉDJEGYŰ

TRAKTOROK

**A MÁRCIUSI TENYÉSZÁLLATVÁSÁRON
UZEMBEN MEGTEKINTHETŐK LESZNEK!**

VASUTI IGAZOLVÁNYT KÜLDÜNK

STEYR MŰVEK R.-T.
BUDAPEST, VI., LEHEL-UTCA 25. SZ.

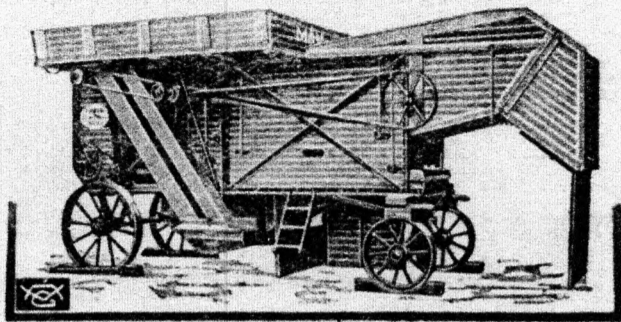

Utolérhetetlenül

tökéletes, tartós és nagy teljesítőképességű

az **Államgépgyári**
acélkeretű
golyóscsapágyas **cséplőgép**

Előnyös fizetési feltételek mellett
szállít minden mezőgazdasági gépet:

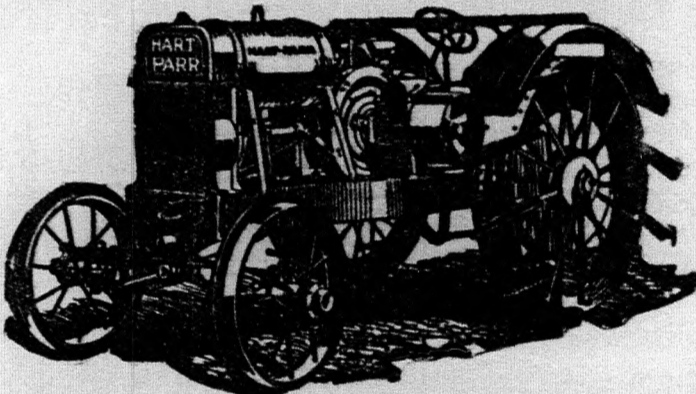
Szemvesztesség
nélkül működik!

Piacképes gabonát
szolgáltató!

**Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége,
Nemzetközi Gépkereskedelmi Részvénytársaság**

Budapest, V., Vilmos császár-ut 32.

HART-PARR

a legerősebb, legjobb és legolcsóbb traktor,
mert: üzemköltsége minimális,
élettartama évtizedekre terjed,
kezelése bámulatosan egyszerű és
minden talajon nagyszerűen dolgozik.

== Kivánságra — vételi kötelezettség nélkül — bárhol bemutatót tartunk. ==

Ahány HART-PARR traktor, annyi elismerő nyilatkozat.

Ajánlattal és ábrás prospektussal készséggel szolgál:

FEHÉR MIKLÓS GÉPGYÁR R.-T.

Budapest, V. kerület, Váci-ut 80. szám.

KÉRJÉ 54. SZÁMÚ ÁRJEGYZÉKÜNKET!
Használt traktorokat oserébe veszünk.

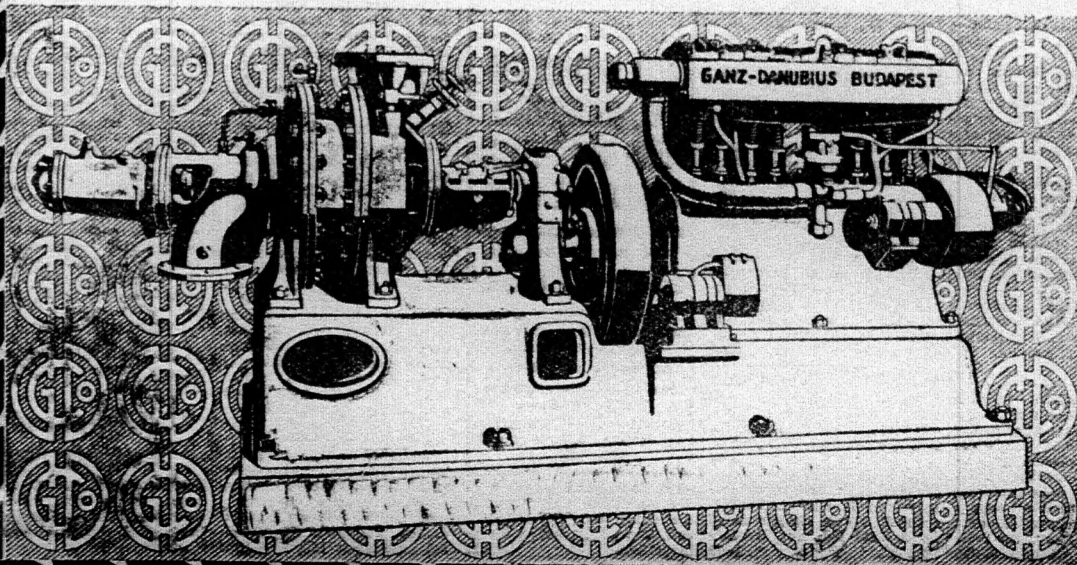
HAZAI GÉPKERESKEDELMI R.-T.

GANZ-DANUBIUS VEZÉRKÉPVISELETE

BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 76. SZÁM.

TELEFON: AUTOMATA 210-43, L. 908-90, L. 908-91

SURGÖNYCIM: MASINA BUDAPEST

MOTOROS

SZIVATTYUK

BOLGÁRKERTÉSZETEK RÉSZÉRE

KASTÉLYOK, GAZDASÁGOK

VILÁGITÁSA

MOTOR-DYNAMÓS AGGREGÁTTAL

Ajánlat, mérnöklátogatás díjtalan

Kedvező fizetési feltételek